

ពោបច្ចុបាយទម្រង់

ឯតែ

ផ្សេងៗសារី

(អត្ថរដ្ឋមន្ត្រី ជានិយ)

อริยสัจ ๔ พระไตรลักษณ์ โลกุตตรจิต บัญญัติ ประมัตต์ และ มรรค ๘

---

๓. ขณะที่เราพิจารณาอยู่นี้ เป็นแต่เพียงภาคปฏิบัติเท่านั้น ขอทราบเท็ยน
เกี่ยวกับการที่จะได้ทราบอริยสัจ ๔ โดยลังเขบ/

๔. การสังเกตจิตที่ได้ทราบอริยสัจ ๔ อันจะขอเปรียบเทียบประสบ-
การณ์ที่ผ่านมาในบางครั้ง ทุกน์ในอริยสัจเป็นทกบูของสั่งหมาบทจดใจ เพราะไป
บังช้อยที่ว่า โสกะ ปริเทวะ ทุกบโภมนัส ถ้าสังทไม่มีจิต ไม่มีใจ สั่งนักไม่
มีทกข์ ไม่มีโภมนัส ไม่มีความคับแคนใจ ไม่มีความทกข์ใจ ที่นการเรแข็ง
เห็นจริง ในอริยสัจ ๔ นั้น เราจะพึงสังเกตได้ในขณะที่จดใจผ่านการ
พิจารณาลงไปแล้ว เมื่อจิตไปสังบนั่งในลักษณะที่ประชุมพร้อมของ อริยมรรค
คือ ศีล สามัคคี บัญญา ประชุมพร้อมกันเป็นหนึ่งที่ควรจิต แล้วมีประสีทชิกภาพทำ
ให้จดของเรานั่งเด่น สร้างไสวอยู่ ในขณะนั้น จิตจะมสั่งรูปภภพานขึ้นมา
เรอย ๆ ในเมื่อจิตสังทผ่านเข้ามา ถ้าจิตอยู่ในอริยมรรคประชุมพร้อม และ
อริยมรรคกำลัง ในขณะนั้น จิตจะไม่รู้สึกยิดถือในสังทผ่านเข้ามา และจะไม่มี
ความหวนไหว อะไรผ่านเข้ามาแล้วก็จะผ่านไป ๆ เพียงแต่สัมผัส อาการที่จิต
ซึ่งอาจในอารมณ์นั้นไม่มี ที่นั่นในขณะนั้น เราจะพึงสังเกตได้ว่า ถ้าสังใจผ่าน
เข้ามา เอ้าจิตไปปี้ดมันก็เกิดความยินดี ความยินดีนั้นเป็น กามตัณหา ถ้าจิตไป
ปี้ดกเป็น ก妄ตัณหา ถ้าหากจิตไม่พอใจในสั่งนั้น คือ เป็น ไม่ยินดี เป็นการ
ยินราย ก็เป็น วิกตัณหา ในเมื่อจิตกามตัณหา ก妄ตัณหา วิกตัณหา ความ
ทุกข์มันก็เกิดขึ้น เพราะตัณหาเป็นมูลเหตุให้เกิดทุกข์ อันจะพึงสังเกตอย่างนั้น

๕. การพิจารณาพระไตรลักษณ์ พิจารณาได้ทั้งกาย เวหนา จิต ธรรม ใช้
หรือไม่

๙. การพิจารณาพระไตรลักษณ์ ในเมื่อเรากำหนดจิตลงไปโดยปกติ
เราจะได้ว่าเรามีกาย ในเมื่อยังรู้ว่ามีกาย เรายอมรู้ว่ารายอมมีเวทนา ในเมื่อ
เราสูญเสีย จิตก็คือตัวผู้รู้นั่นเอง ธรรมก็หมายถึงความเปลี่ยนแปลงของจิตและ
กาย และอกอ้าย่างหนัง ธรรมในมหาสติบัญญัตานั้น ส่วนมากท่านจะกำหนดเอา
นิวรณ์ & ในเมื่อกำหนดจิตไปรู้ว่ากาย ก็ย่อมรู้ว่ามีเวทนา สุข หรือทุกข์ เพราะ
ว่าเวทนานั้นเกิดจากกาย ทันควรนักก่อจิต ในขณะที่เราภารนาอยู่นั้น กิเลส
ตัวได้มันเข้ามารบกวนเรายอมรู้ อันนี้ในขณะที่เรากำหนด กาย เวทนา จิต
ธรรม ที่จิตยังไม่สงบ ในเมื่อจิตสงบลงไปแล้วอยู่ในระดับขึ้นอุปจารสมารishi เรา
จะรู้เวทนาเป็นสุข คือ สุขเวทนา เพราะจิตในเมื่อมีเครื่องกำหนด กำหนดรูป
กาย เป็นอารมณ์ของจิต เป็นเครื่องรู้ของจิต เป็นเครื่องระลึกของสติ ทำ
ให้เรามีสติดขึ้น ในเมื่อมีสติประคับประคองจิตให้อยู่ในสภาพปกติได้ จิตก็
ย่อมมีอาการสงบไป เมื่อสงบลงไปอยู่ในระดับอุปจารสมารishi จะเกิดปฏิสัม
ความสุข อันนี้เวทนาทุกข์หายไป มีแต่ความสุข ความเบ็ตเท่านั้น ทันถ้าหาก
ว่าจิตมันผ่านความสุข ความเบ็ตไปแล้ว จิตเข้าไปสู่อัปปนาสมารishi วิตก วิจาร
น์ติ สุข หายไปหมด ยังเหลือแต่จิตนั่นเป็นสมารishi สว่างใส เด่นอยู่อย่างนั้น
ในตอนนั้นจิตเป็นกลาง ซึ่งเรียกว่า อุเบิกษา ความรู้สึกของผู้ที่จิตได้ลงขัน
จะไม่รู้สึกว่ามีความสุข ไม่รู้สึกว่ามีความทุกข์ มีแต่ความเฉย ๆ เป็นกลาง จิต
มีลักษณะนั่น สว่าง แจ่มใส เบิกบาน ตน รู้ อยู่ภายในตลอดเวลาทั้งตัวร่าง
อยู่ในสภาพเช่นนั้น อันนี้เรียกว่าจิตอยู่ในอัปปนาสมารishi ในตอนนั้นความรู้สึกว่า
มีกาย มีเวทนา มีธรรม หายไป ยังเหลือแต่จิตตัวรู้อันเดียวเท่านั้น

๑๐. จิตที่เป็น รู้ติ ภูตัง เมื่อลอกุตตระจิตหรืออยัง ขัน บรรค หรือ ผล

๑๑. รู้ติ ภูตัง รู้ติ แปลว่า ตั้งอยู่ ภูตัง แปลว่า ความเป็น จิตที่
ผ่านการพิจารณาสมถกรรมฐานก็คือ วิปัสสนากรรมฐานก็คือ ในเมื่อจิตรู้แจ้งเห็น
จริงแล้ว จิตจะมีลักษณะนั่นเด่นอยู่เฉย ๆ ถ้าเห็นรูป จิตก็นั่นเด่นอยู่เฉย ๆ ความ
นั่นเด่นอยู่เฉย ๆ ของจิตนี้ ไม่หัวนี้ให้ความอาการเปลี่ยนแปลงของสั่งรู้ อันนี้
เรียกว่า รู้ติ คือ ความตั้งอยู่ สังทิฐเปลี่ยนแปลงไปนั้นคือ ภูตัง ถ้าพูดถึงว่า

กูมิความรุนแรง ถึงขั้นโลภุตระจิตหรือยัง ถึงทั้งโลภุตระจิต ถึงทั้งโลภีจะต้องมีความรุนแรง เราสามารถจะรู้ได้จากเรื่องทั้งคุณของพระอรหันต์ โลกีย์โลกุตระ ท่านกำหนดเอาความเป็นของจิต จิตรูแล้ว เช่นอย่างว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ สิ่งนั้นดับไปเป็นธรรมชาติ อย่างที่ท่านอัญญาโภต-อัญญารูธรรม ในเมื่อแล้วบ่อมรับสภาพความเป็นจริง สามารถตัดสังโยชน์ได้ในเมื่อตัดสังโยชน์ได้ ภูมิจักขณสูโลภุตระ แต่กูมรุนเป็นได้ทั้งโลกีย์และโลกุตระ แต่ความเป็นนเรากำหนดเอาความเป็นของจิตเป็นสำคัญ ลักษณะการพิสูจน์การเป็นพระโสดาบันนัณ ๑. นความรักคงมั่นใน พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสังฆ ๒. นความมั่นคงในข้อวัตรของตน ไม่ห้อถอย ๓. รับฟังมติของพุพด เรียกว่าพึงได้ ไกรพุดผิดก็พึงได้ พุดถูกก็พึงได้ ไม่คัดค้าน ถ้าคัดค้านเห็นเข้าข้างตน เรียกว่า สักภายในทิภูวิ ถ้าปฎิเสธก็เรียกว่าเข้าข้างตน เป็นสักภายในทิภูวิ เพราะฉะนั้น ไกรพุดมาพึงได้ ถูกผิดพระโสดาบันพิจารณา เอาเองแล้วเก็บไว้ในจิต

๓. ในการเจริญสมาธิ ถ้าหากไม่พิจารณาพระไตรลักษณ์ และความเป็นธรรม ๔ ก่อน จิตจะข้ามไปเกิดบัญญา เป็น รูติ ภูตัง ได้หรือไม่

๔. อันนี้ แล้วแต่อุปนิสัย อาตมาของก้อนหนัง ให้ท่านหัน注意力ได้พิสูจน์ในฐานะที่ท่านเป็นหม้อ อย่างเวลาคนถูกความยาสลบ พอเขานอนมาแล้วขอได้โปรดถามว่า ในขณะที่สลบไปนั้นจิตเป็นอย่างไร ทางโรงพยาบาล โคราช อาตามาพิสูจน์แล้วได้มา ๓ อย่าง อย่างหนึ่ง พอสลบลงไปแล้ว คนไข้มีเดินไม่รู้อะไร อย่างที่สอง เมื่อสลบลงไปแล้ว จิตออกจากร่างไปลอยเด่นอยู่ เนย ๆ ไม่รู้ไม่เห็นอะไร อย่างที่สาม พอสลบลงไปแล้ว จิตลอยออกจากร่างไปลอยเด่นอยู่ แล้วยืนนามองดูภายในที่หม้อทำอะไรมุ่นนั้น รู้ เห็นหมอด ในที่สุดมองเห็นร่างของตัวเองเป็นโครงกระดูก

การเจริญสมาธิ หากไม่พิจารณาพระไตรลักษณ์ หรือความเป็นธรรม ๔ ก่อน จิตจะข้ามไปเกิดบัญญา เป็น รูติ ภูตัง ได้หรือไม่ อันนี้ แล้วแต่อุปนิสัย บางท่านพอกวนๆ พุทโธ ๆ ๆ จิตสงบลงไปแค่อุปจารสมาธิ แล้วก็เดิน

วิบัต延安ไปพaru ฯ เดย ไม่ต้องถ้าหาก ท่านผู้นั้นมีอุปนิสัย แต่ถ้าหากท่าน
ผู้ได้ความท่าที่เรียกว่าเป็นงดงามๆ ไม่เกิดความรุนแรงมากที่ ในที่สุดนั่นๆ แล้ว
มันจะมีความนั่น มนัสเกิดเป็นจิตหมู่ อันให้พิจารณาภัยคตานุสติ หรือ
ราศ ๔ เพื่อบนการปลูกจิตให้มีกำลัง ทันถ้าหากว่าผ่านการพิจารณาชาตุ ๔
ไปแล้ว เกิดบัญญาอย่างละเอียดชน ฐิติ ภูติ นานๆ เข้า จิตมันจะอ่อนกำลัง
ลง ให้มีอุจิมันอ่อนกำลังลงแล้ว มันจะไม่เกิดบัญญา ไม่เกิดความรุ กล้ายืน
จิตหมู่ ต้องย้อนมาพิจารณาชาตุ ๔ อีก เหราะฐานหทรงสตุก กาย เป็นประการ
สำคัญที่สุด เวทนา อิทธิ ธรรม เป็นนามธรรม ถ้าจิตไปรู้แล้วน้ำเรื่อยไปๆ ไม่
ได้กล่าวว่ารูป หลังจากมันจะลดลงแล้ว ในที่สุดสามารถจะหาย บัญญาจะเสื่อม

ถ้าสังเกตดูว่า จิตมันไม่ค่อยเดิน หรือไม่ค่อยมีความรู้ หรือมันมี
ลักษณะหมู่ ต้องย้อนกลับมาพิจารณาภัยทันที โดยการพิจารณาอสติกาได้
พิจารณาชาตุ ๔ ก็ได้ แต่ถ้าหากจิตผ่านไปถึงขั้นที่มันไปกำหนดดูแล้ว ควร
จะย้อนมาพิจารณาชาตุ ๔ เพราะการพิจารณาชาตุ ๔ นี้ มันทำให้จิตเรื่องความ
ถลวยของวัตถุ และจะถลวยมาบนรูปธรรม ครุภัยชัดเจนแล้วเมื่อถลวยหาย
ไปจิตก็จะรู้แต่นามธรรมคือ เกิดดับๆ อันนั้นแล้วแต่อุปนิสัย ถ้าหากว่าท่านผู้ได้
พอร์เริ่มความต้องการแล้วสติบัญญามาก็เกิดในขั้นวิบัต延安 ก็ปล่อยให้มันไป ไม่ต้องย้อน
มาเล่นสมถะอีก เว้นแต่ว่าพลงจิตก่อให้เสื่อมลงแล้ว จึงค่อยย้อนมาพิจารณาว่าตกล
เข้ากรงหนึ่ง

๑. จิตตอนที่จะหันมติบัญญติเข้าสู่ปรนัยด้านนี้ มีสภาพเป็นอย่างไร

๒. ลักษณะของจิตที่เกิดกุมิความรู้ ที่มันจะก้าวเดินสู่กุมิแห่งปรนัยด้วย
เราพึงสังเกตอย่างนี้ ถ้าอย่างเราทำสำนักด้วยการพิจารณาจะไร้กังวลตาม ในขณะที่
เราน้อมนึกพิจารณาโดยเจตนา โดยความตั้งใจ โดยอาศัยกุมิที่ได้จากคำรับ
ต่อเรา หรือได้เรียนมา เช่นอย่างที่เราอาจจะนึกว่า รูป เวทนา สัญญา สังหาร
วิญญาณ มันไม่เที่ยง เป็นทุกน์ เป็นอนตตา เป็นตน แล้วก็เป็นอุบaly ให้จิต
สงบไปสู่กุมิสงบ กุมิสามารถเพียงแค่ข้อนับจารามาก ไม่มีจิตสงบไปอยู่ใน
กุมิขัน จิตก็สามารถจะปฏิวัติเป็นกุมิขันมา รู้ในแนวที่เราได้พิจารณาแต่

เมื่อก่อนความร้อนได้เกิดขึ้นมาในขณะ จะเกิดขึ้นมาเองโดยอัตโนมัติ แต่ก็ต้องมีส่วนตัวจะไม่มีสมมติบัญญัติ สมมติว่าเห็นนิมิตปรากฏขึ้นมาเป็นรูป เป็นร่าง เช่นอย่างเห็นร่างกายนอนตายแล้วเป็นผู้พัง จิตก็จะอยู่เฉย ๆ ในสมมติบัญญัติว่าอะไร แม้แต่เห็นรูปศวัสดิ์ของอย่างนั้น ก็จะไม่ว่ารูปของศวัสดิ์ เมื่อรูปเป็นผู้พังไป จนถ้ายังคงไว้ในที่สุด จิตก็จะไม่มีสมมติบัญญัติ เรื่องหากการที่เป็นไปตามชนิดอน เห็นแน่ไม่ว่าเน้อ เห็นหนังไม่ว่าหนัง เห็นกระดูก ไม่ว่ากระดูก เห็นความถลวย ก็ไม่ว่าความถลวยเปลี่ยนแปลง เป็นเศษเทิงรุ้วเห็นอยู่เฉย ๆ ในสมมติบัญญัติใด ๆ ก็ได้ อันนี้จิตเดินเข้าไปสู่กุนปรมัคธรรม โดยไม่มีสมมติบัญญัติ ไม่มีคน ไม่มีตัว ไม่ผู้หลง ไม่มีผู้ช่วย ไม่มีคน ไม่มีตัว ไม่มีจิต ไม่มีสภาพธรรม ไม่มีอะไรทั้งนั้น แต่หากผู้ประถมเด่นชัด ถึงที่ปรากฏการณ์ให้รู้ให้เห็นตลอดเวลา อันนี้คืออักษรและภาษาที่เขียนสู่กุนปรมัคธรรม

๙. ทำให้มีราก & จึงมีน้ำอยู่ ๖ อย่างครับ

๗. นรรค ๘ ในเมืองมีจิตของผู้ค้าเนินมรรคยังไม่ประชุมพร้อมลงไป เป็นหนึ่ง ทักษะทางอย่างจะปรากฏมือการ เช่น สัมมาทธิสูตร หรือสัมมาสังก์ปะ

สัมมาสังกปปะ គ່ອນ ດຳວິຫອບນ ກີເບີນເຮັດວຽກ ສັນນາທີ່ກູງວິກເສີນເຮັດວຽກຂອງ
ບໍ່ຜູ້ຄູ່ພະນັກງານ ບໍ່ຜູ້ຄູ່ໃນມຣຄ ສ ຈຶ່ງນີ້ສອງ ມີສອງໃນຂະໜາກມຣຄ ສ ຍັງໄມ່
ປະຊຸມພຣົມກັນທີ່ຈົດ ຍັງນີ້ອາກາຮອຍໆ ແປດນີ້ຍັງເປັນອາກາຮອກມຣຄ ເນື່ອ
ປະຊຸມພຣົມກັນເບີນໜັງ ກ່ອນ ໄປຮົມພຣົມກັນອູ້່ສມາຟ ຄວາມປະຊຸມ
ພຣົມຂອງອົບມຣຄ ສ ນີ້ ອູ້່ສັນນາສມາຟ ໃນເນື່ອສັນນາສມາຟຮົມລົງເບີນ
ໜັງແລ້ວ ຖຸກສັງຖຸກອຍ່າງກີຈະເກີດຂົນ ທັນອາກາຮເກີດຂົນຂອງມຣຄ ສ ໃນເນື່ອ
ປະຊຸມພຣົມກັນແລ້ວເຮົາຈະນັບອາກາຮໄນ້ຖຸກ ເພົ່າຕ້າຫາກວ່າມຣຄ ສ ຍັງແຍກກັນ
ອູ້່ຕາມໄດ ຍັງໄມ່ສາມາດທີ່ຈະປົງວິຕິຈົດໄປສຸກນິຈົດ ກຸມົມຮຽນ ໄດ້ເລີຍ ອ່າງດີ
ກີເພີ່ງແຄ່ທຳໃຫ້ຈົດສັນດັບນ່ອຍເທົ່ານີ້ ເພົ່າຕ້າຫາກວ່າມຣຄ ສ ນັບໆເພື່ອມຣຄທີ່ ສ ນ
ນາງທ່ານອາຈະຫັກໄຈວ່າທີ່ ຂັ້ນຈະທຳອ່າງໄໄ ກວ່າຈະຮົມທີ່ ຂັ້ນເບີນໜັງ ຈະ
ໄຟ້ຕັ້ງເສີຍເວລາມາກນາຍຫົ້ວ່າ

ກາຮຽນເອົາມຣຄ ສ ສ ເຮົາຈະເຮົ່າວິກາຮກ້າຍສີໄຫ້ບິສຸທີ່ໂດຍເຈດນາ
ກ່ອນ ປະກາຫຼວງ ໂ ພຍາຍາມທຳຄວາມມື້ນໃຈ ກ່ອຝັກຫຼັດໄຈ້ນສມາຟ ປະກາຫຼວງ
ທຳສັນນາທີ່ກູງວິກ ກີ້ຄວາມເຫັນຂອບໃນກາຮປົງບົດຕ້າວ່າພົວອະໄໄ ເພົ່າມັ່ງພົດແຮ່ຄວາມ
ສົງ ເພົ່າຄວາມຮູ້ຢືນເຫັນຈົງໃນສກາວຮຽນຕາມຄວາມເບີນຈົງ ໃນເນື່ອສີລົກບິສຸທີ່
ຄວາມຕິ່ງໃຈ້ມື້ນ ວັດຖຸປະສົງກີ້ໃນກາຮການກີເສີນແນວທາງທົບຮຸທີ່ ເບີນອຸນາຍ
ທີ່ຈະທຳໃຫ້ເປັນໜັງ ຊົງເຮີກວ່າ ສມາຟ ເນື່ອສມາຟທົບສັງລົງເບີນໜັງ ເພີ່ງ
ແຕ່ນັງອູ້່ເນຍ ຈ ອັນເບີນແຕ່ເພີ່ງມີສມາຟອົງກີ້ເດີຍເທົ່ານີ້ ດຳສຕິສັນປັບຜູ້ຄູ່ຍັງ
ໄມ້ກຳລັງເພີ່ງພອ ຄຣັກຫາພລະຍັງໄມ້ເກີດ ວິຮີພລະຍັງໄມ້ມີ ສຕິພລະຍັງໄມ້ພຣົມ
ສມາຟພລະຍັງໄມ້ເຂັ້ມແຂງ ບໍ່ຜູ້ຄູ່ພລະຍັງໄມ້ມຳກຳລັງທະຮຽນອູ້່ທີ່ຈົດ ຈົດກີ້ໄຟ້
ສາມາດຈະປະຊຸມພຣົມກັນແຮ່ອົບມຣຄຮຽນເບີນໜັງໄດ້ ຕົ້ນພຍາຍາມທີ່ຜົກ
ຫຼັດສມາຟໃຫ້ຍັນ ໃນເນື່ອມຣຄທີ່ ສ ຮວມກັນເບີນໜັງແລ້ວ ຖຸກສັງຖຸກອຍ່າງນີ້
ແຕ່ໜັງໄມ້ສອງ ໃນເນື່ອຍັງໄມ້ປະຊຸມພຣົມ ກີ້ຍັງກີ້ກາຮແຍກເບີນ ໂ

ຄໍາຄາມທີ່ວ່າ ທຳໃນບໍ່ຜູ້ຄູ່ໃນມຣຄ ສ ຈຶ່ງນີ້ສອງ ກີ້ພຣະ ເຮົາໄປພູດຕາມ
ອາກາຮ ໃນເນື່ອເຮົາທຳຈົດໃຫ້ເບີນສມາຟ ປະຊຸມພຣົມກັນດ້ວຍອົບມຣຄແລ້ວ
ສັນນາທີ່ກູງວິກ ກັນ ສັນນາສັກປະກ ຮວມເບີນອັນໜັງ ໃນເນື່ອນັ້ນຍັງປະຊຸມໄມ້

พร้อมกันก็แยกออกจากกันอีก เมื่อประชุมพร้อมกันแล้วจะเหลืออยู่ห้องเท่านั้น เรากว่า เอกายโนมัคโโค เมื่อเอกายโนมัคโโคเกิดขึ้นแล้ว สามารถที่จะปฏิวัติให้ไปสู่ภูมิจิตร์ภูมิธรรมได้

๑. ถ้าบัญญาจะเกิด อยู่ในข้อปจารณาชี้ หรืออับปนาสามาชี เพราะผู้ภาระยังจับไม่ค่อยได้ เพราะในระหว่างนั้นอยู่ในขั้นปล่อยวาง

๒. บัญญาอันเป็นความคิด พอที่จะน้อมนึกพิจารณาอะไรได้นั้น อยู่ในข้อปจารณาชี้ บัญญาจะเกิดขึ้นในข้อปจารณาชี้ เป็นความคิดที่เกิดขึ้นเองโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว จะยังมีความสำคัญนั้นหมายว่าอะไร เป็นอะไร เช่น จิตมองเห็นรูป ภาษาที่เรียกว่า รูป ยังมีอยู่ จิตมองเห็นจิตภาษาที่เรียกว่า จิต ก็ยังมีอยู่ จิตเห็นอะไรก็ยังมีการทักทิ้ง ว่าสั่งนั้นเป็นสั่งนั้น ซึ่งนั้นจะเป็นของโดยอัตโนมัติ

ความรู้ในข้อปจารณาชี้ ยังมีสมมติบัญญัติบั้งชุดที่จะเรียกว่าสั่งนั้น ๆ เป็นอะไร ทันเมื่อจิตตามหานั้นความรู้ในข้อปจารณาชี้ ถ้าหากว่า จิตมันจะรุ่งเห็นจริงลงไปแล้ว มันจะแสดงอาการรวมเป็นสามารถลุกลงไปอีกขั้นหนึ่ง ไปสั่งความว่าง ความว่างอันนักกอ อับปนาสามาชี ทันอับปนาสามาชีในขั้นนั้น ถ้าหากว่าจิตเคยผ่านการพิจารณาสภาวะธรรมมาแล้ว จิตจะเกิดกวนความรุ่นมา แต่กวนความรู้อันน้อยในขั้นละเอียดมาก เพียงแต่สักว่ามีสั่งรู้ แต่ไม่มีสมมติบัญญัติในสั่งรนนั้นว่าเป็นอะไร มีแต่สั่งทนมอยู่เป็นอยู่

ก็ยังคงทায์ในธรรมจักษุปวัตตนสูตร ที่ได้อธิบายไว้ในตอนท้าย เทศนาภัยท่านท่านอัญญาโภษทัญญะ เห็นธรรมสั่งได้สั่งหนั้นเอง และ การธรรมของจริง ก็รู้ว่าสั่งได้สั่งหนั้น ถ้าสั่งได้รยังมีสมมติบัญญัติ สั่งนั้นยังไม่เป็นของจริง ถ้าสั่งรู้เห็นแล้วอยู่เห็นอสัมโนสมมติบัญญัติ เพียงแต่สักว่ารู้ว่าเห็น สั่งนั้นจะเป็นของจริง เพราะฉะนั้น อับปนาสามาชี หรือสมะอย่างละเอียด สมะอับปนาสามาชีขั้นหนึ่ง จิตจะนั่งว่างอยู่เฉยไม่มีความรู้ แต่อับปนาสามาชีซึ่งเกิดขึ้น หลังจากที่จิตได้พิจารณาสภาวะธรรมแล้ว ย่อมเกิดความรู้ขึ้นอย่างละเอียด อันถูกกว่าครึ่งไม่ได้ผ่านแล้ว บางที่อาจจะหัวเราะ ถ้าภูมิจิตร์ผ่านแล้วหายสงสัย ซึ่งบางที่ในคำรับคำราواจะไม่ได้เขียนไว้ หรือ

เขียนไว้เรารอจะคุ้นไม่เจอก็ได้ แต่หากเราหมั่นพินิพิจารณา หมั่นความแล้ว สิ่งเหล่านั้นจะผ่านเข้ามาในความรู้สึกของเราเอง ในเมื่อพูดถึงตอนนี้แล้ว แม้ว่าในหลักของการเรียนรู้สุกกรรมฐาน คือมันทดสอบว่า ให้พิจารณาร่างกายให้เห็นเป็นของไม่ส้ายไม่งาม น่าเกลียด โสโคร กปภ. เป็นอสุก เนื้อปีอ ผุพัง เป็นชาตุ ๔ คืน น้ำ ลม ไฟ

การน้อมนึกพิจารณาไปในเบื้องต้นว่า เป็นของไม่ส้าย ไม่งาม เป็นอสุก น้ำ เป็นแต่เพียงระดับขั้นใช้ความคิด เป็นการปรับปรุงปฏิปทา เป็นแนวชักจูงจิตให้เกิดความเชื่อมั่นว่า สองพิจารณาันนี้ จะต้องเป็นอย่างนั้น เป็นอย่าง ให้จดจำไว้ เชื่อ เป็นแนวทางให้เกิดศรัทธา วิริยะ ศติ สมารชิ บัญญา แต่เมื่อจิต สงบไปจริง ๆ แล้ว เมื่อจิตเห็นอสุกจริง ๆ อายุยืนมีตัว จิตมันอาจจะ ถอนออกจากร่าง ยังเหลือแต่จิตดวงเดียว ยังสามารถมองเห็นร่างกายที่นอน เหยียดยาวอยู่ เมื่ออาการแห่งความปฎิภูติ ของปฎิภูติปรากฏขึ้น เป็นร่างกาย ขึ้นอีก นาหลังในหล เนือนั้นเนื่อปีอผุพังเป็นชน ๆ ซึ่งล้วนแต่แสดง ถัดจากภัยไม่ความรู้สึกรังเกียจ แต่สภาวะจิตทรห denn ไม่ได้เกิดความรังเกียจ ก็เดียวนนนนจิตสักแต่หารเห็นเดียว ๆ ความรู้สึกยินดียินร้าย ความรู้สึกว่า สวย หรือไม่สวย ไม่มี มแต่สภาวะเสมอ กันหมด

ในบางครั้ง เมื่อภาพอสุกนิมิตปรากฏขึ้นมา พร้อม ๆ กันนี้อาจจะมี ปรากฏภาพที่สวยงามที่สุด มาเป็นเครื่องประดับเที่ยบ เมื่อจิตของผู้คนมาเพ่ง มองสังหรหันอยู่นั้น ความรู้สึกระหว่างของเนื้อปีอ กับ ของที่สภาพดีและ สวยงาม มีสภาพเสมอ กันหมด อันนี้คือความเป็นจริงในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในจิตของท่านผู้คน แต่ว่าจะเป็นเรื่องผิดถูกอย่างไร ก็ขอให้ท่านทุกภูมิใจ ผ่อนแล้วได้ช่วยพิจารณา ถ้าหากยังไม่ถูกนั้นแล้ว ก็ขอได้โปรดรับฟังไว้ อย่า เพ่งเชือตามคำพูด รับฟังไว้ว่า เราจะสามารถพิจารณาให้เรารู้เห็นได้อย่างนี้ได้ หรือไม่ การพัฒนารูป ศึกษาธรรม สิ่งใดที่เรายังไม่รู้ ไม่เห็นด้วยดันเอง อย่าเพ่ง รับรอง และอย่าเพ่งปฎิเสธ ถ้าได้ยินแล้วเชื่อรับรองที่เดียวกันไม่ได้ หรือปฎิเสธ ไม่เชื่อ เลย ก็ไม่ถูกต้อง เพราะธรรมะเป็นสิ่งที่ต้องการพิสูจน์ ขอให้พิสูจน์ให้มันได้บอห์เจ จริงเสียก่อน อันนี้ขอฝากไว้สำหรับผู้ที่ท่านสนใจในการปฏิบัติในส่วนลึก.

มาน และ สมาบต

ก. ขอให้ช่วยอธิบายความต่าง ๆ โดยละเอียด

ก. เรื่องของความน่าจะเป็นพุทธศาสนา ตามที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ ซึ่งเป็นความที่ภูมิใจของนักปฏิบัติจะต้องฝ่า และจะต้องศึกษาให้รู้ให้มีความเข้าใจบ้างพอสมควร ความอันเป็นปฐมนากาแห่งวัฒนธรรมนั้นยังไง นี่เรียกว่า ปฐมধาน ทุคีধาน ตคิยধาน จตุหดধาน แปลอลงกานเป็นภาษาไทยว่า ধานที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔

ধานที่ ๑ มีวัตถุ นิகข์กิารมณ์ มีวิชาการติดกับการณ์แบบสนิทกัน บนเกิดความซึ้งซาบ เกิดเบี้ย แล้วก็มีความสุข ในเมืองจิตของผู้ดำเนินধานมี น้ำ และความสุข เป็นเกรียงหล่อเลี้ยงจิต จิตก็ไม่กระวนกระวาย น่ายหน้า เข้าไปสู่ความสงบ แล้วก็มี วิถี วิจาร ปัจจี สุข เอกกิคคตา อยู่พร้อม อันนี้ เป็นধานที่ ๑

ধานที่ ๒ ปล่อย วิถี วิจาร ยังเหลือแต่ ปัจจี สุข เอกกิคคตา

ধานที่ ๓ ปล่อย ปัจจี ยังเหลือแต่ สุขกับเอกกิคคตา

ধานที่ ๔ สุขหายไป ยังเหลือแต่ เอกกิคคตา ก็จะ ความเมื่น宦 กับ ชุบধาน ก็จะ ความวางแผนของจิต

ท่านจิตของท่านพ่ออยู่ในধานที่ ๔ นี่ เป็นคำสอนของหนึ่งว่า จิต อันปัปนาถมานี้เป็นอย่างไร จิตของผู้ที่อยู่ในধานที่ ๔ นี่ ก็จะ จิต ของผู้อยู่ในอันปัปนาถมานี้นั้นเอง ลักษณะของจิตอยู่ในอันปัปนาถมานี้ กับধานที่ ๔ ผู้ภาระจะปราภูมิความรู้สึกในจิต นี่ແเจี้ยวคงเดียว หยุดคั่งสร่างไว้สถาบัน ไม่ปราภูมิความรู้สึก ในধานที่ ๔

ດ. อัปปนาສາමາชີ ກັນ ອັບປ່າດານ ຕ່າງກັນອ່າຍ່າງໄວ

ຕ. ອັບປ່າດານ ອັບປ່າດານ ໂດຍລັກມະຄວາມສັນຜັບຂອງຈີດແລ້ວ
ເໜືອນ ຈຸກນ ແຕ່ ອັບປ່າດານ ນີ້ ມັນນີ້ລັກມະຄວາມສັນຜັບຂອງຈີດ ທີ່ໄຟໄໝໄດ້
ເດີນຕາມລັກມະຄວາມຂອງຄົ່ນມານແລ້ວ ຜູ້ທີ່ກາວນາຈີດມັນສັນບຸນລົງໄປ ມັນຂຳມັນ
ເປັນຄານທີ່ຂຳມັນນີ້ ໄນໄຟໄໝເດີນໄປຄານລຳດັບ ລັກມະຄວາມຂອງການເຂົ້າມານີ້ ຈະຕຶ້ງ
ເຂົ້າໄປຄົງແຕ່ຄານນີ້ ກົດ ກົດ ກົດ ກົດ ພານກົດ ກົດ ອັບປ່າດານ ດົກ
ອັບປ່າດານ ແຕ່ອັບປ່າດານນີ້ ມັນເປັນຄານທີ່ໄຟໄໝປະກອບດ້ວຍອົງກໍ ດົກ ໄນໄຟໄໝ
ທ່ານອົງກໍອາດານນາ ຈຶ່ງອູ້ໃນເກມທ່າທີ່ເຮັດວຽກ ເຮັດວຽກແກ່ວ່າ ອັບປ່າດານ ກົດ
ອັບປ່າດານກົດ ອັບປ່າດານ ແຕ່ເປັນສາມາດີ່ທ່ານອົງກໍຄານນາໂດຍລຳດັບ ຕັ້ງແຕ່
ວິດກ ວິຈາຣ ບັດ ສານ ເອກັກຄາ

ພານກົດ ມີ ວິດກ ວິຈາຣ ບັດ ສຸນ ເອກັກຄາ ອູ້ພຣອມ

ພານກົດ ວິດກ ວິຈາຣ ມາຍໄປ ຍັງເຫດລືອແຕ່ ບັດ ສຸນ ເອກັກຄາ

ພານກົດ ບັດ ມາຍ ເຫດລືອແຕ່ ສຸນ ເອກັກຄາ

ພານກົດ ສານ ມາຍ ເຫດລືອແຕ່ ເອກັກຄາ ອຸນເກນາ

ແລ້ວກີ່ເຂົ້າໄປສ່ວນນີ້ ດ້ວຍສາມາດີ່ ກີ່ເປັນອັບປ່າດານ
ອັບປ່າດານທ່ານອົງກໍຄານນາ ເຮັດວຽກ ອັບປ່າດານ ທີ່ນີ້ອັບປ່າດານທີ່ໄຟໄໝ
ທ່ານອົງກໍຄານນາ ເຮັດວຽກ ອັບປ່າດານເຊຍ ພ.

ດ. ຜູ້ໄຟໄໝ ແລ້ວ ຈະພັນອນຍຸກົມໄດ້ຫວຼອໄມ່

ຕ. ຜູ້ໄຟໄໝ ແລ້ວ ດ້ວຍອູ້ໃນມານພັນອນຍຸກົມຫົ່ວຂະໜົງ

ຕາຍໄປແລ້ວເກີດເປັນຮູປພຣມ ແຕ່ເມື່ອກຳລັງຄານເສື່ອມແລ້ວ ນາງທີ່ນາປົກກົມທີ່ຢັງຕົກ
ອູ້ ຈຸດຈາກພຣມແລ້ວກີ່ລົງນຽກ ຍັງໄຟໄໝອນຍຸກົມແນ່ນອນ ພິ່ນຫົວຂະໜົງທີ່ໄຟໄໝໃນ
ຄານ ແລະກົມຈີຕອູ້ໃນຄານ ຄົ່ວ່າ ກາຮອູ້ໃນຄານນີ້ ສາມາດີ່ໃນຄານມັນເຈີ່ຜູ້ໄດ້
ຈ່າຍ ແລ້ວກີ່ເສື່ອມງ່າຍ ດັ່ງເຊັ່ນ ຊຸກສິນບໍ່ອ່ານທ່ານພຣະນາກສັສປ ໄດ້ສໍາເຮົາຄານ-
ຄານຕີແລ້ວໄປໄໝ ກີ່ເຫະໄປ ອາຈານບໍ່ຈຶ່ງເຕືອນວ່າຍ່າປະນາກ ອູ້ນ້າວັນໜັງ
ສາມເຄົກເຂົ້າມາແລ້ວກີ່ເຫະໄປໃນອາກາສ ພອດ້ອູ້ໃນອາກາສນີ້ແລະ ຮະຫວັງທີ່

อยู่ในอาคารศนน์ จิตถอนจากมาน บังเอิญเสียงสครรรงเพลง จิตเกิดมีความยินดีพักหนึ่ง เข้ามานไม่ทัน มานเสื่อม เลยตกลงจากอาคาร แต่กระดูกชี้โครงไม่หัก เพราะกำลังมานนช่วยพยุงอยู่ เพราะฉะนั้น คำว่า มาน นี้ จะมีไดเฉพาะศูนย์ปฏิ ตั้งใจจะเบ้าอยู่ในมานเท่านั้น เมื่อออกมารอยู่ในภาวะธรรมชาติ อย่างนี้ มานไม่มี เพราะฉะนั้น การบรรลุมานจึงไม่เป็นแนวทางให้ครั้ง เหรา นั้นมีเสื่อม มีเจริญ ถ้าหากผู้เข้ามานไม่ชำนาญ เมื่อก็เดต่อไร้ขั้น เข้ามานไม่ทัน ก็อาจตัวอดไม่ได ยกตัวอย่างเช่น สามเณรลูกศิษย์พระมหาກัสสป เหงาไปในอาคาร จิตถอนจากมานเพียงขณะเดียวเท่านั้น สัมผัสกับเสียงที่เป็นที่นัด มานเสื่อมก็เลยตกมาจากอาคาร เพราะฉะนั้น ผู้ที่ไดมาน ๔ แล้ว ยังไม่พ้นอยากภูมิ พ้นเฉพาะเวลาทอยู่ในมานเท่านั้นเอง

๗. ขณะที่อยู่ในองค์มานก็ หรือปฏิบัติอยู่ในชั้โนปปนาສมาธิก็ ทั้งสองระดับนั้นแต่ความสงบนั้น ถ้ามันมีแต่ความด้วยอำนาจของมานบ้าง ของสมารธบ้าง และบัญญาไม่เกิด ถ้าจะให้บัญญาเกิด ต้องถอนสมารธจากการดับหนั่งมาสู่อีกรอบดับหนั่ง ความรู้จะเกิดขึ้น ขอเรียนถามว่าทำไม่จึงเป็นเห็นนั้น

๘. โดยธรรมชาติของจิตที่อยู่ในอัปปนาສมาธิ ที่รู้อยู่ในมาน สมารธ คงแต่ระดับมานบนทั้ง ๔ ชั้นที่ ๔ ตดิปมาน จดุตตมาน เป็นสมารธที่เป็นเอง โดยธรรมชาติ ซึ่งผู้ปฏิบัติปราศจากการประคับประคองจิต หรือปราศจากความตั้งใจใด ๆ ทั้งสิ้น จิตจะอยู่ในมานบนทั้ง ๔ ชั้นที่ ๔ เป็นภาวะจิตที่เป็นเอง โดยพลังของตัวเอง คือพลังของสมารธนั่นเอง ในช่วงนี้ จิตจะไม่เนื่องจากการแห่งความรู้สึกนึกคิดใด ๆ มีแต่ความนิ่งสว่างอยู่ในองค์มานเท่านั้น เมื่อผู้ปฏิบัติถ้าว่า จะถอนจิตจากการดับหนั่งมาสู่อีกรอบดับหนั่ง อันนี้ทำไม่ได นอกจาจิตจะถอนออกมานอก ถ้าเกิดความรู้สึกนึกคิดขึ้นมา รับตั้งสติกำหนดตามจังจะทำได จิตอยู่ในมานบนทั้ง ๔ ชั้น เป็นจิตนี้ไม่ไหวติง ปราศจากสัญญา เจตนาใด ๆ ทั้งสิ้น เจตนาที่จะให้จิตอยู่อย่างนี้ไม่มี เจตนาที่จะให้จิตถอนไม่มี คือนั่นไร สมรรถภาพโดยประการทั้งปวง จิตจะถอนออกมานไดก็เมื่อถึงกาลเวลาที่จะถอน

ออกมาเอง ทัน ในตอนต่อไป ทำไม่ถูกเป็นเช่นนั้น ที่เป็นเช่นนั้นก็ เพราะธรรมชาติของจิตอยู่ในด้านขึ้นนี้ มันเป็นอย่างนั้น

๔. ทำไม่จิตเดินทางในระยะแรกนั้น เราสามารถกำหนด วิตก วิจาร ปัจจุบัน เอกคัคคตา กำหนดครึ่ง ขัดเป็นหันต่อน แต่เมื่อหันก้าวๆ เข้าทำไม่กำหนดไม่ได้ กูนจิต มันเสื่อมหรือว่านั้นจริงๆ มันผิดหรือมันถูก

๕. อันนี้ขอตอบว่า เป็นธรรมชาติของจิตที่เดินอยู่ในภัยเดิน ชำนาญแล้ว ในขั้นแรก ๆ พ้อจิตนี้ก็ วิตก วิจาร เกิดปัจจุบัน จิตมันเริ่มดมรสปัจจุบัน และความสุขจากสมานชีวิต มักยังอยู่ในเวลานาน เมื่อจิตผ่านองค์ความบอยๆ เข้า ความชำนาญก็เกิดขึ้น และความติดสุขในขั้นมาวย่องจะไป เนื่องจากความชำนาญของกูนจิตที่เดินเดิน และจิตที่มีความรู้สึกอิ่มในรสแห่งปัจจุบัน และความสุข ไม่ติดในความสุขอันนั้น เพราะฉะนั้น ในการเข้าฝ่าในครั้งต่อๆ มา จึงทำให้รู้สึกว่าปวดเร็วมาก เร็วมากจนกระหงผู้เข้าฝ่าไม่สามารถกำหนดได้ไว้ วิตก วิจาร ปัจจุบัน เอกคัคคตา เป็นอย่างไร พอกำหนดจิตพัฒนาทั้งหมด บางทียังไม่ได้ก้าวบริกรรมภาระ สายตาอาจจะไม่ได้เพ่งนิ่ม จิตรวมพร้อมๆ เข้าไปสู่มานท์ โดยที่กำหนด วิตก วิจาร ปัจจุบัน เอกคัคคตา ไม่ทัน อันนี้เป็นธรรมชาติของจิตที่เดินกล่องในองค์ความบอยๆ ไม่ผิด

๖. แนวสัญญาณสัญญาณนี้ ก่ออะไร

๖. แนวสัญญาณสัญญาณนี้ ตามหลักวิชาการที่ท่านอธิบายเอาไว้ เมื่อปุ่มเพียงสมาร์ต์ดำเนินจิตตามกูนิแห่งสมานต์ ๙ แนวสัญญาณสัญญาณนี้ เป็นสมานต์ที่สุดที่ยังรอสูงสุดของสมานต์ ๙ ความรู้สึกของจิตผู้ปฏิบัติ ท่านว่าจะว่ามีสัญญาณไม่ใช่ จะว่าไม่มีสัญญาณไม่ใช่ คือหมายความว่า จะมีความทรงจำก์ไม่ใช่ จะไม่มีความทรงจำก์ไม่ใช่ ปฏิเสธก็ไม่ได้ รับรองก็ไม่ได้ ในลักษณะอย่างนี้ ท่านเรียกว่า แนวสัญญาณสัญญาณนี้ แต่ว่าอาتمาก็ยังไม่ถังนนี้ นพุดแบบท่านเขียนไว้

๗. ขณะที่อยู่ในสมานต์ เข้าไปอยู่ในองค์ความบอย ขณะที่อยู่ในองค์ความบอยและส่วนที่ใช้แล้ว เหมือนสุ่นไก่ขนาดใหญ่กรอบตัว ในขณะนั้นจิตสงบบัน្តอยู่ในแสงสว่างที่

ครอบตัวอย่างสกนาย ไม่รู้อัน ไม่รู้ท่าน ไม่รู้ป่า ไม่รู้เมือง หักลัน จิตสงบนั่ง
จิตเมื่อกลาง นานอิ่ง ช้าโง อยากจะเรียนถามว่า ในอักษะนี้เรียกว่าผ่าน ๔ ไห
หรือไม่ อ้าไม่ใช่จัดเป็นผ่านที่เท่าไร

๓. การกำหนดครุ เพื่อจะให้กำหนดครุลักษณะของจิตดิน ผ่านใน
ขณะนี้เรียกว่า รูปผ่าน ม้อย ๔ ขัน การทำสมารธบารลุமานขันที่ ๑ ประกอบ
ด้วยองค์ & ก่อ จิตยังมีวัตถุ มีวิจาร ปัจจุติ สุข เอกคัคตา อัญพร้อม จิต
อยู่ในผ่านขันนี้ มีลักษณะจิตสงบนั่งใสสว่าง ถ้าหากว่าจิตในบนยังมีปรากฏ
อยู่ก็ผ่านอยู่ครบถ้วน & ก่อยังนี้ วัตถุ วิจาร ปัจจุติ สุข เอกคัคตา อัญพร้อม ก็
เรียกว่า จิตอยู่ในผ่านขันที่ ๑ ถ้าหากว่าผู้ปฏิบัตินั้น ไม่สามารถที่จะเข้าผ่าน
แบบนี้ได้ ซึ่งความเป็นของจิตอาจจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ก่อการเข้าผ่านยังไม่
ชำนาญช้าน้ำผุด ยังไม่เป็นวัส ลักษณะของผ่านที่ปรากฏบนนั้นเป็นแต่เพียง อุคคล-
นิมิต ถ้าผู้ใดผ่านจริง ๆ ต้องสามารถกำหนดทำสมารธได้ตามที่ตนคิดการทุก
ขณะ ถ้าหากเป็นโดยบังเอิญ ยังเรียกว่ายังไม่ได้ผ่าน อันนี้เป็นคำต้อนรับที่ ๑

ข้อที่ ๒ ขณะที่แสดงสว่างครอบตัว ซึ่งอยู่ในองค์ผ่าน จิตสงบนั่งไม่
สอดคล้าย จิตเป็นกลางนานถึง ๑ ชั่วโง เรียนถามว่าลักษณะจิตอย่างนี้ใช่ไหม
ที่เรียกว่าเบกษา สำหรับข้อที่ ๑ และข้อที่ ๒ ขอตอบรวมกันเลย สำหรับ
ผ่านขันที่ ๒ ได้ตอบไปแล้ว ทันผ่านขันที่ ๒ ถ้าจิตมีลักษณะสงบนั่ง ไม่นี่
วัตถุ ไม่มีวิจาร จิตมีความสว่างใสๆ มีความรู้สึก มีบุต มีสุข และมีความ
เป็นหนึ่ง เรียกว่า เอกคัคตา อันนี้จิตอยู่ในผ่านขันที่ ๒ เรียกว่า ทุติยผ่าน
ถ้าหากนั่งติดหายใจ ยังเหลือแต่สุข เอกคัคตา จิตอยู่ในผ่านขันที่ ๓ ถ้าสุขหาย
ใจ ยังเหลืออยู่แต่ เอกคัคตา อุเบกษา ซึ่งในบนนี้จิตมีลักษณะแห่งความเป็น
หนึ่ง ถ้าจะว่าโดยสมารธก็เรียกว่า อัปปนาสมารธ ว่าโดยผ่านเรียกว่า อัปปนาผ่าน
ว่าโดยจิตเรียกว่า อัปปนาจิต อันนี้จิตอยู่ในผ่านขันที่ ๔ ซึ่งประกอบด้วยองค์ ๒
มีความเป็นหนึ่งก็อ เอกคัคตา และมีความวางเฉย ก่อ อุเบกษา เป็นลักษณะ

๔. ลักษณะอย่างไรที่ตัวเราสามารถครุได้ด้วยตนเองว่า ตัวเราประสบผลสำเร็จ
ทางสติ ความสมหวังในสิ่งที่ตั้งใจไว้ ใช่หรือไม่

๓. ลักษณะที่ตัวเราสามารถครุ่นได้ด้วยตนเอง ถ้าจะเปรียบเทียบสมมติ
ว่าเราหิว แต่คนอื่นเขารับประทานอาหาร เราจะรักับเขาไม่ อันนี้ข้อเปรียบเทียบ
อย่างหมาย ๆ ถ้าเราหิว เรายังรับประทาน ความอิ่ม ความหายหิว เราจะเป็นผู้รู้ ที่
นั้นธรรมะที่ส่วนละเอียดรู้ทางจิตน์ ในเมื่อมีธรรมะมาสัมผัสกันจริง ๆ เรากรุ่ว่า
เราสัมผัส หรือมีความสำเร็จ ความหวังในสิ่งที่ดีทั้งใจไว้ใช่หรือไม่ อันนี้ก็
หมายถึงความสำเร็จสิ่งที่เราหวังตั้งใจไว้ เช่น เราหวังให้สำเร็จ มรรค ผล
หรือให้เรารู้ข้อเท็จจริงของธรรมะต่าง ๆ เมื่อเราพิจารณาแล้วมันก็เกิดรูปขึ้นที่
จิต ยกตัวอย่างเช่น มีบัญญาว่า สามารถอะไร เมื่อเราทำสามารถเป็นแล้ว เรา
รู้ทันท่วงท่าสามารถ

ພລັງຈິຕ ຈີຕວ່າງ ປາຕູ ດ ແລະ ປາຕູ ນ

๔. พลังจิตสามารถใช้ประโยชน์อะไรบ้าง

๕. อันนกแล้วแต่พลงจิตของเรา ถ้าเรามีพลังจิตสามารถบังคับจิตใจ
คนอื่นได้ มันก็เป็นไปได้ดี แต่ก็ด้วยประการใดก็ ผู้ที่สามารถทำได้คือพูดมัก
จะสักดิสทรัฟ สามารถทำใจโน้มน้าวจิตของผู้อื่นได้ ถ้าหากสมมติว่าเราโทรศัพท์
สักคนหนึ่ง อย่าไปแข่งเขา ให้ทำsmith ให้แพ้เมตตาให้เขามาก ๆ ในเมื่อเรา
แพ้เมตตาให้เขามาก ๆ มันจะเกิดผลขึ้นมา ๒ อย่าง อย่างหนึ่งเขามาดีกับเรา
อย่างที่ ๒ ถ้าเขามาไม่ยอมมาดี เขายังพังไปเอง เราไม่ต้องแข่ง ถ้าแข่งแล้วเราจะ
เป็นบ้าป แล้วก็ทำให้เราเสื่อมคุณธรรมด้วย

๔. ข่าวยอดนิยมคือว่า อิติวัง หมายความว่าอย่างไร มีลักษณะอย่างไร

๗. คำว่าจิตว่างอยู่ลูก ๆ คือ จิตหลุดพ้น อันเป็นจิตหลุดพ้นจาก
อารมณ์สัญญา หรืออารมณ์ภายนอก แต่ถ้าหากจิตนั้นมีการปล่อยวาง ไม่ยึดมั่น
ถือมั่นในสิ่งใด ก็มิใช่เป็นจิตหลุดพ้นจากการมณ์ แต่เป็นจิตหลุดพ้นจากกิเลส
แต่ถ้านั่นวาง ๆ มันก็หลุดพ้นอยู่เฉพาะในขณะที่ห้อยร่าง ๆ

ถ้าว่าง ๆ แล้วออกมารู้อะไร ไม่มีอาการของกีฬาเกิดขึ้น ความยินดี ไม่มี ความยินร้ายไม่มี ความรัก ความชั่วไม่มี ความยืดมั่นคล้มันในเบญจขันธ์ ไม่มี อันนั้นก็เป็นจิตหลุดพ้น แต่ถ้าออกมานะแล้ว มันก็เกิดมีกีฬาความยืดมั่น คลอมันในเบญจขันธ์อยู่ รูปยังเป็นของเรา เวทนายังเป็นของเราในความรู้สึกอยู่ อันนั้นจิตมันหลุดเดินทางไปที่อยู่ว่าง ๆ เป็นวิกิบัมพนป่าหาน บ่มกีฬาสคัวยกำลัง ผ่านคือ สมาร์ต แต่เมื่อออกจากสมาร์ตแล้ว ก็มีกีฬาสองอย่างเก่า

“ฉันถ้าเราทำใจติดอย่างนี้แล้ว เราทำบ่อย ๆ ความว่างนั้นจะสะสม
ก้าลงขึ้นมา แล้วนั้นจะเป็นความว่างตลอดกาล แต่ความว่างของจิตในขณะ
นั้นอยู่ ๆ ลักษณะ ลักษณะที่ • ความว่างจากอารมณ์ คือ ไม่มีอารมณ์สัก นิดเดียว
จิตไปตกกระแสอยู่ในความว่าง แล้วก็ว่างอยู่เฉย ๆ ว่างอีกอย่างหนึ่งนั้น ในเมื่อต
ว่างแล้วเกิดความรู้ขึ้นมา แต่ไม่ยึดถือ ไม่ติดในสิ่งนั้น อันนี้คือความว่างจากกิเลสคือ
ความยึดถือในการมณ์ เป็นการปล่อยความอารมณ์ของจิต พึงเข้าใจความว่างของจิต
ในลักษณะ ๒ อย่างดังที่กล่าวมา

๔. การพิจารณาความเป็นชาตุ ๔ นั้น ใช้ได้เฉพาะกายเท่านั้นหรือ

๕. การพิจารณาความเป็นชาตุ ๔ ในเบื้องตน ใช้ได้เฉพาะกาย คือ
เรากำหนดชาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในตอนนี้เราจะสรุปถูกว่ากายเรามีอยู่ใน
ตอนนี้ เมื่อจิตพิจารณาชาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ละเอียดลงไปถึงขนาดที่ว่า
จิตมองเห็นภายนอก สถาณตัวไปเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ และก็หาย
สาบสูญไป จิตยังเหลือแต่ความนั่ง ว่าง สว่าง ในตอนนี้จิตมั่นทั้งตัตตุ คือ
ชาตุ ๔ ไปแล้ว และจิตจะไปอยู่กับวิญญาณชาตุ และอาภากชาตุ ความว่างเป็น
อาภากชาตุ รู้เป็นวิญญาณชาตุ ตอนนี้เราพิจารณานาม นามก็ต้องตัวจักรอยู่
จิตอยู่เฉพาะตัวกับเบื้องนาม ถ้าหากในขณะนั้น มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งผ่านเข้ามายัง
เครื่องรู้ของจิต ก็เบื้องนาม เพราะมันไม่ใช่วัตถุ เพราะขณะนั้น การพิจารณาชาตุ ๔
นั้น ถ้าพูดแต่เฉพาะชาตุ ๔ ก็ต้องพิจารณาเฉพาะ ดิน น้ำ ลม ไฟ ถ้าพิจารณา
ชาตุ ๖ ใช้คำว่าพิจารณาชาตุ ๖ ก็ต้องพิจารณา ดิน น้ำ ลม ไฟ อาภาก
วิญญาณ ชาตุทั้งหมดนั้น ๖ ในเมื่อชาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ดับไปแล้ว อาภาก-
ชาตุ ๖ วิญญาณชาตุ หายไป คำว่า อาภาก ไม่ใช่ลม เป็นช่องว่าง จิตใน
ตอนนั้นเมื่อมันถึงขั้นนี้แล้ว จะมองเห็นแต่ความว่างเปล่า ตอนนี้ถูกขับนั้นแล้ว
นักภានาถ้าสติไม่ดีไปหลงความว่าง จะกล้ายเป็น โ渥ภานิมิต เป็นวิชสสนปิกเลส
ท่านให้กำหนดรู้ลงที่ตัวผู้รู้ ถ้ากำหนดตัวผู้รู้ได้อย่างแน่นอน จะไม่หลงความ
สว่าง หรืออาภากชาตุนั้น

๖. สติเบื้องจิตหรือเปล่า

๗. จิตเป็นแต่เพียงความรู้สึก รู้นึก รู้คิด รู้ร้อน รู้เย็น เท่านั้น แต่ไม่รู้ว่าอะไรคืออะไรถูก ตามของดามคุ้มสิ่ว คนวิกฤตจะเรียกว่าคนไม่มีสติใช่ไหม ใช่ก็ แล้วเขานี่จิตหรือเปล่า เขายังมีจิต พอจิตเขาไม่มีสติ เขายังคงเป็นคนวิกฤต สติต้าจะว่าโดยส่วนรวมแล้ว ถ้าจิตไม่มี อะไรมีในมีธรรมก็ไม่มี สติก็ไม่มี ศรัทธา วิริยะ สติ สมารท์ บัญญา ก็ไม่มี ถ้าไม่มีจิตโดยธรรมชาติของคนเราจะต้องมีส่วนประกอบ ๒ อิ่ง ก้อ กาย จิต ทันเมื่อมีจิตเพียงหนึ่ง ไม่มีกายเป็นส่วนประกอบ ทำอะไรไม่สำเร็จ แต่เมื่อมาก่อร่าง เป็นตัว เป็นคน เป็นรูป เป็นร่างขึ้น มีตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วจิต อันนี้ก็อาศัยภาษา & ก้อ ภาษาตา หู จมูก ลิ้น กาย และหัวใจ ซึ่งเรียกว่า มันสมอง เป็นสื่อสัมพันธ์ ความรู้สึกนี่ก็คือ ซึ่งแสดงอาการอุกมาดวย การคิดดี และคิดช้า ดังนั้น สภาพความเป็นจริงของจิตนั้นเป็นแต่เพียงรู้สึก รู้นึก รู้คิด แต่หาระเบียนไม่ได้ กิตเร้อยเป้อยไป แต่เมื่อมีสติเป็นเครื่องประกอบซึ่งเรียกว่า เจตสิก ที่ประกอบอยู่ในจิต ถ้าคนมีสติอ่อน ๆ ก็ถูกเป็นคนบัญญาอ่อน ถ้าคนมีสติเข้มแข็ง ก็ถูกเป็นคนมีบัญญาโดยธรรมชาติ ถ้าสติที่ได้ฝึกฝนอบรมด้วยการเพ่งพินจัยในเครื่องรู้ อันเป็นอย่างให้เกิดกำลังกล้าขึ้นมา สถิติมีกำลังเรียกว่า “พลังจิต” เช่น นักใช้อานาจจิตทั้งหลาย โดยปกติแล้ว เป็นเพียงแต่ใช้การนักอย่างเดียวแล้ว จิตจะไม่มีพลัง ต้องอาศัยการผูกหัด เพ่งเทียน เพ่งกสิณ อะไรมีแล้วแต่ ในเมื่อจิตมีเครื่องรู้ จิตก็มีสติสัมปชัญญะ ดี จิตก็มีพลัง ถ้าหากอาศัยการเพ่งกสิณ ก็สามารถใช้พลังจิต ใช้ประโยชน์นี้ ในการโลกได้ เช่น อาจใช้พลังจิตช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บ อะไรต่าง ๆ เช่น หมอนอนต์ไซศาสตร์ทั้งหลาย เป็นต้นว่า หมอนต่อกระดูก ถ้าลำพังเพียงแต่นึกในจิตว่า ให้กระดูกต่อ กัน ๆ มันก็ไม่เกิดผล เขาจึงมีการอาคมท่องบ่นเบ้าลงไป กระดูกสามารถต่อ กันได้ คลานนี้แหลก ก้อ เครื่องรู้ของจิต เป็นเครื่องระลึกของสติ เป็นส่วนประกอบให้จิตกับสติก็เกิดพลังขึ้นมา เพราะฉะนั้น จิตกับสติ เราจึงต้องเข้าใจว่า จิตนี้ เพียงแต่นึก แค่คิด แต่หากความเป็นระเบียนไม่ได้ แต่เมื่อมีสติเข้าไปประกอบเป็นเจตสิกแล้ว ความคิดของจิตมันจะเป็นระเบียนต่อไป

อย่างที่เรามาหัดกิจกรรมนี้ หัวเพื่อให้จิตของเรางอกงาม มีสติเข้มแข็งขึ้น เพื่อจะได้จัดระบบความกิจของจิตให้มีระเบียบดีขึ้น จะปราศจากกันไม่ได้

ถ้าเราตั้งใจจะพัฒนาคุณภาพของผู้พูด เมื่อจิตของเราอยู่กับคุณภาพ ก็เห็นอน เราราดสติ อันนี้ว่ากันโดยธรรมชาติ ๆ ทันทีก่อนหนังไม่ใช่ลักษณะของการขาดสติ อันนี้เกิดขึ้นสำหรับผู้ที่เคยกิจกรรมเป็นมาแล้ว ถ้าหากการพัฒนาคนนี้ ถ้าจิต ไม่ยอมรับ ก็เข้าไปสู่ความสงบ ในเมื่อสงบแล้ว ก็จะเข้าไปคืนความหมาย ของมัน ถ้าเป็นแบบนี้ไม่ใช่เรื่องขาดสติ อย่างการพัฒนาคนนี้ พัฒนาไป ๆ ถ้าหาก ว่ากุญแจของผู้สอนนี้กับกุญแจของเราไม่ตรงกัน จิตจะไม่เอ้าไหน ก็จะเข้าไปสู่ความ สงบ และก็เข้าไปคืนความหมายของมันเอง โดยไม่สนใจคุณภาพของผู้พูด อันนี้ไม่ใช่ ลักษณะของการขาดสติ แต่ถ้าเราตั้งใจให้จิตอยู่กับคุณภาพของผู้พูด พ้อเสร็จ แล้วไม่ใช่ลักษณะของความสงบ แต่เมื่อลดลงเลือน ๆ ไป นั่นเป็นลักษณะของ การขาดสติ

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเป็นสิ่งมีคุณ มีประโยชน์ และมีความจริงตามบนภัย ของ Heraclitus หลักวิชาไสยาสศาสตร์ก็มีความจริงตามบนกุญแจของ Heraclitus เช่น มนต์ต่อ กระดูกที่กล่าวมาแล้ว ความจริงกับปรากฏเป็นส่วนมาก ก็คือ ผู้ที่เขาเรียนแล้ว ก สามารถต่อกระดูกได้ เมื่อในระดับชั้นชั้นบัญญาชน เช่น คุณหลวงศักดิ์ศรี ที่เก่งในวิชาต่อกระดูก อันนี้ถ้าเอาค่ามาท่องบ่นนั้นเป็นความผิดหรือไม่ ต้อง อุ้ยที่ความรู้จริง และความรู้เท่าทันของผู้ใช้ พระพุทธเจ้าก็ใช้วิชาไสยาสศาสตร์ ในคราวจำเป็น เคยได้ยินไหม พระพุทธเจ้าใช้วิชาไสยาสศาสตร์ อะไรที่เราน้อม ไปเพื่อผลตอบแทนในการท่องบ่นค่าอาคม หรือชินฐานจิต อันนี้คือ ไสยาสศาสตร์ และต้องการความสำเร็จ ถ้าเราไปไหว้พระ ก็เป็นไสยาสศาสตร์ ถ้าเรา ท่องบ่นเพื่อกราบไหว้ อันนี้เรยกว่าเป็นการฝึกฝนอบรมจิต เป็นพุทธศาสตร์ ล้วน ๆ อาจจะเป็นค่าภายในศาสนาพราหมณ์เท่าท่องบ่นก็ตาม แต่ถ้าเรามา ท่องเพื่อให้จิตเป็นสมารธ ให้รู้แจ้งเห็นจริงโดยไม่ต้องขออะไร อันนี้เป็นพุทธ ศาสตร์ เราท่อง พุทธ พระพุทธ และเรารู้ว่ากิจกรรมแล้ว พ้อเลิกกิจกรรมขอให้ ร่างกายยืนน เป็นเรื่องของไสยาสศาสตร์ พระพุทธรูปองค์เดียวเป็นได้ทาง ไสยาสศาสตร์ และพุทธศาสตร์

ทำสามาชิกเป็นไสยาสตร์ เช่น พอทำสามาชิกแล้ว ให้สามารถเกิดเป็นหนอดดูได้ มองหาทรัพย์สมบัติ หรือใช้พลังจิตเพื่อจะใช้กัดข่มเหงน้ำใจ น้ำใจของคนอื่นให้ตกมาอยู่ในอำนาจของตน นอกจากเป็นไสยาสตร์แล้ว ยังเป็นมิจฉามารธอักษร แต่ถ้าทำไปโดยไม่ห่วงผลอะไร ก็ทำด้วยใจบริสุทธิ์แล้ว เป็นพุทธศาสตร์ล้วน ๆ

ไสยาสตร์ บางคนเรียนแล้วเกิดความยุติธรรม และอยู่ติดธรรมบันมา เช่นสมนติว่า ไกรกีตามเรียนพากเส้นห่มหานินม พระพุทธเจ้าฯเป็น ศิรัจนา-วิชา เรียนเครื่องถางของขลังก์เป็น ศิรัจนาวิชา ทำไม่ถึงว่าอย่างนั้น ก็ท่านไปกำหนดเอาไว้ เมื่อเก่งแล้วขาดศีลธรรม ไม่มีศักดิ์ อย่างเรียนมนต์เส้นห ก็เก่งแล้วขยากได้ถูกสาวไกรกีเอาสั่งไปติดเชื้อ ให้เชื่อว่าตาม อันนี้ไม่ยุติธรรม เป็นการกัดข่มเหงคนที่เชื่อไม่เลื่อมใสศรัทธา กับเอาวิชาไปปั่นเหงเชื้อ เป็นการทำเยี่ยงสัตว์ศรัจนา แต่ถ้าไว้แต่ไม่ทำอย่างนั้น พระองค์ก็ไม่ต้าน尼 การทำสามาชิก เมื่อเราทำสามาชิกได้แล้วไม่ว่าท่องคำบทไหนหลังหมด เช่น คำต่อกระดูกหหนงไว้ว่า “จตุตรา ยถา ปตุโ เอโภ ปตุโ อธิญฐานิ” แก่สักนี้ทั่วโลก อาบารัต ภัย ใน ไปถวายพระพุทธเจ้า ทันพระพุทธเจ้าจะอธิญฐานใช้ของไกรอันใดอันหนึ่ง ก็กลัวจะเสียพระทัย จึงเอาบารตรัง ภารวนกันเข้า แล้วพระองค์อธิญฐานจิตว่า “จตุตรา ยถา ปตุโ เอโภ ปตุโ อธิญฐานิ” บารตรนน ภัย ใน เรายังอธิญฐานจิตเพื่อให้บารตรนร่วม ในสักนี้ นกอพะพุทธเจ้าใช้ไสยาสตร์ จะนี่ประโยชน์ หรือ ไม่มีประโยชน์ ก็ขอนอยู่กับขันกุณิของเรา ทั่วประโยชน์ก่อสำหรับผู้ใช้ให้เกิดศีลธรรม แต่ไปใช้ผิดศีลธรรมจนทำให้คนอื่นเดือดร้อนแล้วเรียกว่า ศิรัจนาวิชา เพราะฉะนั้น วิชาอาคม หรืออาวุธ เช่น ปืน คนไม่มีศีลธรรมก็ใช้ในทางไม่ถูกต้อง

กิเลส เป็นเครื่องเสร้ายของใจ แต่กิเลสก็เป็นสิ่งมีประโยชน์สำหรับคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความอယก อย่างเห็นได้ชัดในวันนั้น ท่านทั้งหลายตั้งใจ มาฟังเทศน์ นักจากอยากรู้ธรรมะแล้ว ยังอယกจะได้บัญญ อယกจะไปสร้างรัก อယกจะไปนิพพาน สังหาร้านเป็นอาการของกิเลสทั้งนั้น แต่ว่าท่าน

๔๙ ๕๐ ๕๑ เป็นสิ่งกระตุ้นเดือน ความรู้สึกของเราให้เกิดความกระตือรือร้น เช่น ผู้จะสร้างโลก หรือสร้างหลักฐานใหม่นั่ง ก้ออาศัยกิเลส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวตัณหานี้เหละคือความทະเบอทะยาน มันเป็นสิ่งกระตุ้นเดือนจิตใจของคนให้อยากได้ อยากดี อยากเป็น ซึ่งเป็นวิสัยของมาราภสัมุครองเรือน ถ้ามาราภสัมุครองเรือน ต้องรักษาระหว่างความอิจฉาไว้ แต่เมื่อเราจะใช้กิเลส ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ก็ต้องใช้ประโยชน์แก่ตนเองด้วย แก่พอนกวาย หมายถึงว่า ไม่ทำตัวเองให้เดือดร้อน ไม่ทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน เราก็ควรจะมีศีล เป็นขอบเขตของการใช้กิเลส ถ้าหากว่าใช้กิเลสไปในทางไหนก็ตาม ให้เนื่องด้วยศีล & ข้อ อธิการราย อธิการเป็นข้อมูล อธิการราย อธิการเป็นใจรปถั้น อธิการราย อธิการเป็นโง่ โดยเอาศีลข้อ อทินนาทาน มาเป็นขอบเขต นี่ก็ตัวอย่างให้พึงเพียงข้อเดียว นอกนั้นก็คงเอาเอง

และอ กันหนึ่งที่ชาวพุทธเข้าใจผิด และคำหนินพระพุทธเจ้า ซึ่งหลายปีมาแล้วได้ขินท่านผู้รู้ท่านหนึ่ง เขียนบทความไปอ่านในที่ประชุมของเจ้าคณะจังหวัด ๑ จังหวัด สมัยนั้นเพียง ๑ จังหวัด มีข้อความตอนหนึ่งว่า คำสอนในพระพุทธศาสนา บางอย่างพระองค์ไม่คุณนำมารสอนประชาชน เพราะจะทำให้ประชาชนเกียจลงมือ去做 เช่น คำว่า สันโดษ เป็นตน อันนั้นเป็นเรื่องเข้าใจผิดต่อคำสอนของพระพุทธเจ้าชัดๆ คำว่า สันโภ แปลว่าความอด ไม่ได้หมายความว่า พอเฉพาะเห็นหมอย แต่หอตามสติบัญญາความสามารถของตน นำไปความอยู่ท่อนนั้น โครงการมีความสำนารถให้สติบัญญາของคนเอง เนื่องประโยชน์แก่ตนเอง หรือส่วนรวม ขนาดไหน อย่างไร ให้ไม่เดือดร้อนแล้วก็คืออย่าให้เกินขอบเขตของศีลหากแล้วกัน ศีลห้ามอน นอกจากเป็นขอบเขตของการใช้กิเลสให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังเป็นอุบัตต์ผลเพิ่มของบناปกรณ์ วันนี้เรามีศีลห้ามรบุรุษ ถ้าเรายังดีศีลห้ามเป็นหลักปฏิบัติตลอดไป

บناปกรณ์ที่จะเพิ่มผล อันเป็นวิบากที่เราจะต้องไปรับในการล้างหน้า นั้น มีเท่าไรก็ต้องเพียงแค่นี้ ถ้าหากเราไม่เคร่งในศีล & ข้อ เราไปละเมิดข้อใดข้อหนึ่งเรียกว่า บนาเก่า แทนที่จะมีนาหนักเพียงกิโลเดียว ถ้าไปทำเพิ่ม

ก็หนักเพิ่มขึ้นไปอีก ทำที่ไรก็เพิ่มขึ้นทุกที่ ถ้าเรางดเว้นไม่ทำแล้ว ก็ยุติเพียง
แค่นี้ ส่วนที่มันแล้วก็แล้วไป การข้างหน้าเราไม่ได้ทำ เราทำแต่ความดี ผลเพิ่ม
ของบาก็ไม่เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น หลักการทำความดีนัก ก็อ เราต้อง ทำดี
ทำดี ทำดี อย่างเดียวเท่านั้น ในเมื่อตั้งใจแต่จะทำดีอย่างเดียว มันก็จะไป
เรื่อย ๆ เพราะเราไม่ได้ทำความชั่วนำเป็นเครื่องถ่วงความดี

ถ้าเป็นวัตถุ บัญญัติบานป เมื่อชั่วหน้าก็มีนาหน้าก็เท่ากัน บัญญัติ
ของเบา บานเป็นของหนัก อันนี้เป็นโวหารในทางogenesis เป็นข้อปรี่ยนเทียน
ให้ผู้ฟังเข้าใจ การเรียนไสยาสตร์รารศีด้วย ไม่ใช่รศีเข้าด้วยเพระการเรียน
ไสยาสตร์ แต่ด้วยเพระใช้ไสยาสตร์ไปทำความชั่ว เรียกว่าไปทำในสังทิไม่
ยุติธรรม กับบานป บานปก็ทำให้ผู้ท่านนั้นหมดสั่งรารศี ไสยาสตร์นั้นเป็นของ
กลาง ๆ พดเฉพาะหลักวิชา แต่ทำให้คนหน้าดี หน้าแดง หรืออะไรได้ทั้ง
นั้น แต่ที่แน่ ๆ ก็อ ใช้ไสยาสตร์ไม่ถูกทาง นั่นคือคนที่ทำความชั่วน้อย ๆ
ผิวหน้าเข้าจะไม่ผ่องใส ด้วยความไม่คิดอย่างนั้น จะมีอาการอะไรเกิดขึ้นก็ตาม
กำหนดรู้จักกับบริกรรมภูวนานเท่านั้น แล้วจิตก็ค่อยสงบลงไปเอง ถ้าเราไป
แบลกใจหรือไปอะไ ทักษิหัวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น จิตจะถอนจากสมารธ

อาจารย์บังองค์ที่ปลุกเสกของในพาน พอปลุกเสกได้ที่แล้ว ของนั้น
จะกระโดด บังที่กระโดดตึกัน ในสายลูกศิษย์ของอาจารย์สาร์ อาจารย์มั่น
นั่นอยู่องค์หนึ่ง แต่องค์นี้ไม่ได้ตั้งใจจะปลุกเสก ไม่ได้เรียนไสยาสตร์อะไร
ถ้าท่านภูวนานจิตสงบลงไปแล้ว ถ้ายังอยู่ใกล้ ๆ ตัวท่อน ห่างประมาณ ๑ เมตร
กระโดดตึกันโผล่ผางขึ้นมา เป็นแบบนกนกได อำนาจของจิตเป็นสั่งที่พลังมาก
พระพุทธเจ้าจะกำหนดขอบเขตเอาไว้ นิจามานาธ สัมมาสานาธ การเริ่มนั่น
ด้วยการภูวนาน ก็จะให้มีศีลและเจริญเมตตา เพื่อผูกหัดจิตของผู้ภูวนานให้มี
ความรู้สึกละเอียดobaปอกุศล.

ວິຊີປົງບົດ ຂັ້ນພະກອມສູານ ຜຶກຈິຕ ແລະ ກຳນົດຈິຕ

ດ. ເວລາປົງບົດອ່ຍ້ຽ່ ສົກວ່ານອໍທົວອ່ຍຸ້ນທັກນັ້ນເກີ້ງ ອາຍາກການວ່າປົງບົດຖຸກ
ຫົວໝາຍ

ຕ. ການປົງບົດຕົນຄຸກຕົ້ງ ແຕ່ວ່າການຕື່ໃຈແຮງເກີນໄປ ເກີດມີການບົ່ນ
ປະສາຫຫຼວມກໍາລຳມີເນື້ອສົ່ວນຕ່າງ ຈຶ່ງເປັນຮຽມດາມເມືອຈິຕສົງບລົງໄປສັກນິດ
ຫນ້ອຍ ເພຣະອາສັກຄວາມຕື່ໃຈແຮງຈາກເກີນໄປນັ້ນ ຈະທຳໃໝ່ມີເກີ້ງໄປໜົມດ
ເພຣະຄະນິນ ດ້ວຍກວ່ານີ້ສູ່ຫາເຫັນເກີດຂົນ ຖາງແກກຄວ່າ ຄອນໄຈໃໝ່ສັກຄວ່າ
ຫນັ້ນ ແລ້ວມັນກີຈະຫາຍໄປ ແລ້ວກີຕັ້ງຕົ້ນປົງບົດໃໝ່ ອັນແມ່ນເຫຼຸດກາຮັ້ນອາກ
ເປັນປະສົບກາຮັ້ນທະເກີດຂົນກັບຜູ້ປົງບົດ

ດ. ຄົນແກ່ເວລາປົງບົດໃໝ່ສານກອນໆ ອັນກັບລັກກົດໄດ້ນານ ທ້ອງເປີ່ມຍອວິຍານດ
ນ້ອຍ ຈະໄດ້ຫົວໝາຍ

ຕ. ສາມາຟີເປັນກົງຍາຂອງໃຈ ເຮົາຈະກຳນົດຈິຕໃນທ່ານໄດ້ ດຳນັ້ນນານ
ມັນເນື້ອຍ ກີເປີ່ມຍອວິຍານດເສີຍ ອົ່າໄປທຽມນາຮ່າງກາຍ ເຮົາຈະທຳສາມາຟີໃນທ່ານ
ເດືອນ ນັ້ນ ດີທັນນີ້ ດີເກີດຂົນ ກາຍນເບັນສົງທີ່ໄມ່ຄວັບຜົນ ດັ່ງນັ້ນ
ດ້າງສຸກປັດເນື້ອຍກີເປີ່ມຍອວິຍານເສີຍ ໄນໄຟຟິດ

ດ. ການທຳສາມາຟີທຸກຄົງຈຳເປັນຫົວໝາຍ ທ່ອງທີ່ຂັ້ນພະກອມສູານ

ຕ. ອັນແມ່ນຈຳເປັນ ຂັ້ນພະກອມສູານໝາຍຄວາມວ່າ ຈະຕ້ອງເອົາດອກໄນ້ຫຼູ່ປ
ເຫັນຂົນໄປຢັກຄູ ກຣມສູານອັນເຮັກວ່າ ຂັ້ນພະກອມສູານ ທັນເຮົາຈະຂັ້ນໂດຍນັກ
ຄົງ ພຣະພຸທະ ພຣະຫຣມ ພຣະສົງໝໍ ພຸຖໂໂ ຮັ້ນໂນ ສັງໂມ ພຣະພຸທະເຈົ້າ
ພຣະຫຣມ ພຣະສົງໝໍ ເປັນສາສດາຂອງເຮົາ ເປັນຄຸນຫຣມ ເຮົາຈະທຳພຣະພຸທະເຈົ້າ

พระธรรม พระสัมมา ให้เกิดขึ้นในใจของเรานี่ ก็ทำให้สงบนั่ง สร้าง เกิด พุทธะ ผู้ตน พุทธะ ผู้เบิกบาน พุทธะ ผู้รู้ ขึ้นในใจของเรา โดยที่พระ-พุทธเจ้า พระธรรม พระสัมมา ไม่มีตัว ไม่มีตน เป็นแต่คุณธรรมเท่านั้น ท่าน ขาดมาให้จะขอเตือนบรรดาท่านทั้งหลายว่า การทำสมาธิอย่างเป็นครู หรือยกครู กรรมฐาน การ Kavanaugh ถ้าหากไปยกครูกรรมฐานขึ้นมา ก็หมายความว่า เขายังคงไม่ชูปเทียน ไปเรียนกรรมฐานจากท่านผู้ใดท่านผู้หนึ่ง ท่านผู้นั้นมอบพระกรรมฐานให้ ก็ให้กาวนา พุทธะ ในเมื่อมา Kavanaugh พุทธะแล้ว กรรมฐาน ยกครูนั้นจะทำให้มีบุตติ เกิดขึ้นอย่างแรง ในตอนแรก ๆ จะนึก พุทธะ ๆ ในใจ พอดีเริ่มสงบไปหน่อย พุทธะ ดังออกมา ต่อไป พุทธะ ดังชา ๆ ต่อไปก็เดิน ๆ ๆ ลงผลสุดท้าย เหลือแต่ โธ ๆ ๆ กำเดียว ในเมื่อเงยหน้าส่องโธ แล้วมีเสียงพูดบนมาในห้องเทศน์ แต่ไม่ใช่ผู้นั้นเป็นผู้เทศน์ กล้ายืน วิญญาณเข้ามาริบ การ Kavanaugh โดยยกครูบนกรรมฐานนี้ พลาดท่าเสียที่จะกลับบ้าน โรคศรีษะ อันนี้ขอเตือนทุก ๆ ท่านทำความเข้าใจ

๑. เกียกครูวิบัฟฟ์สนา ครูให้กำหนด ยุบหนอ พองหนอ ภัยหลังเกิดมีอาการใจคิดไม่ข้อน จึงเปลี่ยนมากำหนด พุทธะ รู้สึกเบาสบาย จะผิดไหม ที่ไม่ได้ลาออกจาก การขันครูกรรมฐาน

๒. อันนี้ไม่ผิด

๓. มีผู้กล่าวว่า การนั่งสมาธิแบบลืมตาทำให้เกิดบุญญา หลวงพ่อมีความเห็นอย่างไร และคิดว่า นั่งสมาธิแบบหลับตาหรือไม่

๔. อันนี้แล้วแต่อุปนิสัยของใคร บางท่านชอบหลับตา การหลับตาเป็นการปัดทวารไม่ให้มองเห็น สักวันวายทั้งหลาย เพื่อจะให้จิตมั่นสงบเร็วเข้า แต่ถ้าหากว่า การลืมตาดูสักวันสองวันทำให้จิตสงบได้เร็วกว่าทำ อันนี้แล้วแต่ อุปนิสัยของท่านผู้ใด ไม่มีผิด

๕. เวลาผูกจิต มีอะไรแวดล้อมมาเรื่อย ๆ ควรจะแก้ไขอย่างไร

๖. นี้เป็นเรื่องธรรมชาติของการผูกหัวใหม่ ท่านการแวนเข้ามา ของสั่งที่

เข้ามานั้น หมายถึงอารมณ์ โศขรรรณคนเดียว ในเมื่อเราคงใจที่จะเอาใจใส่ต่อ
จิตของตัวเอง หรือต้องปรึกษาความกวนานนั้น ๆ เพราะอาศัยที่เราเคยคิดสิ่งต่าง ๆ
มาโดยไม่มีข้อบ่งชี้ เมื่อเราดึงใจจะเอาใจคนของเราไว้กับสิ่ง ๆ เดียว อารมณ์
เหล่านั้นมันก็แวนเข้ามาระยะ ที่นี่ การแก้ก็คือว่า หล่อรู้สึกว่ามันแวนไปทางอื่น
เราถูกเอามาหากำบังปรึกษาความกวนใจตามเดิม และก็นึกกำบังปรึกษาความเร็ว ๆ เนื้อ
คือว่า พยายามอย่าให้ช่วงการปรึกษาความกวนนั้นมันห่าง เช่น เราจะนึก
พุทธิ์ ที่ให้ พุทธิ์ เร็ว ๆ เข้า ที่นี่พอนัก พุทธิ์ ไปแล้ว มันมี
อาการหดง ๆ ล้ม ๆ อาการหดง ๆ ล้ม ๆ นี่แหละจิตมันกำลังจะเริ่มสงบ พอก
จิตมันจะเริ่มสงบแล้ว อารมณ์แวนมันก็เข้ามาอีก เราถูกใจใหม่ พุทธิ์
ใหม่ หลาย ๆ ครั้งเข้ามันก็ช้ำนิชานาญ แล้วมันก็หายแวนเอง

อีกอย่างหนึ่ง ในเมื่อจิตของเราผ่านการเป็นสมารธิพอดสมควรแล้ว มัน
ก็มีสิ่งที่แวนเข้ามานៅอนกัน สิ่งที่แวนเข้ามานั้นคือ อารมณ์ที่จะเป็นเครื่องรุ้
ขึ้นจิต ถ้าหากจิตของเรามีสมารธิ นิสติ อารมณ์ที่แวนเข้ามานั้น จิตของเรา
จะร้อนพน แล้วจะกำหนดสิ่งรุ้นทันที ในลักษณะที่คุณรู้ เราถูกได้สติ-
สัมปชัญญะดูขึ้น

๑. สำหรับผู้ที่เริ่มสมารธิใหม่ ๆ ยังคงจิตไม่ถูกต้อง ทำให้ปวดเมื่อยไม่
สามารถเบิก ต้องทำไปนานสักเท่าไร จึงจะทำได้ถูกต้อง ทุกวันนี้ได้พยายามนั่งสมารธิ
ทุกเช้า ค่ำ ประมาณครึ่งชั่วโมง แต่สมารธิไม่มีเลย

๒. การนั่งสมารธิทุกเช้า ค่ำ ประมาณครึ่งชั่วโมง วันหนึ่ง ๒๔ ชั่วโมง
ท่านทำสมารธิเพียง ๑ ชั่วโมง ใน ๒๔ ชั่วโมง ทำสมารธิโดยเฉลี่ยแล้ว ๑ ชั่วโมง
ส่วน ๒๓ ชั่วโมง หรือชั่วโมงนอกจากท่านหลับ ท่านปล่อยความรู้สึกให้เป็นไป
ตามอารมณ์ โดยปราศจากการทำสติ เข้าใจว่ามันไม่คุ้มค่า ปล่อยเวลาให้เสียไป
ถ้าหากจะให้จิตมันเป็นสมารธิได้เร็ว ให้เพิ่มเวลาเข้าไปอีก ถ้าสามารถที่จะตั้งใจ
ว่า จะทำสมารธิวันละ ๑ ครั้ง ๆ ละ ๑ ชั่วโมง ให้ได้ทุกวัน ๆ ใช้ความพยายาม
หน่อย แต่ความเป็นสมารธินั้น ไม่สามารถจะกำหนดได้ว่าชาเร็วสักเท่าไร แม้ว่า
การกวนใจจะไม่สงบเป็นสมารธิถึงขึ้นอีก ปานสามารธิ ก็อาจกันเพียงแค่เวลา เรา

สามารถควบคุมจิตของเราราให้คุ้นเคยพิจารณาไปในเรื่องที่เราต้องการได้โดยความสะดวก ด้วยการทำสติกเป็นการใช้ได้ ถ้าหากไม่สามารถจะทำจิตให้เป็นสมานั้งอย่างที่ท่านว่า ก็ให้กำหนดตามรูปอรามณ์ด้วย ความคิดเห็นเกบนั้นในจิตนี้ความคิดจะไร้เกบนักกำหนดครับ รู้เรียบ ๆ เอาตัวรุ่นเป็นสำคัญ ตัวรุ่นจะทำสติ เราพยายามทำสติทุกรายงานด้วยใจไม่สงบเป็นสมานั้นอย่างต่อทานเขียนไว้ก็ตามเราจะได้ผล คือ สติ เนื้อบัน

๓. เมื่อเรามีทุกข์เวทนา เป็น ความเจ็บปวด เป็นทัณ จะมีวิธีการณ์หรือบรรเทาความเจ็บปวดได้อย่างไร

๔. ทุกข์เวทนาเป็นตัวทุกข์ พระพุทธเจ้าสอนให้กำหนดรูปะเป็นทุกข์ ถ้านั่งสมานานแล้วปวดแข็งปวดขา ทันไม่ไหวเปลี่ยนอธิบายนั่นทางเดียวเท่านั้น ถ้าหากไม่สามารถที่จะเข้าสมาธิ ให้ลงขนาดให้ตัวหายไปได้ภายในครั้งวินาที หรือครั้งนาที รับกำหนดจิตเข้าสมาธิ ให้มันปล่อยความมึนเมาต์ ทุกข์เวทนานั้นจะหายไป แต่ถ้าทำไม่ได้อย่างนั้น ทันไม่ไหวก็พลิกแข็ง พลิกขาเปลี่ยนอธิบายถักครั้ง ถ้านั่งนานนักมันเจ็บปวด ก็เปลี่ยนเป็นเดิน หรือถ้านั่งชาช้ำทับขาขวา ขาขวาทับขาซ้าย นานเกินไป มันเกิดเป็นเห็นนึ่น ก็พลิกเปลี่ยนจะนานนั่งพับเพียงก็ได้ หรือจะลากไปนั่งเก้าอี้ ในขันตนต้องอาศัยการเปลี่ยนอธิบายเป็นสำคัญ ถ้าเราฝึกฝนจิตให้สามารถเบ้าเป็นสมาธิในขณะได้เร็ว เมื่อมีทุกข์เวทนาเกิดขึ้น รับกำหนดจิตเบ้าสมาธิ แล้วนั้นจะได้ปล่อยความเจ็บปวดด้วย

๕. เวลานั่งสมาธินาน ๆ และรู้สึกษาเป็นเห็นนึ่นน้ำ จะต้องเปลี่ยนอธิบายหรือไม่

๖. เมื่อขาเป็นเห็นน้ำ น้ำเป็นความทุกข์ของร่างกาย เป็นทุกข์ซึ่งเกิดขึ้นจากกาย ทันถ้าหากว่า เราไม่อาจจะอดทนได้เราก็เปลี่ยนเสีย แต่หากว่าเราจะสามารถกำหนดจิตให้เข้าสมาธิได้อย่างฉับพลัน ทุกข์เวทนา คือ ความเจ็บปวด หรือขาเป็นเห็นน้ำนั้น ก็จะหายไปในเมื่อจิตเกิดเป็นสมาธิแล้ว เพราะ

จิตที่ส่งบเนื้อสารให้แล้ว ทำให้ภายในจิตเป็น เวทนาดังกล่าววนนี้จะหายไป ถ้าไม่สามารถจะระงับลักษณะลักษณะของสาระ ถ้าเปลี่ยนอธิบายถ้า นั้นในท่าใหม่

ด. ที่ว่ากันว่า การปฏิบัติกรรมฐานที่ผิดวิธีจะทำให้เสียสตินี้ ขอทราบเรื่องว่าเบื้องจริงหรือไม่

ต. อันนี้ เป็นทางความจริงและไม่จริง ถ้าหากการปฏิบัติกรรมฐานที่ถูกต้อง โดยท่านครูบาอาจารย์ค่อยแนะนำ และยึดหลักการปฏิบัติที่เป็นแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้อย่างจริงจัง เช่น เราจะยึดในหลักสมุดกรรมฐาน ๔๐ ประการ นี้ พุทธานุสสติ เป็นต้น แล้วผู้ปฏิบัตินั้นมุ่งที่จะทำจิตให้สงบลง มุ่งเป็นสาระ ไม่ต้องการให้ส่งใจส่งหนัง มากว่าใจของเรามีพลัง คือ มุ่งที่จะทำจิตของตัวเองนั้นแหลก ให้มีพลังสาระ พลังสติบัญญากันมา โดยไม่อาจรณาหารืออัญเชิญสั่งอันเข้ามาช่วย การปฏิบัติแบบนี้ ในบันทึกเราอาจจะใช้วิธี การเวชการเป็นอุบາຍที่ปลูกสร้างความเชื่อ ความเลื่อมใส ให้เกิดบนในระหว่างตัวเอง พระพุทธ พระธรรม พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดศรัทธา แล้วจะได้เกิดวิริยะอุตสาหะในการปฏิบัติ

การปฏิบัติกรรมฐานนี้ ในเมื่อพูดมาถึงตอนนี้ อาตามอยากจะขอให้สติเตือนใจ แก่นักปฏิบัติทั้งหลาย ในส่วนที่ควรสังวรระวัง การปฏิบัติกรรมฐานโดยสายตรงนี้ ให้ยึดหลักมหาสติบัญญาก แล้วอย่าไปประณนาให้ห่านผู้ใดผู้หนึ่งนา ให้อ่านใจหมายให้เราปฏิบัติได้เร็วขึ้น

อาตามาเห็นว่า ไม่มีผู้ใดจะวิเศษยิ่งไปกว่าสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พระองค์ทรงแสดงธรรมและชนา ให้ผู้ปฏิบัติตามนิทาน ลงผลสุดท้ายก็สรุปลงไปว่า อักขາตาร ตถาคต พระตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก พระองค์ยังออกตัวถึงขนาดนี้ พระสาวกในบัจจุนหรือจะวิเศษวิโถยิ่งไปกว่าพระพุทธเจ้า

ด. การผูกนั้นสาระโดยขาดทันท้าย มือทันมือข้าย นั้นอยู่ประมาณ ๑๐ นาที เกิดอาการชาที่เท้าหงส่องหาง จะปฏิบัติอย่างไร

๔. ถ้ากันไม่ไหวก็เปลี่ยนอธิบายมาได้ การทำ stemming เป็นกระบวนการทางไจการนั้น ยัง เดิน นอน อันนั้นเป็นท่าแสดงประกอบ เป็นการเปลี่ยนอธิบายมา หรือเป็นการบริหารร่างกาย เปรี้ยบเหมือนนักศึกษา นักเรียน หรือข้าราชการ ที่เขามีการเด่นก็หา ออกกำลังกาย ท่านก็อาจจะผู้ป่วยคุณก็การเดินจะกรณการยก การนั่ง stemming การนอน การเปลี่ยนอธิบายมา ถ้าหากนั่งอยู่ ๑๐ นาที มันปวดแข็งปวดชา ชา หนึ่งกิน ก็เปลี่ยนอธิบายมา ไม่ไหวก็พลิกได้ เปลี่ยนได้ เพราะการทำ stemming เป็นภาระของใจ ให้ถือเอาเรื่องของใจเป็นใหญ่ ใจกำหนด บริกรรมความนา หรือพิจารณาธรรมอยู่ แม้เราจะอยู่ในท่าไหน ก็ทำได้ทั้งนั้น

๕. การกำหนดดูบห้อง พองห้อง มีวิธีทำอย่างไร ช่วยอธิบายด้วย

๕. การกำหนดดูบห้อง พองห้อง นั้น ความจริงเป็นการกำหนด อาการของลม ในเมื่อหายใจเข้าไป สุดลมเข้าไป ทำให้ห้องมันพอง เวลาปล่อยลมออกทำให้ห้องมันยืด ก็เป็นอาการเข้าออกของลม ทันในเมื่อจิตสงบลงไป บ้างแล้ว จิตก็ไปรู้อยู่ท่องหายใจ การทำอย่างไรไม่เป็นการวัววุ่น หรือว่าเป็น การยุ่งเหยิงในการปฏิบัติ โดยธรรมชาติแล้ว นักบริกรรมความจิต ถ้าจดสังบลงไปแล้ว ถ้าจดคง ได้วิ่งเข้าหาลมหายใจเข้าออก เป็นความจิตที่ค่อนข้างจะเดินทางที่ต้อง เพราะการที่จะต้องหายใจนั้น คือ การเจริญภัยคตานุสติ เพราะลมเป็นส่วนหนึ่งที่ประกอบกาย

๖. เมื่อเพ่งพิจารณาสุขเวหนาเรื่อย ๆ ไป จนในที่สุดไม่ทราบว่าเป็นอย่างไร จิตเกิดความรู้ขึ้นด้หนังขึ้นมาในจิต ว่าสุขที่เราได้อ่ายุ่งวันนี้ ไม่ใช่สุขออย่างแท้จริง เป็น เพราะอะไร

๗. เป็นความรู้ของจิตที่เกิดขึ้น สถาบันของเราได้อยู่ในชีวิต คือ ความเป็นอยู่ที่เราว่า มีความสุข อันนี้ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง ทันใน เมื่อจิตสงบลงไปบ้างแล้ว ได้รับความสุขใน stemming ในเมื่อจิตมีความสุขใน stemming ซึ่งเป็นผลที่เกิดมาจากบต เป็นความสุขเกิดมาจากบต ทันสถาบันบต นั้น ก็ยังไม่ใช่สุขแท้จริง ในบางครั้งถ้าจิตหมัดกำลังของบตแล้ว ก็เกิดทุกข์ เป็นเรื่องธรรมชาติของจิต ในเมื่อความสุขไปมันเก็บบต และก็ความสุข มีความรู้สึก

ໃນອີຕ ຈົດມືຄວາມສຸບ ຈົກົກສໍລ້ອຍຕ່ອຄວາມສັນ ຕໍ່ນິນສູ່ຄວາມສັນເຮືອຢໄປ ຈົດລະເຂົຍສົນລົງໄປຈົງ ໃນເນື່ອຈົດສົນລົງໄປຈົງ ແລ້ວ ສຸນທີ່ປຣາກງູໃນຈົກົກຫຍາໄປ ຢ້າເຫຼືອແຕ່ຄວາມໄມ່ສຸນ ໄນທຸກນີ້ ຄື່ອ ຄວາມເປັນກາລາ ຖໍ່ໄມ່ສຸນ ໄນທຸກນີ້ ແລ້ວຈົດສົນນຶ່ງອຸ່ນແຫະ ທ່ານເຮັກກວ່າ ເຂັກຄົກ ກັບ ອຸເບັກຫາ

ໃນເນື່ອຈົດບຽນຮຸລຸຄົງຄວາມໄມ່ສຸນ ໄນທຸກນີ້ ຈົດສົນເປັນຫຸ່ນ ມີແຕ່ເຂັກຄົກ ກັບ ອຸເບັກຫາ ລັກພະທປຣາກງູຄົວ ຄວາມວ່າງຂອງຈົດ ຈົດນັ້ນວ່າງ ສົນນຶ່ງວ່າງອຸ່ນໄມ່ຄວາມຮຸສົກນົກຄົດ ວ່າງຈາກຄວາມສຸນ ວ່າງຈາກຄວາມທຸກນີ້ ຍັ້ງເຫຼືອແຕ່ຄວາມເປັນກາລາ ເປັນຫຼຽມຫາຕົວອອງຈົດທີ່ຈະເປັນເຫັນນີ້ ເນື່ອຈົດນັ້ນວ່າ ອີພົດສົມຄວາມແລ້ວ ດ້ວຍກວ່າຈະມີກຸມນີ້ບຸລູງຫຼາເກີດຂົນ ມັນກີຈະປຣາກງູນສົງໄຫ້ເກີດຂົ້ນ ສົງຫຽມເກົດນັ້ນມາໂດຍອັດໂນມັດ ໃນເນື່ອມສົງເກົດຂົນມາ ຈົກົກຈົດຫຼູຍຫຼຸກສົນນຶ່ງຂົ້ນ ສົງເກົດຂົນມານັ້ນຄົວ ຄວາມເກີດຄວາມດັບ ຜົ່ງເຮົາໃຊ້ຄໍາວ່າ ເກີດດັບ ປ່າຍ ປຣາກງູນໃນຈົດ ທີ່ນີ້ ເກີດດັບ ປ່າຍ ປຣາກງູນໃນຈົດນັ້ນ ຄື່ອ ລັກພະຂອງພະໄຕຮຸລັກພຸນ ປຣາກງູໃນຈົດ ດ້ວຍກວ່າຈະມີບຸລູງຫຼາເກີດດັບ ເພື່ອແຕ່ຮູວ່າເກີດດັບ ເກີດດັບຄົວຂະໄວ ແກ້ຍັງໄນ້ຮູ່ໃນເນື່ອແກຮູອຍໆແກ່ເກີດດັບ ຈະຄອນຈາກສາມາຮີແກກ້ໄດ້ຂັ້ນສົມຄະ ແຕ່ ດ້ວຍກວ່າແກນບຸລູງຫຼາເພີ່ມອັກຫນ້ອຍຫັນ ຜູ້ເກີດດັບ ແລ້ວກ່ຽວຂ້ອງລົງໄປ ໃນຂະຫຍາຍ໌ ນັ້ນ ຄວາມຮູ້ອັນນັ້ນຈະໄມ່ປຣາກງູວ່າມີ ອັນຈັງ ທຸກໜັງ ອັນຕັຕາ ມີແຕ່ເກີດດັບ ແຕ່ວ່າ ຈົດສາມາດຮູ້ຫຼັກໄປໂດຍອັດໂນມັດ ຄົວມັນເບົາໃຈຂ່າລົງໄປ ແຕ່ມັນຍັງໄມ່ວ່າອັນຈັງ ທຸກໜັງ ອັນຕັຕາ ກ່ອນ ທີ່ນັ້ນດູເກີດດັບ ພວມນັ້ນໄຫວຕົວຈາກສາມາຮີພັບ ເກີດນີ້ ຄວາມຮຸສົກນົກຄົດ ໄດ້ ອົບ ຄວາມໄມ່ເຫັນມັນເບົນຍ່າງໜັນ

ດ. ພລັງຈາກກວານພຸທໂທໄປໄນ້ນາງ ກົດຄວາມຮຸສົກເໜີມອັນທິກຈາກທຸສູງ ແລ້ວ ກົດສະດູແລະນີ້ອາການຂຸລຸກ

ຕ. ອັນນັນນຳວ່າເປັນເຮັກສົນລົງ
ເມື່ອເຮັກກວານພຸທໂທໄປໄນ້ນາງ ທີ່ເກີດຄວາມຮຸສົກເໜີມອັນທິກຈາກທຸສູງ
ສົນລົງໄປແລ້ວ ມັນມີອາການເຄລີມ ລົງໄປ ຈົດນັ້ນວຸບລົງໄປ ມີລັກພະເໜີມອັນ
ກັບກະໂດຈາກທຸສູງໄປສຸທັ້ນ ລັກພະອຍານທານເຮັກກວ່າ ຈົດກວັງກົດ ຈົດນັ້ນເກີດ
ຄວາມວ່ານາມາ ວ່າງຈາກສົດທະກວານຄຸນ ມັນຈະຕັກກະແສແໜ່ງຄວາມຮຸສົກ ຜົ່ງເຮົາສົກອູ່

ในชั้นนี้ ไปสู่ความรู้สึกอ่อนห่วงของ ความรู้สึกเป็นสما� นั่นเอง เมื่อในระยะแรก ๆ กวนยังไม่ช้านาญ ตัดสัมปชัญญะของเรายังไม่พร้อม เมื่อจิตทำท่าจะลงบลําไปแล้วจึงมีอาการรุน แล้วก็เกิดไขตุนขึ้น แล้วสามารถรีก็ตอนอาการทวนลูกช้านี้ เป็นอาการต้นใจที่เราได้จากภาระ ทำให้เกิดปีติ จึงทำให้บุนลูก

๑. เวลาที่สามารถรับรู้ความรู้สึกความร้อนรุนแรง พร้อมกับสะด้วยตัวไปประจำอย่างไร
๒. ความรู้สึกความร้อนรุนแรง อันเป็นอาการของทุกเวทนาที่เกิดขึ้น แล้วในเมื่อเกิดร้อนรุนแรงขึ้นมาแล้วก็เกิดสะด้วย อาการสะคุงนี้เกิดขึ้นหลายอย่าง อย่างหนึ่งจะทำท่าจะลงบลําแล้วสะด้วย ออกอย่างหนึ่ง เรานั่งทรงตัวอยู่ ในเมื่อเหลือสักเด็ก หลังมันค่อยๆ คล่องไป แล้วก็เกิดสะด้วยขึ้นมา วิธีแก้คือ ทำให้บ่อษะ ๆ ให้มาก ๆ จนบ่ำน้ำนานาญแล้ว สักเพลินนิดหน่อยไปเอง เมื่อจิตสงบเป็นสما�

๓. การกำหนดจิต จำเป็นจะต้องกำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือไม่
๔. การกำหนดจิต เราเมื่อความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้อยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น อย่างการกำหนดลมหายใจพร้อม พุท เข้า โถ ออกลมหายใจเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ทันการกำหนดจิตเกี่ยวกับการบริกรรมภารานาน ถ้าหากสมมติว่า เรากำหนดคำภาระอย่างโดยอย่างหนึ่ง โดยไม่กำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งภายในกาย เช่น ลมหายใจ เป็นต้น เมื่อจิตสงบลงไปแล้ว พ้อจิตมีอาการเคลื่อน ๆ stavangลงไป เพราะเราไม่มีกำหนดหมายภายในกาย เมื่อจิตสงบลงไปแล้วกระแสจิตมันจะส่งออกไปข้างนอก แล้วก็ไปเห็นนิมิตต่าง ๆ เช่น ภาพคน สัตว์ หรือเทวดา บางที่อาจจะไปหลงเที่ยว นรก สารรค อยู่ก็ได้ ทันถ้าหากเรากำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งในกาย เช่น กำหนดครุณหายใจ ในทันขอนแนะนำให้กำหนดครุณหายใจ เป็นส่วนสำคัญยิ่ง เหราะลมหายใจนี้เป็นกรรมฐานที่แทรกอยู่ทุกกรรมฐาน ถ้าจิตดวงใดภาระแล้ว กำหนดครุณไปที่ลมหายใจ เมื่อจิตสงบลงไปแล้ว จิตปล่อยคำภาระแล้ว จิตจะยังคงหายใจเป็นต่อ นำจิตลงไปสู่ความสงบละอียดขึ้นไป เมื่อจิตสงบละอียดขึ้นแล้ว ใน

ขณะที่กายยังปราภรอยู่ จิตจะว่างเข้าไปรู้ในกายได้ ในบางครั้งจิตอาจจะไปสับสนอยู่ในส่วนกลางของกาย แล้วก็ส่งกระแสทะลุออกมานั่งข้างนอก ทำให้ผู้คนนั่นเห็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ง่ายขึ้น ในเมื่อสุกกรรมฐาน

๓. เมื่อทำจิตให้รวมลงไปแล้วมาตามรู้ความคิด การทำเข่นนี้เป็นการถูกต้องหรือไม่

๓. การทำเข่นนี้เป็นการถูกต้อง ถ้าหากเมื่อเราทำจิตให้สงบลงไปพอที่จะควบคุมจิตให้รออยู่ในเรื่องเดียว ในพุงช้านไปอยู่เรื่องนี้ได้ เมื่อความคิดเกิดขึ้นมาเราตามรู้ความคิดนั้น หรือตามรู้ความรู้ที่มันเกิดในจิตนั้นเรื่อยไป อันนี้เป็นการใช้ได้ ซึ่งมันอาจจะเป็นจังหวะที่เราไม่สามารถควบคุมให้หันนั่งอยู่ในอารมณ์เดียวได้ เมื่อจิตมันคอกก์ปล่อยให้มันคลายไป แต่เราทำสติตามความรู้ความคิดนั้น ในเมื่อจิตมันจะหยุดนิ่งเข้าไปสู่ความสงบ ปล่อยให้มันอยู่ในความสงบ อย่าไปสนใจมันในเมื่อตอนจากความสงบแล้ว มันอย่างมีความรู้สึกซึ้งอยู่ไป ก็ปล่อยให้มันเป็นไปอย่าไปสนใจมัน หนทางของเรามีแต่ทำสติตามรู้เท่านั้น อาการของจิตมันต้องการความสงบ เราไปสนใจมัน มันจะไม่ค่อยดี ต้องปล่อยให้มันสงบ มันสงบเวลาไหนก็ปล่อยให้มันสงบ มันจะเกิดความรู้สึกขึ้นมาเวลาไหน ก็ปล่อยให้มันมีความรู้ไป อย่าไปสนใจมัน เพราะเรารอบร่มมามันเกิดกมิคิความรุนแรงมาโดยธรรมชาติ แล้วจิตมันกำลังปฎิวัติไปสู่ภูมิจิต ภูมิธรรม ถ้าเราไปสนใจมันแล้วจะเกิดโทย ถ้ามันต้องการจะสงบ แต่ผ่อนมันไม่ให้ทำความสงบ มันจะเกิดโรคปอดศรีษะ ทันเรื่อยยากจะรู้ แต่ผ่อนไม่ให้มันรู้ มันจะเกิดโรคพึงช้าน เดียวจะคุณไม่อยู่

๔. เวลาหันสอดมันต์ เดินทางกรน หรือว่ากำหนดสติอยู่ท้ายแล้วทูกอย่างจะรู้สึกเหมือนมีอะไรแทงเข้ามาตรงแก่หน้ากายในเสมอ จะมีอาการปวดหัวที่ไม่ใช่เบ็นปกติอยู่ มันหน่วงเข้ามาภายใน รู้สึกอยู่หนึ่งจอมุกนิดหน่อย บอกอาการไม่ค่อยถูก

๕. อันนี้เป็นความรู้สึก โดยปกติแล้วความรู้สึกนั้นเพิ่งไปข้างหน้าแล้วสั่งรู้สึกแทง ๆ เข้ามาตรงหน้าพากนั้น เป็นกระแสเสียงที่เพิ่งตรงออกไปทางหน้าพาก พากนักใช้พลังจิตเขาว่า พลังจิตมันออกตรงหน้าพาก ระหว่าง

เห็นอคุขนี้ไปหน่อย ทรงกลางทรงແສກหน้า ๑ อันเป็นเรื่องของธรรมชาติ เมื่อทำ
นาน ๆ เข้า อุปทานความยืดสั่งเหล่านี้มันจะค่อยๆ หายไป แล้วจะกลาย
เป็นปกติ บางทีเรานั้นสามารถสังเกตได้ว่า ถ้าเราสั่งกระແສกตับไปสูงมันก็ปวดศีรษะ
เพื่อออกน้ำเหลืองมาก มันกรุสกมืออะไรเสียดแทง แต่ถ้าเกิดความรู้สึกให้ตัวลงมา มันก็
จะดีขึ้น รู้สึกดีขึ้นมาก ให้ก้มลงมา อันมันเกิดอยู่ปางนี้ ๔ สัก

๕. ในขณะที่นั้นスマธิ จิตมันเกิดไปคิดเรื่องหนัง จะเป็นกุศล หรืออกุศลจิต
ก็ตามนั้น ถ้าเรื่องหนังๆ จิตของเราก็ตามนั้นเรื่อง อย่างนี้จะเรียกว่า จิตเกิด-ดับ ใช่ไหม

๖. คำว่า จิตเกิด-ดับ นี้ หมายถึงจิตเปลี่ยนอารมณ์ ยกตัวอย่างเช่น
ขณะนี้จิตอยู่กับกระดาษสีขาว บัดน้อยก็สีขาว เป็นสีขาว ตาย
จากขาวแล้วก็มาเกิดเป็นสีขาว อันนี้เรียกว่า จิตปฏิสนธิในจิต ในวาระจิต แล้ว
ก็เป็นเกิด-ดับ ๆ ในวาระจิตเหมือนกัน เพราะฉะนั้น คำว่าเกิด-ดับ นี้ หมายถึง
จิต เกิดรู้อารมณ์ส่วนบนมา อันนเรียกว่า เกิด ปล่อยวางอารมณ์ส่วนนี้ไป เรียกว่า ดับ
อารมณ์ใหม่เกิดขึ้นมาเรียกว่า เกิด อารมณ์ดับไปเรียกว่า ดับ เรียกว่าจิต
เกิด-ดับ ๆ อันเป็นความเกิด-ดับในช่วงตน ซึ่งเป็นลักษณะอารมณ์ของผู้
ปฏิบัติ ซึ่งจะต้องกำหนดครู่ในบั้นหนัน

๗. การกำหนดจิต ตามรูตามเห็นที่ดู เราจะกำหนดอย่างไร

๘. สั่งทั้งกำหนดตามรูตามเห็น เริ่มต้นแต่การ ยืน เดิน นั่ง
นอน กิน ดม ทำ พูด เรียน รู้ว่าเราเดิน เรียน รู้ว่าเรียน เรียนรู้
รู้ว่าเรานอน ฯลฯ จักระทั้งเราถ่ายออกจากกระ บี้สสาวะ เรากำหนดตามรู้ทุกสิ่ง
ทุกอย่าง รวมขึ้นมา เรากำหนดรรความคิดที่จะเกิดขึ้นภายในจิตของเรา ทุก
ขณะตลอดเวลา ทำสติตัวเรียกตามรู้สึกเหล่านั้นตลอดไป นគของการกำหนดตามรู
อาการทางกายในขณะภายนอก ภายนอกก็คือ การไหว้กาย กายในคือ การ
ไหว้จิต

๙. ในการนั่งพัฟธรรม ถ้าทำสมาธิไปด้วย พิจารณาคำเทศน์ คำสอน เหล่า
นั้น จิตรับรู้เสียงที่ด้วยนทุกถ้อยคำ แต่เมื่อถอนจากสมาธิแล้ว เพราะเหตุใด จึงจะลึก
น้ำใจได้เลย

ค. อันสภากาดความชริอาพยงเครบบูรุสมัยนี้ แต่ไม่ความสำคัญนี่หมายว่าอะไร เป็นอะไร พอดียินแล้ว สักแต่่ว่าได้ยิน ได้ยินแล้ว มันก็ปล่อยวางไป ไม่ได้กำหนดใจ เป็นลักษณะของจิตที่มีความเชื่อบ้างพอสมควร เวลาอ่านพงษ์ธรรม ถ้าธรรมนั้นเป็นที่ ถูกอก ถูกใจ จิตจะตามกำหนดครับธรรมกระแสแห่งธรรมนั้นเอง ถ้าหากการแสดงธรรมนั้นไม่ได้เรื่อง ไม่ได้เข้าใจ จิตมันจะปล่อยวางไม่สนใจ แล้วเข้าสู่ความสงบ อันนี้เป็นธรรมชาติของจิตผู้ฝึกสมาธินามแล้ว

ถ. ใจที่ทำให้ว่าง ให้ลงบนบังพอสมควร ถ้าหากจะพิจารณาสิ่งใดให้เห็นแจ้งนั้น จะทำอย่างไร

ต. ใจที่สงบส่วนที่พิจารณาให้แจ้ง เห็นจริง ในบางส่วนบางอย่าง ที่เราต้องการรู้ เช่นอย่างสมมติว่า เราอยากรู้ว่าสิ่งใดอย่างไร ในเมื่อกำหนดพิจารณาสิ่งนั้น ลักษณะหน้าตาของสิ่งนั้นพอสมควรแล้ว กำหนดจิตให้ว่าง ในเมื่อจิตนั้นไม่มีอะไร ความรู้มันจะพุดขึ้นมาในช่วงที่จิตว่าง คือ ว่างจากความอยากรู้ อยากรู้ อยากรู้

ถ. การเพ่งพิจารณาร่างกาย เพ่งพิจารณาระดูก ควรจะปฏิบัติจุดใดของร่างกาย

ต. การเพ่งพิจารณาระดูกันนี้ ถ้าเราจะเพ่งพิจารณาดูกระดูกโดยตรง ให้กำหนดจิตของเราก่อนว่า จิตของเรามีความสัมพันธ์ชัดให้มากกว่าส่วนถ้าหากจิตของเรามีความสัมพันธ์กับจุดนั้นมาก เราก็เพ่งจิตไปที่ตรงนั้น แล้วกำหนดพิจารณาลอกหนังออก เลือกเนื้อออก ให้ลงกระดูก นิ่กกลับไปกลับมา ด้วยความคิด คิดจนกระหงจิตของเราระอ่อนนิ่ว มีกระดูกอยู่ตรงนี้ ในขณะต่อไป เราจะบริกรรม Kavanaugh อยู่ ๆ ก็ได้ แล้วก็จ่อจิตไปที่จุดนั้น เมื่อจิตสงบลงไปแล้ว จะเห็นนิมิตโครงกระดูก

ถ. การที่หลวงพ่อสอนกว่า ให้กำหนดลงที่จิต จิตเมื่านามธรรม แล้วจะหาจุดที่กำหนดลงที่ไหน

ต. ควรระบุสกุลพุทธศาสนา จิตอยู่ที่ตรงนั้น โดยลำพังความรู้สึกอันนั้น ไม่มีส่วนประกอบ เพียงแต่กำหนดครุฑ์เดียว ๆ น saja อาจจะไม่พลัง ฉะนั้น

อนิบาลชีวของท่าน ให้เพ่ง หรือให้บริกรรมภารานาอันได้อันหนึ่ง เช่น พทໂຮ
ເປັນຕົ້ນ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫຈຕົມພລງຂນ ແຕ່ຄາຫາກຜູນສຕົບຜູ້ຜູ້ດີ ກໍາທັນດລງທຽບ
ຕຽບໃຫ້ ຈິຕອຍຸທຕຽບນັ້ນ ຈົ່ງອຍຸທຕຽບນັ້ນ ແລ້ວຄອຍດູວ່າ ອະໄຣມັນຈະເກດຂນ
ພອະໄຮເກີດຂນ ກໍາທັນຕາມຮູ້ໆ ໄປເຮືອຍ ໃບເປັນການໃຫ້ໄດ້

ດ. ອາກາຣເກີດ-ດັບ ສັກແຕ່ວ່າເປັນການແໜ້ນກາພລວງ ເປັນເດືອຍກັບຄົນ
ໃນນ້າ ໃຫ້ໄໝນ

ຕ. ອັນນັ້ນເຂົ້າໃນຮູປ ສົ່ງໄດ້ ສັງໜັ້ນ ເກີດ-ດັບ ແລະ ຄູ້ສົ່ງໄດ້
ສັງໜັ້ນ ເກີດບັນເປັນທຣມດາ ກອມຄັນໄປເປັນທຣມດາ

ດ. ທຳໄນ້ຖຸກນັ້ນ ຂາວພທຈຶ່ງພາກັນໜ່າງເຫັນຈາກຂ້ອບປົງບົດ ທຳໄຫ້ເກີດກວາມ
ຖຸກນີ້ ກວາມເດືອດຮັ້ນກັນໄມ້ຮັກຈອນສັນ

ຕ. ບໍ່ຜູ້ຫາຂອນ ເປັນບໍ່ຜູ້ຫາທຸກ ໃບ ທ່ານຈະຕູ້ອງຊ່ວຍກັນພິຈາລາເກີ້ໄນ
ຄຳຕອນວ່າທ່ານໄຟຈຶ່ງພາກັນທຸກໆເດືອດຮັ້ນນາກຂນທຸກໆ ຄຳຕອນຕອນຍາກ ຈະ
ວ່າໜ້າພູທີ່ຫັ້ງຫລາຍໄມ້ສັນໃຈໃນການປົງຕິທຣມທຣອະໄຣ ດ້ວຍຕອນອົກອ່າງ
ໜັ້ງວ່າ ເຮັດວຽກໄໝເຫັນໃຈຫລັກການປົງບົດ ຍັງໄມ້ນີ້ໃຫ້ຫລັກການປົງຕິທຸກຕົ້ງ
ແລະຍັງໄມ້ນີ້ສາມາດຮັບແຫຼຸດເກີດກັບການປົງບົດ ວ່າປົງບົດເພື່ອຈະໄຣ ອ່າງໄຣ
ໃນເນັ້ນຄໍາຄາມເຫຼຸ່ນ ອາຕນາໄຄຣທ່ານຂອງເສັນອະນະວ່າ ການປົງຕິສມາຟີ້ນ ໃນ
ຂັ້ນຕົ້ນ ເຮັດວຽກຈະລຳນາກມາ ນາງທ່ານກົດອກວ່າໄຈຢັງໄນ້ສັນ ປົງບົດໄໝໄດ້ ຖັນ
ດ້າຫາກວ່າຈະຄັ້ນກັນວ່າ ດ້າຫາກໃຈສັນແລ້ວກີ່ໄມ້ທ່ານວ່າຈະປົງບົດໄປທໍາໄມ ເພະນັນ
ສັນຍຸແລ້ວ ເນັ້ນຈາກວ່າ ເຮັດວຽກໃຈທຣມຂອງພຣະພທເຈົ້າ ໂດຍເນັພາຍ່າຍິ່ງ
ເຊື່ອ
ເຮັດວຽກກັບການທໍາສມາຟີ້ນ ເຮັດວຽກໄໝເຫັນວ່າ ໄນຈະເປັນສໍາຮັບເຮົາ ພຣອເຫັນຍັງ
ເຫັນໜ່າງຈາກການປົງບົດ ເພະເຫັນຍັງໄໝເຫັນກວາມຈຳເບັນ ແຕ່ກວາມຈິງນີ້ ການ
ປົງຕິສມາຟີ້ນ ມັນເປັນກວາມຈຳເບັນສໍາຮັບຫົວໜ້າປະຈຳວັນ ເຮັດວຽກເພື່ອເກີ້ໄນ
ບໍ່ຜູ້ຫາຫົວໜ້າປະຈຳວັນ ປົງບົດເພື່ອໃຫ້ເຮັດວຽກຈົງ ເນື່ອເຮັດວຽກຍຸ້ທຸກນາທີ່

ອາຕນາເຄີຍເທັນອູ້ມີເມືອງໂຄຣາຈ ອຣມຂອງພຣະພທເຈົ້າເນັນອອງຈິງ
ທຸກຄົນຄວະຈະສຶກໜາໃຫ້ຮັບອອງຈິງ ເຮັນຕົ້ນດ້ວຍກວາມຈິງຂອງກວາມເປັນປົດມາຮດາ
ກວາມຈິງຂອງກວາມເປັນປົດ ຄວາມຈິງຂອງກວາມເປັນສາມໍກຣຍາ ຄວາມຈິງ

ของความเป็นเจ้าคุณนายคน ~~ดู~~ ความจริงของความเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของคน
นี้ คือหลักธรรมะอันเป็นของจริง ~~ดู~~ ที่เราทุกคนควรจะเรียนรู้ ในเมื่อเรารู้เรียนรู้
แล้ว เรายอมรับสภาพความเป็นจริง ในความเป็นของเรารู้ เพราะเรายอมรับ
สภาพความเป็นจริง เราจึงไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเรารู้โดยสมบูรณ์ การปฏิบัติ
หน้าที่โดยขาดตกบกพร่อง เพราะเรามียอมรับสภาพความเป็นจริง ในสิ่งที่เรารู้
เป็นอยู่ปัจจุบัน

๙. ผู้ปฏิบัติ จำเป็นจะต้องเดินทางไปศึกษา กับครูบาอาจารย์ในต่างจังหวัด
หรือไม่

๑๐. ปัญหาข้อ ๕ อาتمาก็พยายามจะทำความเข้าใจกับบรรดาผู้พึงทึ่งหลาย
การปฏิบัติธรรมนั้น เราจะไปปฏิบัติที่ไหน อย่างไร เราอาจกับใจนั้นแหล่
ไปปฏิบัติ ที่สถานที่ทางด้านว่า ทุก ๆ ท่านอาจจะตั้งปณิธานว่า เราจะพยายาม
สร้างห้องพระในบ้านของเรานั้นให้เป็นวัดน้อย ๆ ขนาด แต่เราจะทำสำนัก
ภารกิจภายในห้องพระของเรา โดยไม่จำเป็นจะต้องไปในสำนักครูบาอาจารย์
ที่ห่างไกลลำบาก เช่น ต่างจังหวัด เป็นต้น เว้นไว้แต่บางครั้งบางโอกาส ที่
เรอพยายามจะไปเพื่อดู และเพื่อศึกษาบนธรรมเนียมประเพณีในสำนักนั้น ๆ หรือ
เพื่อพัฒนาระบบที่มาสอนอย่าง ปัญหาข้อนี้ขอตอบอย่าง
ตรงไปตรงมาว่า ถ้าท่านเข้าใจในหลักการปฏิบัติพอกสมควรแล้ว ไม่จำเป็นต้อง
ไป และไม่จำเป็นจะต้องถือว่า เราจะต้องไปนั่งภาวนาอยู่ในวัดอย่างเดียวเท่า
นั้น ที่กราชอาตมาเคยเทศน์ให้พากษ์ๆ ให้มั่นพึ่งว่า การทำสำนักนั้น ไม่จำเป็น
จะต้องมาทำกันทั้ง

บางท่านมานอกกว่า ขอให้หลวงพ่อพำนิช พานิชสมานิช อาتمาก็
ว่า ไม่จำเป็น ในเมื่ออาตมาได้ให้คำแนะนำ คุณไปแล้ว คุณไปทำที่บ้าน ใน
เมื่อคุณทำของคุณอยู่ที่บ้าน คุณให้พระสาวดمنต์ แฟ้มเตา ลงสมานิชภารนา
คุณก็จะประปฏิบัติกิจวัตรอยู่ในบ้านคุณทุกวัน ถ้าคุณภารนาทำจิตให้สงบเป็นสมานิ
ชั่นมาได้เพียงครั้งเดียว จะมีคุณค่ามากกว่านั้นแต่พระองค์ไปสวดมนต์ นั้นเคย
ให้กำลังใจอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ถ้าไม่มีโอกาสพอทจะไปได้ หมายถึงไม่ว่าง

พอที่จะไปได้ ก็อย่าถือว่าจะต้องจำเป็นไปกว่านาอยู่กับวัด ครูบาอาจารย์ใน
ต่างจังหวัด เช่นอย่างบริเวณโรงพยาบาล อาจจะมีมุ่งเดินมุ่งหนั่ง ซึ่งเป็นมุ่ง
สบ หรือภายในรั้วบ้านของเรานั้น อาจจะมีมุ่งเดินมุ่งหนังเป็นมุ่งสบ ถ้ามันหา
ความสบไม่ได้ เราอาจจะตั้งปณิธานว่า ฉันจะนั่งสมาธิแข็งกับเสียง ถ้าเสียง
มันไม่เงียบไปฉันจะไม่เลิก ถ้าหากนั่งสมาธิ จิตมันสบแล้ว ตนขนมามั่นคง
ได้ยินเสียงรถที่มั่นคงอยู่ เราก็นั่งต่อไปอีก จนกว่าเสียงรถจะสบเงียบไป แล้ว
จะเป็นอุบَاຍที่ผกสอนจิตของเราให้รู้จักกับการต่อสู้ เพื่อระดับนั้น เรองนี้ขอ
ทำความเข้าใจว่าไม่จำเป็น ให้พยาบาลมาโอกาสทำที่บ้านให้มากที่สุด โดยสร้าง
บ้านของเราให้มั่นคง สำนึํ.

ธาตุ

๑. ทำไม้พระพุทธรูป พระอรหันต์ เมื่อนิพพานไปแล้ว กระดูกจึงกลای
เป็นพระธาตุ

๒. หลักของการปฏิบัติธรรม เพื่อทำสติให้เป็นมาสติ ซึ่งเรียกว่า
มาสติบัญญาน ๔ พระพุทธองค์ทรงสอนให้กำหนดพิจารณา กาย เวทนา จิต
ธรรม การพิจารณากายก็คือ การเจริญกายคตاست กำหนดเพ่งดู ผม ขน
เด็บ พื้น หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก ฯลฯ ในขณะที่เพ่งลงไปบน เมื่อจิตสงบ
ลงไปแล้ว เราจะมองเห็นส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมีลักษณะใสเหมือนแก้ว มอง
ไปที่ผม ๆ ก็เป็นแก้ว มองไปที่ขน ๆ ก็เป็นแก้ว ทันในเมื่อจิตมาท่องเที่ยวอยู่
ในกาย นักปฏิบัติท่านอาจยกเป็นเครื่องอยู่ของจิต เป็นฐานทั้งของสติให้เป็น
มาสติ ยังจิตมีความละเอียดขึ้นเท่าไร ความสว่างใสประกายขึ้นในกายอย่างน่า
อัศจรรย์ มองไปที่ไหน ๆ ก็เป็นแก้วไปหมด ทันถ้าหาก ท่านผู้นั้นจะดิ่งลงสู่หอ
สะอาด บรรลุพระอรหันต์เมื่อไร ในเมื่อท่านนิพพานไปแล้ว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
ท่าน ก็กลายเป็น พระธาตุ ไปหมด

พระธาตุบางท่านก็ใส ของบางท่านก็ไม่ใส อันนั้นเป็นเรื่องความ
สว่างใสของจิตของแต่ละท่าน ตัวอย่างที่เปรียบเทียบก็คือว่า เช่นอย่าง หมอด
เรียนวิชาไสยาสตร์ เขาจะมั่นตั้งต่อกระดูก เช่นอย่างกระดูกหัก เขาท่องแต่
เพียงคำอาคมแล้วก็เบ้าลงไปท่านนั้น สามารถต่อกระดูกได้ พวกไสยาสตร์
นี้เขาไม่ได้อาศัยสมารถเชื่อย่างละเอียดเหมือนการปฏิบัติสมถวิชสานา เพียงแค่
น้อมใจเชือคามาคิดอย่างละเอียดเหมือนการปฏิบัติสมถวิชสานา เพียงแค่
สามารถทำให้กระดูกต่อเข้ากันได้

๔. พระราชาที่มีอยู่ในบจุบันนี้ จะทราบได้อย่างไรว่า เป็นพระราชาจริง
หรือพระราชาปลอม

๕. เรื่องนถ้าหากเราสังสัย เราไม่สามารถจะทราบว่าอะไรเป็นของจริง
อะไรเป็นของปลอม เราไปเทียบกับพระพุทธรูปที่เราหล่อขึ้น เราสมมติว่า
เป็นพระพุทธรูป แล้วมองค์แทนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราทราบให้
บูชาถูกเป็นบุญ พระราชนมกลักษณะเป็นพระราชาถูก เราไม่แน่ใจว่าเป็นพระราชา
ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ แต่เราสมมติเอามาเป็นพระราชาขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราสักการะบูชาถูกเป็นบุญเป็นกุศล จะจริง
หรือไม่จริงไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ดินของเรานั้นว่า เมื่อไหร่พระพุทธเจ้าจริงหรือไม่

๖. อธิษฐานพระที่มรณภาพแล้ว กล้ายเป็นพระราชาบุปผานี้ เพราะเหตุใด

๗. อธิษฐานพระที่มรณภาพแล้ว กล้ายเป็นพระราชาบุปผานี้ จะต้อง
เป็นอธิษฐานพระอริยบุคคล ตั้งแต่บนพระโสดาบันนี้ไป ทันนบัญชาว่า ทำไม่
กระดูกคนที่ตายไปแล้ว แม้จะเก็บไว้สักพันปี หมื่นปี ก็ยังเป็นกระดูกอยู่อย่าง
เดิม ไม่แปรสภาพเป็นอย่างอื่น นอกจากจะผุพังไปเป็นดิน เป็นหญ้า ไป
เท่านั้น แต่กระดูกของพระอริยบุคคลนี้ ทำไม่กล้ายเป็นพระราชาบุปผานาได้ อันน
เป็นบัญชาที่หน้าสังสัย

ถ้าหากเราจะไปนักถึงหลักการปฏิบัติ เกี่ยวกับเรื่องมหาสถิติบัญชาน
ภายนบสสนาสถิติบัญชาน เนพาภายานบสสนาสถิติบัญชานนี้ เราตั้งภายในเร
เป็นฐานทั้งของสติ เป็นฐานทุของจิต เพื่อเป็นการฝึกฝนอบรมสติให้ใหม
ประเสริฐภิกษาพนั้น จนกล้ายเป็นมหาสถิติ

ที่โดยทางปฏิบัติแล้ว พระพุทธปฏิบัติท่านเพ่งเอาอาการ ๑๒ ผน ขน
เล็บ พื้น หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เป็นตน เป็นเครื่องรูของจิต เป็นเครื่อง
ระลึกของสติ ในเมื่อกายคือ อาการ ๑๒ ถูกเพ่งบอยเข้า จิตเกิดมีสماธิ แล้ว
ย่อมเกิดนิมิตให้เห็นในกายทั่วไป ส่วนมากสิ่งที่ปรากฏให้เห็นอยู่นานทสุดก็คือ
กระดูก มีโครงกระดูก เป็นตน ในบางครั้ง ในเมื่อจิตว่างเข้ามาดูภายในแล้วก็มา

ลงส่วนในภาย จิตจะมองทะลุภายนอกมา มีลักษณะ ดูเหมือนคล้าย ๆ กับแก้ว ไปร่วง มีความใสเหมือนกับแก้วไปร่วง

เพราะฉะนั้น กระดูกของพระอวัยวะคุดคล ถูกจดหมายสู่ห้องส่องทาง เนื่องใน วิหารธรรมอยู่บ่อย ๆ ด้วยอิทธิพลของจิตนั้น จะสามารถทำให้กระดูกของท่าน เมื่อท่าน รณรงค์ไปแล้ว กล้ายืน พระธาตุ ขึ้นมาได้

สำหรับทฤษฎีในทางอนนัต ไม่สามารถที่จะนำมาประกอบกับปัญหานี้ ได้ แต่ถ้าจะพิจารณาตามประสบการณ์ที่เคยผ่านมาแล้ว รูสกัวจิตเมื่อเพ่งดู โครงกระดูก จะรูสกัวว่าโครงกระดูกนั้นมีความใสเหมือนแก้ว เพราะในขณะนั้น จิต ลง ส่วน ส่วน แล้ว เกิดนิมิตขึ้นมาพอมองเห็นได้ ข้อเปรียบเทียบก็คือว่า ขณะที่พระอวัยวะคุดคล ที่ท่านเพ่งดูอาการ ๓๒ ครั้ง ร่างกายของท่านจะจิตเกิด เป็นสามชาติ รู้จริง เห็นจริง ภายในกาย และรวมของเห็นทุกสิ่งทุกอย่างมีความใส สะอาด ส่วน ไส้ ไปหมด ภายในกาย เมื่อท่านมรณภาพไปแล้ว กระดูก ก็กล้ายเป็นพระธาตุขึ้นมาได้ อันก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่น่าสงสัยเท่าไรนัก แต่สำหรับ นักเรียนมนต์ไsay沙สตร์เพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ เพียงแต่ค่าาความแล้วไปสัก น้ำมัน ไปทาแล้วก็เป็นขยะที่คนขาหักแขนหัก ก็ยังมีประสีทิภิภพอยู่ ต่อ กันได้ เพราะด้วยอำนาจแห่งพลังมนต์และพลังจิต

ฉะนั้น จิตของท่านผู้นำ เป็นผู้สมารถวิภาวนานี้ ไม่ต้องกล่าวถึงเลยว่าจะมี ประสีทิภิภพ ซึ่งสามารถทำให้กระดูกกล้ายเป็น พระธาตุ ขึ้นมาได้.

ກາພ - ກාມ ວිශ්වාස - ສාලපරාගාමි ເຫວາດ ແລະ ນරກສාරුරුක්

ດ. “ດູກຮອານນໍ້າ ກົກໜຸ ກົກໜີ ອຸນາສກ ອຸນາສັກ ຈະນາດ້ວຍຄວາມເຂົ້ວວ່າ ພຣະຕາຄຕເຈົ້າປະສົງໃນທິນກົດ ພຣະຕາຄຕເຈົ້າຕຽບສົ່ວນຸ່າຕຣັນມາສັນໂພທີ່ຄູາພໃນທິນ
ກົດ ພຣະຕາຄຕເຈົ້າແສດງທຽມຈັກກັບປວັດຕະສົງໃນທິນກົດ ພຣະຕາຄຕເຈົ້າເສີ່ດືດັບຂັ້ນ-
ປົກລົງພານດ້ວຍອຸນຸປາທີເສັນພານຫາຖຸ ໃນທິນກົດ ກົບໜ່າຍໄດ້ເຫຼົາຫົ່ງເຫົ່ວຈາກຮົກໄປ
ຢັ້ງເຈື່ອຍ ຄົວ ສັງເວນນີ້ສດານ ມັຈີດເລີ່ມໃສແລ້ວ ຄົງແກ່ກຽມລົງ ດັນເຫຼົານັ້ນທຶນມາ
ຫລັງຈາກຕາຍໄປແລ້ວ ກົບຈະເຂົ້າດື່ງສຸກຕິໂລກສວරුක්” ເມື່ອຄວາມຈົງ ທີ່ອຳນິ່ມ

ສ. ນີ້ແມ່ນຄວາມຈົງ ຕ້າໃນຂະະທີ່ໄປການໄປໄຫວ້ສັງເວນນີ້ສດານ ແນ້
ແຕ່ໄຫວ້ພຣະພຸທ່ຽນ ໄຫວ້ພຣະສົງໆ ອູ້ໃນນ້ຳນັ້ນເມື່ອງເຮັນ ດ້າຫາກໄຫວ້ພຣະດ້ວຍມີ
ຈົດສຽກຫາ ມີຄວາມເຄາຮາ ເລີ່ມໃສ ອ່າຍ່າງຈົງຈັງ ຕາຍລົງໄປໃນຂະະນີ່ໄປເກີດສວරුක්

ບກດວ້ອຍ່າງເຊົ່າ ມັງກູດຸນທາລີ ທົ່າລັງເຈັບປ່ວຍອ່າງໜັກ ພຣະພຸທ່ຽນເຈົ້າ
ເສີ່ດືຈີ່ໄປໂປຣ ເພີ່ງແຕ່ແຮ່ຮົມໄປຕົ້ງຈັກໝ ເຫັນມາມອງເຫັນພຣະພຸທ່ຽນເຈົ້າເພີ່ງ
ນິດເດືອຍ ແລ້ວເກີດຄວາມເລີ່ມໃສສຽກຫາຂຶ້ນໃນຈົຕວ່າ ໂອ້ ພຣະພຸທ່ຽນເຈົ້າເສີ່ດືຈົມາ
ໂປຣເຮົາ ແລ້ວກົດັບຈົດໃນຂະະນີ່ ກົບໄປເກີດໃນສວරුක්

ດ. ສັນກເວສີ ຄົວ ອະໄໄຮ ເມື່ອກົມື້ນິ້ນໃນບຣດາ ๓๑ ກຸນີ ໃນທີ່ອຳນິ່ມ

ຕ. ສັນກເວສີ ມາຍຄົງ ຜູ້ແສງຫາທີ່ເກີດ ສັດວົດທົງຫລາຍທີ່ທອງເຫົ່ວໄປ
ນາ ໄປເຂົ້າຜົນຄນໂນ້ນ ເຂົ້າຜົນຄນ ພວກນາໄປຫາທີ່ເກີດ ເຮັດວຽກ ສັນກເວສີ
ກົມື້ນິ້ນໃນບຣດາ ๓๑ ກຸນີ ສັນກເວສີເປັນກົມື້ນິ້ນໜັ້ນ ໃນບຣດາຫລາຍ ໆ ກຸນີ
ຊັ້ນເຮັດວຽກ ຢັ້ງກົມື້ນິ້ນ ອັນນະເບັນເຮັດວຽກກົມື້ນິ້ນ ຂອງວິສູ່ງາພທິ່ງທົ່ວທ່ຽວອູ້
ໃນວັນຈຸກະ

๔. ควรจะปฏิบัติอย่างไร กับเรื่องศาลพระภูมิ จึงจะชี้ว่า ไม่่งมงาย

๕. การตั้งศาลพระภูมิ โดยส่วนมาก หมู่บ้านตั้งศาลพระภูมิ บางท่านก็สามารถจะมองเห็นว่า เมื่อตั้งศาลพระภูมิขึ้นมาแล้ว ผู้ที่จะมาอยู่ในศาลพระภูมนั้น เป็นผู้หรือเป็นเทวดา บางท่านก็จัดทำตามตำรับตำรา แต่หารู้ไม่ว่า ผู้ที่มาอยู่ศาลพระภูมิ เป็นผู้เทวดา หรือผู้หัวโกรน ก็ไม่รู้ การปฏิบัติต่อศาลพระภูมนั้น เราเชื่อว่าศาลพระภูมิ ในเมืองสังคมน้อย สังฆะสืบสานวัฒนธรรมพระภูมิเทวดา หรือพระภูมิเจ้าที่ ๆ หมายถึงเทวดาคนนั้นเอง การปฏิบัติต่อท่านเหล่านั้น ถ้าเราเอาสังของไปเซ่นสรวง ก็จะเป็นอุบายให้ผู้ท่านติดอยู่ในศาลพระภูมนั้นแหล่ะ เพราะในเมืองเรามีไปปฏิบัติต่อท่าน ท่านก็ติดในความดีของเรา

ถ้าหากเราจะปฏิบัติให้ถูกต้องกันจริง ๆ พวกท่านมาอยู่ศาลพระภูมนั้นเป็นวัฒนธรรมชนชาติ คืออาศัยกินบัญชากันนั้นโดยเราผู้คนชาวตอยู่ ถ้าเราทำบุญสุนทรทานอย่างไรแล้ว กรรมน้ำอุทิศส่วนกุศลให้พระภูมิ เมื่อพระภูมิได้อ่อนโน้มนาแล้ว ก็เป็นอกพระภูมิว่า (ท่านจะอ่อนโน้มนาหรือไม่อ่อนโน้มนาเกินไปรึเปล่า) แต่เราทำบุญแล้ว เรายุทิศส่วนบุญให้ท่าน เมื่อท่านได้อ่อนโน้มนาแล้ว ท่านจะพ้นจากความเป็นผู้พระภูมิ อาจจะเกิดเป็นเทวดาชั้นสูงขึ้นไปก็ได้ แต่การไหว้บนคันหมาพระพุทธ พระธรรม พระสังฆ์ เป็นสาระพหุงพระลักษณะ อัญญาในจิต ภายในใจนี้ เราจะไหว้ตรงไหนก็ถูกพระของเราทุกหนทุกแห่ง เพราะเรามีคุณพระอยู่ในจิตในใจ การไหว้พระภูมิ เพียงแต่แสดงcaravane โดยที่เราถือว่ามีอะไรอยู่ที่นี่ เพียงแค่นั้น ไม่ทำให้เสียคุณพระรัตนตรัย เป็นการแสดงความนับถือจิตใจนิดหน่อยเท่านั้น เหมือน ๆ กับเราไหว้เพื่อนฝูง หรือพ่อแม่ ไม่ขาดจากพระไตรตรัตน์

๖. จิต กับ วิญญาณ มีความแตกต่างกัน ในด้านจิตวิทยา หรือ พุทธศาสนาอย่างไร

๗. จิต หมายถึงส่วนที่นึก คิด สั่งที่ รู้สึก รู้แก่ รู้คิด รู้อ่อนรู้เขิน รู้หน้า อันเรียกว่าจิต วิญญาณ นักอาศัยจิต เพราะมจตุจัมมวลวัฒนธรรม

จัตุรังเดิมของมันเป็นตัวรูป ตัวรูปเรียกว่า มโนชาตุ และตัวโนราคุนกีเป็นตัววิญญาณอักเมืองกัน ตัวมโนชาตุ ซึ่งเรียกว่า วิญญาณ เปราะะมันเป็นสั่งทรงจักรปฐินิธิ รู้จักเกิด รู้จักตาย เช่นอย่าง เกิดเป็นคน เป็นสัตว์ แล้วมันก็รู้จัก จะดี ตาย ๆ แล้วก็ไปเกิดใหม่ เพาะอาศัย อ่านจากองกิเลส ส่วนวิญญาณ แบ่งออกเป็น ๒ ภาค

ภาคหนึ่งเรียกว่า ปฐินิธิวิญญาณ คือ วิญญาณรู้จักจิตปฐินิธิ หมายถึง วิญญาณในปฐิจสมบูรณ์ หรือวิญญาณที่เกี่ยวเนื่องกับจิตทั้งนำไปผุด ไปเกิด อีกภาควิญญาณหนึ่งนั้น หมายถึง วิญญาณในเบญจขันธ์ วิญญาณในเบญจขันธนหมายเฉพาะ

ตา กับ รูป กระบวนการเข้า เรียกว่า จักษุวิญญาณ
เสียงกระบวนการหู เกิดความรู้สึกเข้า เรียกว่า โสตวิญญาณ
กลิ่นกระบวนการจมูก รู้สึกเข้า เรียกว่า คันธิวิญญาณ
ลذุณรส เรียกว่า ชิวหายิญญาณ
กายถูกต้องสมัพัส เรียกว่า กายวิญญาณ
จัตุร อารมณ์ เรียกว่า มโนวิญญาณ

เพาะฉะนั้น ในทางจิตวิทยา จิตวิทยานหมายถึง วิชาการศึกษา ให้เร่องของจิต เป็นวิทยาการอันหนึ่ง ไม่ได้มโนยถึงว่า จิตตัว รู้สึก รู้คิด รู้รู้ เป็นวิชาการที่จะต้องศึกษาให้เร่องของจิต จึงเรียกว่า จิตวิทยา

ทางพหุศาสตรนั้น ก็หมายถึงตัวจิต รุ่นกิ รุ่นคด และในหลัก อกิจธรรมที่ได้ไว้ จิตเป็นผู้ก่อ เป็นผู้ประสบ ภาระได้เป็นผู้ก่อ เป็นผู้ประสบ คือประสบความดี ความช่ำ สงบ คุ้ม อกุศล ประสบวิชาความรู้ สงบสุ่ม ต่าง ๆ เอ้าไว้ในจิต สั่งนั้นเรียกว่า จิต พระอุกิธรรมท่านว่าอย่างนี้

๑. ผู้และวิญญาณ มีจริงหรือไม่ ตามประสนการณ์ของพระคุณเจ้า

๒. เรื่องวิญญาณหรือผุน หรือไม่นั้น ถ้าไครยังไม่เคยเห็นผี แล้วยังไม่เคยโคนผีหลอก นกกว่าฝ่าไม้ม ก็ขอบแล้ว แต่ถ้าไครเคยเห็นผี แล้วก็โคนผีหลอกมาแล้ว จะยอมรับว่าผุน ก็เป็นการชอบแล้ว เพาะมีเหตุผล แต่ถ้า

หากไตรยังไม่เคยเจอรับฟังเอาไว้ สิ่งใดยกเว้นมีคำพูดกล่าวบวัญถึง นี่หรือเรียก สิ่ง
นั้นย่อมมิจริง แต่เรียยังคนที่ไม่พบ

เรื่องน่าตามใจน้ำมาเล่าให้ฟังย่อ ๆ เมื่อวันที่ ๒๕๐๑ นผู้ครหานอบ
ที่ดินแห่งหนึ่งให้ ที่ดินตรงนี้เป็นที่พัสดุ และก็อตามมาพาระเผรไปอยู่ที่นั่น
๔-๕ องค์ พ้ออยู่ได้ ๓ วัน ก็เกิดผีมาตามหน้า ก่อนที่ผีจะมาตามหน้า
หลังจากที่ผีสมารถกวนใจแล้ว ถึงเวลาที่จะเข้าวัด (นอน) พอมีอาการเคลมๆ
ลงไป ก็มองเห็นเป็นกลุ่มวงมาจากตะวันตก แล้วก็มาสัมผัสกับใบหน้าเหมือน
กับผ่านอุบัติ ทันใดนักว่า เอ๊ะ ผีนั้นหรือย่างไร ถ้าผีนั้นทำไม่เจ็บ ก็เลยเกิดข้อ^{สงสัย} แล้ว ผีจะตอบหรือไม่ตอบก็ช่าง วันนั้นต้องมาดูให้เรื่องกัน วันนั้น
เลยตัดสินใจไม่เข้าวัด เดินทางกลับ นั่งสมาธิความอาอุญตลอดคืน พอดีเดินไปได้
สักหน่อยหนึ่ง ได้ยินเสียงตกร ตุ่ม ลงมา เดินไปดูไม่อะไร เป็นอย่างนั้น
จนกระทั่งถึงตี ๓ พอดีตี ๓ แล้วไปเข้าห้องสมุด มองไปข้างหน้ามองเห็น
แสงโผลเบื้องเรือ ขนาดตะเกียงเจ้าพายุ ๒ แสง วิ่งวนไล่กันอยู่ ในที่ตรงนั้น
มีพระองค์หนึ่งไปเข้าวัดอยู่ที่นั่น พ้ออตามานักว่าพระองค์นั้นจะติดหรือเปล่าหนอ
จะได้เห็นอะไรพอบนบวัญตา พอนึกคิดนั้นแหลก แสง ๒ แสง ผลกระทบ
พระองค์นั้นวงมาหากาอามา อາตามาก็กำหนดจิต เอ้า ถ้าแคร่ริบมาชนอาตามาให้
ตายที่เดียว ให้อาตามาสำเร็จพระนิพพาน พอมันเข้ามาระยะห่าง & วา แสงนั้น
ก็ตกลงกับดิน แล้วก็หายไป

ก็เลยได้เห็นข้อเท็จจริงว่า ผีมันมีจริง ๆ วิญญาณมันมีจริง ๆ ถ้าใคร
ไม่เห็นแล้ว ก็อย่าเพิ่งรับรอง พยายามดูให้มันเห็นเสียก่อน

๗. จิตใจ และ วิญญาณ ต่างกันหรือไม่ อย่างที่ล่าวใหญ่ในเรื่องร่างกาย

๘. จิตใจและวิญญาณ เป็นปัญหาที่ค่อนข้างละเอียด โดยความรู้สึก
ถ้าเราตีความหมายรูปศพที่ จิตกับใจมีมุสาวากมาจากชาติอันเดียวกัน จิต ชาติ
เป็นไปในความก่อ ความสะสม แต่ว่าท่านเจ้าพระคุณอุบาลี สิริจันโท (จันทร์)
ท่านอธิบายไว้ว่า ใจคือส่วนที่เป็นกลาง จิตเป็นอาการที่ใจสั่งกระແဆออกไปรับ
รู้ารณ์ ในเมื่อสัมผัสอารมณ์แต่ละอย่าง ก็เป็นการสัมผัสถิตแต่ละอย่าง ๆ
แต่ตัวใจเป็นกลางอยู่ตลอดเวลา ท่านเจ้าคุณอุบาลี ท่านอธิบายไว้อย่างนั้น

ท่านเหลืออยู่ทั่วทุกแห่งของร่างกาย ท่านพงษ์พาณิชย์เรียนมาแล้วว่า ที่เกิดขึ้นความคิดอยู่ที่สมอง โดยธรรมชาติของจิตแล้ว ถ้าไม่มีส่วนประกอบเข้าจะทำอะไรไม่ได้

วิญญาณของตอบเป็นสองนัย ๆ หนึ่ง วิญญาณในขั้นต่ำ & หมายถึง อายตนะภายนอก อายตนะภายนอก กระทบกันเข้าแล้วเกิดความรู้สึกขึ้น เรียกว่าวิญญาณตามทวารนั้น ๆ อันนี้เป็นวิญญาณในขั้นต่ำ & อีกอันหนึ่งนี้ ปัญชนิช-วิญญาณ ก็อ วิญญาณที่รู้จักจุติ และ ปัญชนิช หมายถึง วิญญาณ ในเบื้องหลังที่ คุณตายแล้วไปเกิดใหม่ หรือไม่ ตัวปัญชนิชวิญญาณนี้ เป็นวิญญาณดั้งเดิม เมื่อปัญชนิชวิญญาณนั้นแต่ละวิญญาณล้วน ๆ มันจะไม่มีความรู้สึกใดก็ตาม ก่อให้เกิด แรง แล้วก็ทำอะไรไม่ได้ แต่เมื่อมีส่วนประกอบ คือ ประสาทในส่วนสมอง หรือนั้นสมองเป็นส่วนประกอบแล้ว มันจึงจะมีปัญกรรมสร้างความคิดนักขึ้นมา

ก. ตามที่กล่าวว่า จิตหรือวิญญาณเดิมนั้น เป็นประภัสสร ที่หมายว่า จิต วิญญาณก่อนหน้าจะเข้าปัญชนิช ก่อนเมื่อตายแล้ววิญญาณ หรือจิต จะออกจากร่างไป พร้อมกับน้ำกรรมน้ำ กรรมดี ไปปัญชนิชในร่างใหม่ และคงว่าจิต หรือวิญญาณดวงนี้ไม่ ประภัสสร เพราะมักเลส

ต. จิตประภัสสรได้ ในภาษิตที่ว่า จิตเป็นธรรมชาติประภัสสร อันนี้ หมายถึงจิตดั้งเดิม คำว่า ประภัสสรในจิตนั้น เปรียบเหมือนผ้าขาวสะอาด ๆ พร้อมที่จะคลึงสักปักก็อ สี ข้อมได้ จิตประภัสสร หมายถึง จิตไปนึงเนย ๆ โดยที่ยังไม่มีอายตนะมาเป็นส่วนประกอบ เช่น จิตของคนเรา เมื่อออกจาก ร่างแล้ว มีแต่จิตดวงเดียว ยังไม่ถือปัญชนิช ก็มีแต่จิตล้วน ๆ ที่ไม่มี อวัยวะประกอบ คือ ยังไม่มีร่างกาย มันทำอะไรไม่สำเร็จ มีแต่ล่องลอย อยู่เฉย ๆ

ทั้งกรรมที่เราได้ทำไว้ในพัน ชาตินี้ ไปหนุ่งส่งให้จิตดวงที่ไม่มีตัว นั้น ไปเกาะกับสังฆได สังหนังขึ้นมา และมันจะมีความรู้สึกนักคิด ไปตาม ประสาทของร่างกายทั้งหมดก่อภกษาตน ในเมื่อนั้นยังไม่มีตัว มันก็เป็นจิต ประภัสสร แต่ไม่ใช่จิตบริสุทธิ์จะสามารถอ่อนจิตที่สำเร็จพระนิพพาน

๔. พระพุทธองค์กล่าวว่า พระอรหันต์ที่มรณภาพแล้ว จิต หรือ วิญญาณ ของท่านไปอยู่ที่ใดไม่ทราบ เปรียบเหมือนควันไฟที่ลอยไปในอากาศ ซึ่งไม่ทราบว่า ควันไฟ มันไปลอยอยู่ที่ ณ แห่งใด สำหรับผู้ที่ไม่พระอรหันต์ เมื่อตายไปแล้ว พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า จิต หรือ วิญญาณ ผู้นั้นไปอยู่ที่แห่งใด

๕. ยากสักหน่อย เพราะผู้ต้องยังไม่ใช่พระอรหันต์ แต่จะขอเอา คำตอบท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ สวีจันโท (จันทร์) มาตอบ ท่านกล่าวว่า พระอรหันต์ซึ่งสำเร็จพระนิพพานแล้ว อยู่เหนือโลก เพาะบุณแห่งธรรมนิโภภัยธรรม มีโลกุตตรธรรม สภาพจิตของท่านผู้ดี ยังขึ้งอยู่ในโลกี้ย ยังมี กิเลส ตัณหา อุปทาน ยั่ดมั่น ถอมมั่น ในสังทัปปะ สภาพจิตของผู้ปล่อย วาง กิเลส ตัณหา นานะ ทิฏฐิ ได้แล้ว เป็นจิตทบทรัษท์ ไม่มีความยั่ดมั่น ถอมมั่น ไม่ถือว่าโลกเป็นของเราระบุ เป็นของเขาระบุ แม้จะร่างกายอาศัยโลกน้อย แต่สภาพจิตก็เพียงแต่ว่าอาศัยร่างกายอยู่ จนกว่าวิบากกรรมจะสิ้นไป และความ สำคัญมั่นหมายที่จะยึดสั่งได้นั้นไม่มี ความผูกพันนั้นไม่มี ท่านเจ้าคุณพระ อุบาลีฯ จึงว่า จิตพระอรหันต์อยู่เหนือโลก เหนืออุทธรรห์ เหนืออุตรังไม่มี สมมติบัญญตัวเรา เป็นเรา ของเรา ของเรา อันนั้นเป็นคำตอบของท่าน เจ้าคุณพระอุบาลีฯ แต่ไม่ใช่คำตอบของ หลวงพ่อพุธ นะ

๖. วิญญาณัง อนิจัง นี้ คำว่า วิญญาณมี ๒ อย่าง วิญญาณ ไปทางที่เกิดใหม่ เมื่อจิต วิญญาณ ไม่ตายไปพร้อมกับร่างกายตาย ก็ แปลว่าวิญญาณนั้นเที่ยง

๗. ทว่า วิญญาณัง อนิจัง นี้ คำว่า วิญญาณมี ๒ อย่าง อย่างทหนึ่ง วิญญาณเกิดรูป ในขณะที่อายุตันะภัยใน กับ อายุตันะภัยนอกกระทบกันเข้า เช่น ตากกระทบกับรูป เกิดความรู้สึก เรียกว่า จักษุ-วิญญาณ แล้วก็แต่ละทวาร ๆ มีสั่งกระทบโสตวิญญาณ مانวิญญาณ ชิ瓦 hairy- ญาณ กายวิญญาณ มโนวิญญาณ คือเกิดความรู้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ อันนั้นเป็นวิญญาณในขันธ์ที่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังทัปปานอาศัยรูป เป็นแคนเดนเกิด มีรูปยังปรากฏอยู่ความรู้สึก มีสัญญา เวทนา สังขาร วิญญาณ ก่อ

ความรับรู้ทางทวาร ๖ ยังปราภูมิอยู่ ทันเมื่อร่างกายอ่อนตัวสานสัญลงไปแล้ว
ทวาร ๖. ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ก็ถลวยตัวไป

ยังเหลือวิญญาณอีกด้วยนั่งเรียกว่า ปฏิสนธิวิญญาณ ก็หมายถึง
เป็นตัวมารบรรพตทามกระทบันน์เอง ลักษณะปฏิสนธิวิญญาณนี้ มีลักษณะสัก
แต่รู้จักไปผุด ไปเกิด รู้จักไปปฏิสนธิ รู้จักไปปุตติ ยังเป็นวิญญาณังอนิจั่ง
อยู่เหมือนกัน เพราะยังเปลี่ยนสภาพเปลี่ยนชาติ ซึ่งย่อมเป็นไปตามกฎแห่งกรรม
ห้ากรรมดีไปดี ห้ากรรมชั่วไปชั่ว

อย่างเดียว เราเกิดเป็นมนุษย์ กพหน้าอาจจะเกิดเป็นเทวดา ต่อไป
เกิดเป็นพระอินทร์ ถ้าถึงคราวชรา ก็ไปเกิดเป็นสัตว์ตระจาน อันเรียกว่า
วิญญาณังอนิจั่ง คือภาพเกิดมันยังไม่แน่ มีคติยังไม่แน่ เพราะยังมีกิเลสอยู่
มากมาก

๔. คนที่ตายแล้วกลับมาเกิดใหม่ จะวิธีอะไร วิญญาณออกจากร่างไปสู่ร่าง
ใหม่เห็นอันกับกอดเปลี่ยนเสื้อผ้าเก่าสวมชุดใหม่นั้น หรืออย่างไร

๕. คนตายไปแล้วถ้าหาก ยังมีกิเลสเป็นเหตุให้เกิด ก็ต้องกลับมาเกิดอีก
แต่จะเกิดมาเป็นอะไร สักแห่งก็กรรมที่ทำไว้ วิญญาณเป็นของกลาง ถ้ายายไป
แล้ววิญญาณตัวนั้นไปยังอะไร หรือเคยทำบ้านปักกรรมอะไรเกี่ยวกับสังฆ
ชีวิตเอาไว้ ถ้าบ้านกรรมอันนั้นจะให้ผลก็ไปเกิดเป็นสังฆ ทันในเมื่อท่านตาม
ถึงคนที่ตายไปแล้วกลับมาเกิดใหม่ หรือไม่ อันนั้นจริง ความตายของคนนี้ มี
ลักษณะ ๒ อย่าง

ถ้าคนธรรมชาตาย ตายอยู่ในขณะที่จัดกำลังวุ่นวายไม่มีสมานัช พอตาย
ไปแล้วนี้ วิญญาณออกจากร่าง เขายังรู้สึกว่าไม่ต้องติดไปด้วย แล้วเขาก็ไม่รู้
ความรู้สึกว่า ร่างกายที่เขาอาศัยอยู่ก่อนนั้นเป็นของเขามา แม้ว่าผู้ที่เขาศพเขา
ไปเผา หรือเอาไปฝังก็ตาม เขายังไม่รู้เลยว่า เขายังไรไปฝัง เขายังไรไปเผา
 เพราะเขายังรู้ว่าเป็นกายเดิมของเขายังไม่รู้ เป็นหมุดสัน เพราะว่าในความรู้สึกของ
เขานั้น เขายังกายใหม่ติดตัวอยู่ อันนี้เป็นลักษณะของคนตายธรรมชาติ (ปุถุชน)

ถ้าหากคนตายในสามาชี ถ้าสามาชีท่องเที่ยวอยู่ในการงานจรกศล พอ
ตายลงไป ความรู้สึกในจิตของเขาก็ตายเป็นว่า เขายังเป็นเทวดา แต่ผู้นั้น
จิตอยู่ใน mana ตายลงไปนั้นจะรู้สึกว่าด้วยจิตอันเดียวกันนั้น ไม่ปรากฏว่ามี
ร่างกาย อันจากการท่าตามาได้ลง ๆ ตายดู หลายครั้งหลายหน แล้วมัน
เป็นอย่างนั้น ส่วนที่จะมาเกิดใหม่นไม่ได้หมายความว่าตายจากคนแล้ว มาเกิด
เป็นคน วิญญาณเป็นของกลาง ตายจากคนอาจจะตายเป็นสัตว์ ก็ได้สุดแท้
แต่กรรม

ในเมื่อมาพูดถึงกรรมแล้ว ใครที่จะทำความเข้าใจว่า บุญ กับ บาป
เป็นสิ่งที่มีค่าเท่ากัน บุญ บาป มีค่าเท่ากันอยู่ทั่วทุกแห่ง อยู่ตรงที่ดวงจิตของ
สัตว์ให้ติดข้องอยู่ในวัฏสงสาร แต่แตกต่างกันโดยการให้ผล บุญให้ผลเป็น
สุข บาปให้ผลเป็นทุกข์ แต่คุณค่าของผู้ที่ทำให้ติดของบุญ และ บาป คือให้ติด
ข้องอยู่ในวัฏสงสารนั้น มีค่าเท่ากัน เพราะฉะนั้น ผู้ปฏิบัติธรรมเนื่องรุหรือหัด
ผลแล้ว ต้องสละทั้ง บุญ และ บาป ถ้ายังเกาะบุญอยู่ข้องอยู่ในวัฏสงสาร
เกาะบุปผายังข้องอยู่ในวัฏสงสาร ยังไม่เพ้น ต้องพ้นทั้งบุญและบาป อัน
หลักฐานในพระไตรเบन្យกุกรุณานิคันดูเจาเอօง

ก. คำว่า เทวบตรมาร เป็นอย่างไร มีบางท่านว่า เป็นเทวดาที่ค้อยแกลง
กททากความดี จริงหรือไม่

ต. ถ้าจะว่าโดยคคลาชฐานแล้วก็ เทวบตรมาร ก็หมายถึง เทวดา
ที่ค้อยมาหลอกหลอน ในปัจจุบัน เทวบตรมารมีเยอะ เช่นอย่าง นักภานา
ไปแล้ว พอจิตจะเข้าทរวนเป็นสมาร์ทลูกต่างแล้ว ประเดียวกมพระบังละ น
ผบงไหฝุ่นบังละ มีเจ้าโน้น เจ้านบังละ เป็นวิญญาณนาบอก การทำอย่างนั้น
ไม่ดูด ฯ อย่าทำเลย อะไรทำนองนั้น แต่ละ ก็ เทวบตรมาร ทันถ้าจะว่า
โดยกิเลสทั้มม้มอยู่ในตัวของเรานั้น เช่น เราตั้งใจว่าจะทำสามาชีภานาในวันนั้น
แหลก พอทำไป ๆ พอจะได้สบาย ก็มีความคิดอันหนึ่งมั่น Gedhunmava เยี่ย
หยุดดีกว่า ไม่ต้องทำ อะไรทำนองนั้น หมายถึงความคิดที่ค้อยกระตุนให้
เราหยุดพักการกระทำนั้น ในลักษณะแห่งความเงียบ ท้อแท้ เป็นเรื่องของ
เทวบตรมาร

๔. นรก สวรรค์ มีจังหวีอไม่ ไม่ใช่เกิดจากจิตของมนุษย์ที่เกิดสุข เรียกว่า สวรรค์ เกิดทุกข์ เรียกว่า นรก หรือ

๕. นรกรัน ฉัจจ นัก นรกร นนเมจัง หรือไม่นี้ ข้อเปรียบเทียบอยู่ว่า ผู้มีจริง หรือไม่จริง

๖. นรก สวรรค์ ตามตำราท่านกล่าวว่า นรกรณ์ ๙ ชั้น สวรรค์ ๑ ชั้น แล้วนันอยู่ทั่วทั่วไป

๗. นรกร้อยท่าน สวรรค์ร้อยท่าน ในเมืองพุทธา耶แล้วเป็นโภปปaticะ เมื่อเกิดผุดขึ้นเป็นตน เป็นตัว มีนาปกรรมที่จะต้องตกนรก นรกรผุดขึ้นมา รองรับในขณะนั้น ส่วนผู้ที่ทำบุญแล้วจะได้ไปสวรรค์ ก็เกิดเป็นโภปปaticะ เทวดา ถ้าจะมีวิมานอยู่ วิมานก็ผุดขึ้นมารองรับ ก็ไม่กลับลงท่ามกลางเห็นด้วยตัวว่าเป็นกังวล แต่เทวดาไปเกาอยู่ ในความรู้สึกของเทวดานั้น เหมือนกับเข้าได้อยู่วิมานสูงถึง ๑๒ โยชน์ อันเป็น กรรมนิมิต

๘. นรก สวรรค์ เริ่มมีมาแต่เมื่อไร นรก สวรรค์ เริ่มนี้พร้อมพระพุทธเจ้า หรือไม่

๙. นรก สวรรค์ มีมาตั้งแต่สั่งที่มีภูมิญาณ เกิดขึ้นในโลก ถ้าหากทางนักวิทยาศาสตร์เข้าใจว่าโลกแผ่นดินนี้ เป็นชนส่วนหนึ่งตกลมาจากดวงอาทิตย์ ในตอนแรก ๆ ก็มีความร้อนระอุเหมือนไฟ ภายในลังโลกมันเป็นลงเกิดมีสั่งทั่วชีวิตขึ้นในโลก นรก สวรรค์ เกิดขึ้นพร้อมกับสั่งนี้จึงเกิดขึ้นในโลก

๑๐. ที่ สวรรค์ นรก มีก่อนพระพุทธเจ้าเกิด พระพุทธเจ้าเพียงแต่รู้ว่า นรกรณ์ สวรรค์ ดังที่ว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้ สัจธรรม ของจริงทมอยู่ ไม่ใช่ไปสร้างความเบื่องจริงขึ้นมาแล้ว ไปสอนให้คนตระสรุ

๑๑. ถ้านรกรสวรรค์มีก่อนพระพุทธเจ้าแล้ว คนสมัยก่อนไม่ตกนรกหมดหรือ เพราะยังไม่รู้ธรรม คำสอน รู้แต่การดำเนินชีวิตอยู่เท่านั้น

๑๒. การทำดีในระดับขึ้นสู่สู่สุธรรม สำสนาคือ คำสอนนั้นแบ่งออกเป็น ๒ ภาค ภาคที่ ๑ ภาคศีลธรรม อีกภาคหนึ่งทำให้คนไปสู่ มรรค ผล นิพพาน ภาค

ผู้ที่ทำดีไปเกิดสวรรค์ เข่นอย่างฝรั่ง เขามาตั้งโรงพยาบาลในเมืองไทยเรา เขาเก็บมหานุสราธรรมประโยชน์ อันนี้เขาเก็บมหานุสราได้ คนในลักษณะ เขาเก็บทำดีได้ไปเกิดในสวรรค์ได้ และเขากำชั่วนะนั้นที่จะไปตกนรกได้ ธรรมะ ท่านเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง ถ้าเป็นการ Kavanaugh ก็อยู่ในบันดา ขัดเดินภูมิปัญญา สามารถที่จะเดินสภาราธรรมให้รู้แจ้ง เห็นจริง ในลักษณะ ของพระไตรลักษณ์ คือเห็น อนิจจัง ทุกข์ อนัตตา จักระทั้งจิตปล่อยวาง ความยั่งยืน คือมั่นคงในเบญจบัณฑ์ อันคือภูมิบันดาของศาสนาของพระพุทธเจ้า แต่ระดับของสมารถทรงแต่ละคนที่ ๔ ถอยลงมาถึงคนที่ ๐ เป็นระดับของสมารถ สาราระทั้วไปทุกหลัง ทุกศาสนาถ้าหากจิตของผู้ภาระน่าติดอยู่แค่ผ่าน ๔ ขัน ไม่ไปไหน ติดอยู่ที่ตรงนั้น ก็ถือว่าเป็นเรื่องศาสนาพรหมณ์ไป แต่ถ้าบันดาภูมิ ให้สะดูกสนายคล่องแคล่วดีแล้ว เอาจิตที่ได้มานั้นหมายโอกาส เวลาพอ ที่จะพิจารณาอะไรได้ น้อมไปสู่การพิจารณาสภาราธรรม ให้รู้แจ้ง เห็นจริง ตามความเป็นจริง จนสามารถเห็น ทุกๆ สมทัย นิโรธ บรรค เห็น อนิจจัง ทุกข์ อนัตตา จิตปล่อยวาง แล้วก็พ้นจากกิเลสได้ อันนี้คือ ศาสนาพทธโดยเฉพาะ.

บริโภคนเนอส์ตัว พระอธิยะ และ กรรม

๑. ถ้าเกิดแบบสัตว์ชนิด สัตว์ชีวิต จะมีวิบากกรรมให้เสื่อมจากภาระเมื่อ อริยะ หรือไม่

๒. ในเมื่อถึงความเป็นอริยบุคคลแล้วไม่มีทางเสื่อม การกินเนื้อไม่ทำให้ปฏิญญาธรรมเสื่อมจากคุณธรรม อันนั้นบัญญาอยู่ว่า มีทางท่านตามว่า การกินเนือส่วนเบ็นการส่งเสริมปานาติبات หรือไม่ ท่าน daraจะพิจารณาโดยหลักธรรมชาติของมนุษย์ การฆ่าสัตว์เพื่ออาหารนั้นมาแต่ก่อนพระพุทธเจ้าเกิดแล้ว แต่บัญญาเดพะหน้า ถ้าหากว่าสังสัยว่า รับประทานเนือส่วนเบ็นการส่งเสริมปานาติبات ขึ้นรับประทานเข้าไปเป็นบ่ป แต่ถ้าไตรไม่สังสัยแล้วเชิญรับประทานไปเลกิ

มหลักษณะกิจจะต้องอาบตี

๑. ต้องอาบตีเพราะแกลง ๆ ๒ ต้องอาบตี

๒. สังสัยแล้วขันทำลง ก็ต้องอาบตี เช่นอย่างสมมติว่า เขาทำกับข้าวนาดวยเนอ แล้วกินมาสังสัยว่า เขายังเนอนนุ่มยิ่งมาให้เราฉัน (กิน) ทั้งๆ ที่สังสัยอยู่นั้นแหละ พอฉันเข้าไปแล้ว ต้องอาบตีทุกกฎ อันนั้นเรียกว่า สังสัยแล้วขันทำลง

เพราะฉะนั้น การปฏิญญาธรรมเนือเข้าไปสังสัย ถ้าเราเกิดระแวงสังสัยอยู่แล้ว เราจะไม่พบความจริง เพราะฉะนั้น ตัดข้อข้องใจสังสัยไว้ก่อน อีกอย่างหนึ่ง ในขอทัว พระพุทธเจ้าเทศน์ว่า ให้ละความชัว ประพฤติความดี ท่านการละความชัว การละความชัวตามคำสั่งของพระพุทธเจ้า ในเมื่อการสังบนค่าสัง การละความชัวนั้นจะต้องมีความตั้งใจที่จะละ

ความช่วยเหลือจะพึงได้ด้วยความตั้งใจ สำหรับคุณหัวหน้าไปรษณีย์และข้อดำเนินการจะละเอียดด้วยความตั้งใจ ให้ละตามหลักของศีล และข้อปฏิบัติศีล และข้อให้บริสุทธิ์สะอาด ได้ช่วยเหลือความช่วยเหลือของเด็กขาด เพราะจะเป็นการรักษาความดีอันนี้ไว้ให้มั่นคงในจิตใจ ท่านสอนให้ทำสามาธิ เมื่อทำสามาธิแล้ว เพื่อให้ใจสงบต่อการประพฤติความดี เรียกว่า เป็นความดี

๔. ท่านทำบัญญาให้เกิด บัญญานั้นถ้าไปเกิดแล้วทำให้ผู้ปฏิบัติ รเหตุผล รวางแผน น้ำจากเหตุอะไร รู้ทุกข์จากเหตุอะไร และทำอย่างไร จิตใจจะประสุทธรสสะอาด กิเลสภายในใจไม่มีใครตั้งใจจะละอาเรื่องได้ นอกจากจะทำศีล สามาธิ บัญญา ให้ประชุมหารือกันเป็นอธิบดี จนกระทั่งตัดเป็นอนุสภาก เช่นอย่างจะละ ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั้น ไม่เมื่อเราทำศีลให้บริสุทธิ์ทำสามาธิให้มั่นคงต่อสัมมาสามาธิ ทำบัญญาให้เกิดขึ้นมั่นคงต่อสัมมาทิฏฐิ ในเมื่อ ๑ อย่างประชุมพร้อมกันแล้ว มันก็จะกล้ายเป็น เจตสิก อัญใจตั้ง เมื่อจิตอาศัยคุณธรรมคือ ศีล สามาธิ บัญญา อันเป็น อธิบดี นี้ จิตย่อมจะรู้ๆ ว่าการอยู่กับสัมมัติสัมบทงเบื้องหน้าเบื้องหลังเป็นสนาบย

๕. ผู้ที่เป็นโสดาบันในชาติก่อน ถ้าเกิดใหม่เป็นเดรจาน จะเป็นสัตว์กิ่งเนื้อ หรือไม่

๖. ถ้าหากว่า ผู้เป็นโสดาบันแล้วไปเกิดเป็นสัตว์เดรจานนี้ ดเหมือนไม่มีในตำรา มีแต่ไปเกิดเป็นยักษ์นั้น แต่ว่าความละเอียดไม่ได้จะจำ ถ้าหากว่าธรรมชาติของผู้คนเคยกินเนอก็ต้องกินเน้อ ถ้าหากสมมติว่าปฏิบัติตามโดยไม่กินเน้อ แล้วกับบรรลุภูมิธรรม ภูมิธรรมอันนั้นก็ยังสนับสนุนไม่ให้กินเน้อยู่นั่น

๗. ผู้เกียรติพระโสดาบัน หรือพระสกิทาคा มาแล้วในชาติก่อน ๆ เมื่อเกิดใหม่มาเป็นมนุษย์ ความเป็นอธิษฐานแต่เดิม จะปรากฏขึ้นเมื่อไร

๘. โดยธรรมชาติของความเป็นอธิบดี ก็ปรากฏตั้งแต่บรรลุพระโสดาบัน พระสกิทาคานา จนกระทั่งตนล่วงงานไป สภาพจิตก็ยังเป็น พระโสดา พระสกิทาคานา อัญเชิญตัวทวารอยู่ในจิต แต่อาการต่าง ๆ นั้นยังไม่มี แต่เมื่อมาประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ และ ภูมิความรู้ของพระโสดา พระสกิทาคานา จึง

ก่ออภิเดชน แต่ในสังคมชาติญี่ปุ่นแห่งการไม่ท่านบานป พอก่อเดชนมาแล้ว รูปเดิมสาขามา รู้จักคำว่า บาน ทันที่ เพราะพระโสดา พระสกิทาคा เป็นโลกุตรธรรม ย้อนไม่มีเสื่อม ผู้สำเร็จพระโสดาบันแล้ว ถ้ายังไม่สำเร็จ อรหันต์ในชาตินี้ ตายไปแล้วมาเกิดอีกชาติหนึ่งสำเร็จพระอรหันต์ บางท่านมาเกิดอีก ๓ ชาติสำเร็จพระอรหันต์ และบางท่านเกิดอย่างมากไม่เกิน ๙ ชาติ สำเร็จพระอรหันต์ ลักษณะพระโสดาบันเป็นอย่างนี้

โลกุตรธรรมที่ไกรถึงแล้วครอ ความเป็นพระโสดาบัน แม้เกิดอภิชาติ ก็พุทธธรรมอันนั้นไม่เสื่อม แต่อาการที่แสดงออกน มันหาดเข้าไปอยู่ในจิตตัวผู้ ในเมื่อได้ยิน ได้ฟัง ผ่านอะไรขึ้นมา ของเก่ามันจะพุดขึ้นมาแล้ว แสดงอาการรุ้อกมานั้นท อันนี้เพื่อจะให้ได้ความชัด ทว่าความเป็นอริยะแต่เดิมจะปรากฏขึ้นเมื่อไร และจะทราบได้อย่างไร อันนี้ ปรากฏขึ้นได้ต่อเมื่อเร็วๆ เดิมสาขามา หลับรู้ว่าอะไรเป็นอะไรบันมาแล้ว ก็จะแสดงอาการปรากฏ แต่สภาวะความเป็น พุทธะ ในความเป็นผู้ๆ ในภูมิพระโสดานี้ไม่รู้จักเสื่อม

๔. พระพุทธเจ้า ฉัน มั่งสวารดี หรือเปล่า

๕. พระพุทธเจ้า ไม่ได้ฉันมั่งสวารดี หลักฐานจากพระเทวทัตไปทุกด ขอให้พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเป็นพระวินัย ห้ามพระภิกษุนั้นเน้อสตว์ แต่พระพุทธองค์ไม่ทรงรับข้อเสนอของพระเทวทัต อันนี้เป็นหลักฐานส่อแสดงว่า พระพุทธเจ้าไม่ได้เว้นมั่งสวารดี ในเมื่อพูดถึงมั่งสวารดีแล้ว อาทماขอยาอย่างหนึ่งว่า การปฏิบัติตั้งเดิมจากการรับประทานเน้อสตวน เป็นข้อปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ขอสนับสนุน แต่บัญญาสำคัญว่า ผู้ปฏิบัติแล้วอย่าทำความดท เราปฏิบัติไปเที่ยวนมบุคคลนั้น การปฏิบัติอันใด ปฏิบัติแล้วถือว่าข้อวัตรปฏิบัติของตนดี วิเศษแล้วเท่ายไปบ่มบุคคลอนนน มั่นกล้ายืนนาป เพราะการต้านหนันนั้นเป็นวิชา หายน เนื่องด้วยความแห่งมีสาขาวาทไม่การทำ ถ้ายังดึก เออ เราปฏิบัติอย่างนี้ รุสกิวดี ท่านควรปฏิบัติตามอย่างเรงาน เพื่อมั่นจะเกิดผลประโยชน์อะไร ทำงานองน

๔. คนที่ขอหนุนmar์บัตรประกันมูลนิธินับสิบเนื่อง หรือเปล่า เพื่อจะได้ไม่มีคนขอ ก็ย้อนไม่รู้มีคนพ่ายมากนายถังนับจันทร์

๔. การทบทวนกิจกรรมต้องอาบต้ม

๑. สงสัยแล้วขันทำลงไปหนึ่ง

๒. แสดงสัญลักษณ์ในสิ่งที่ไม่ควร

๓. สำคัญว่าไม่ควรในของทุกคร

๔๕/๗ ทันถอยหลังว่าผู้ใดส่งสัญญา การท่านเนื่องส่วนบนบาน เป็นการส่งเสริมปานาติบาน ก็อย่าท่าน เพราะมันเป็นบาน แต่ถ้าใครไม่ส่งสัญญา เชิญตามสบายนเดด

๔. ลูกกันเพื่อนไปไหว้พระอธิษฐาน อย์กับพระอธิษฐานน้อย ๆ และพระอธิษฐานหลายองค์ ตามลูกถึงการไปเรียนปฏิบัติธรรมมาจากที่ไหน หงษ์ฯ ทูลกับพระอธิษฐานไม่รักกันมาก่อน ลูกลงสัญญาว่า ท่านทราบได้อย่างไร และทำให้ไม่ทำคนอื่น ๆ

๑. เรื่องนี้จะว่าท่านรู้ ก็ไม่เชิง จะว่าไม่รู้ ก็ไม่เชิง อายุร่วมกันที่
อาตามานี้คันไปนั่งถามบัญชามาก ๆ ขยekiจรอให้เขาถาม ก็อธิบายไปจนจบ
เรื่อง พ่อเสร็จแล้วถามว่า ไกร้มีบัญชาสังสัยอะไรอีก เขาเก็บอกว่าหลวงพ่อแก่
ไปหนุดแล้ว หลวงพ่อซ่างรุจูตร์ใจ แต่ความจริงไม่รู้หรอก บัญชาเร่องภูมิจิต
ภูมิใจนั่นเชื่อมโยงเหมือนลูกโซ่ พุดไปตรงไหน มันก็ตรงไปหนุด ทว่า
พระอริยะท่านรู้ได้อย่างไร อันนั้นมั่นคงล้าย ๆ กับว่า มีความรู้สึกชนิดหนึ่งไป
เตือน ๆ ท่าน ให้ท่านอยากจะพูดอย่างนั้น แต่ความจริงโดยทางตรงแล้ว ท่าน^๒
ไม่รู้หรอก

๔. ทำอย่างไรจึงจะรัฐกรรมเก่าในอุดตของเราว่ามีอะไรบ้าง เพื่อที่เราจะแก้ไข
กรณัชนี้ให้หายไป ไม่ต้องมารับกรรมนั้น ๆ อีก จะได้ดังหน้า ตั้งตามทำแต่กรรมดังใน
ข้างต้นต่อไป โดยไม่ต้องพะวงถึงกรรมเก่าในอุดตขาด

๕. การที่จะรุกรัมเก่าอะไรในอดีตนั้น ไม่เป็นปัญหาสำคัญ ในเมืองแล้วก็ไม่มีประโยชน์ กรรมที่เราทำลงไปแล้วไม่มีโอกาสที่จะแก้ไข มีทางเดียวว่าเราเชื่อกรรม และเชื่อผลของกรรม เช่นว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ส่วนกรรมชั่วในชาติดีดันน์ เรายาจะจะนี่ แต่ในชาตินี้ก็มีความสำนึกรับผิดชอบ ชั่ว ดี แล้ว และเชื่อถือแห่งกรรมแล้วว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรา ก็พยายามละเว้นจากการทำชั่ว ทำแต่ดี ๆ เรื่อยไป ในเมื่อทำแต่ดี ๆ เรื่อยไป ถ้าหากเรามีการท้าสมัช្រภารนา เรายาสามารถจะบรรลุ บรรลุ ผล นิพพานได้ ส่วนกรรมเก่าแม่ผบปรรดุ บรรลุ ผล นิพพาน แล้วยังคงรับกรรมอยู่ เช่น พระโนมคัดล้านี่ เป็นตน เพราะฉะนั้น จึงไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่เราต้องไปแก้กรรม เก่า ทำแต่ความดีใหม่ในบั้งชุบันนี่ใหม่กาก ๆ ขึ้น ถ้าหากว่ากรรมเก่าในอดีตมัน อาจจะมีเพียงเล็กน้อย แต่เราทำในบั้งชุบันให้เพิ่มมากขึ้น ๆ กรรมใหม่นี้ในเมื่อ สะสมไว้มาก ๆ เข้า มันก็มีพลังหนนุนจิตให้มุ่งเร็วขึ้น ในเมื่อผลกรรมใหม่นั้น บันดาลจิตของเราระหว่างเร็วนั้น กรรมเก่ามัว茫ตามมา มันก็จะช้าลง นั้นทำให้ห่างจาก ของเก่าเรื่อยไป ถ้าหากเราได้บรรลุ บรรลุ ผล นิพพาน แล้ว ถึงแม้ว่ากรรมเก่า จะตามมาทันให้ผลในอีกทางนี้ แต่ก็ไม่สามารถประทุษร้ายจิตใจของเราให้เป็น อายุ่อื่นได้

a. ที่กล่าวว่า คุณหมุดกรรมแล้ว หมายความว่าอย่างไร กรรมนี้หมายถึง กรรมเก่า หรือกรรมบั้งชุบัน

ศ. คำว่า หมุดกรรมแล้ว หมายความว่า ถึงในบั้งชุบัน เช่นอย่าง สมมติกดตายไป เออ เขาหมุดกรรมของเขาแล้ว แล้วทันนี้การเจ็บป่วยแล้วหาย เออ หมุดกรรมของเขาแล้ว เขายังหาย แล้วก็กรรมอุปสรรคบัดบังในการ ดำเนินชีวิต ในเมื่อผ่านอุปสรรคมาได้ เออ หมุดกรรมกันเสียที่ อันนี้หมาย ถึงอย่างนั้น แต่ว่า กรณีจะให้ก่อเกิดอะไรต่าง ๆ นั้น ถ้ายังไม่สำเร็จระหว่างหันต์ แล้ว ยอมไม่นำทางหนกด คำรามทว่า กรรมนี้หมายถึงกรรมเก่า หรือกรรมบั้งชุบัน ตอน หมายถึงกรรมเก่าและกรรมบั้งชุบัน กรรมเก่าก่ออย่างที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด อย่างกรณีที่หาให้เราไม่เกิดเบ็นคน เป็นตัว นึกอย นี่ใจ กรรมใหม่ก็หมายถึงกรรม ที่ทำในบั้งชุบัน.

เมตตา และ วัตถุมงคล

๑. การแผ่เมตตาให้ผู้คิดร้ายแก่เรา หากจะให้ได้ผลเร็วควรทำอย่างไร กินเวลานานเท่าไรจึงจะได้ผล ถ้าไม่ได้ผลแสดงว่า กิเลสข้องผื้นหนา รับไม่ได้

๒. การแผ่เมตตา จะให้ได้ผลเร็ว หรือไม่ได้ผลเร็วนี้ มันต้องอาศัยหังสองฝ่าย ถ้าหากสมมติว่าผู้แผ่เมตตา กิมพลังจิตพอจะส่งกระแสให้เข้าได้รับผล ผู้รับก็นพลังทางจิตพอที่จะติดต่อสื่อสารรับรู้กันได้ อันนี้สำเร็จรูป ทำการแผ่เมตตาโดยผู้ชายตรงข้ามในรูป ๆ ว่า ใครแผ่เมตตาให้ แต่ขอพิพารณา ประณญาต์ต่อ กัน ซึ่งเราตั้งไว้ในจิตในใจของเรานี้ ก็สามารถบันดาลให้เกิดผลแก่ผู้รับได้เหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่ผู้รับไม่รู้ เพราะนั้นเป็นพลังจิตอันหนึ่ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแผ่เมตตาที่ได้ผลอย่างแน่นอนที่สุด ก็คือว่า ตัวของผู้แผ่นนี้ แหล่ง ทำให้จิตเมตตา มีกรุณา มีมหา มีเบิกนา เมื่อนุญาติจัดความอิจฉาริษยา หรือกำจักกิเลสที่เรียกว่า เป็นสิ่งที่ໂทดสอบให้ในจิตในใจให้หมดไป

๓. เรื่องของขลัง วัตถุมงคล การพรหมนามนต์ การเบ้าหัว การเงิน หรือการลักษณ์ต์ ศรีรัมคคลศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย มีความจริง หรือไม่ เพราะเหตุใด

๔. เรื่องคำราม ปั้น เป็นเรื่องไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์กับพหุศาสตร์ นั้นเป็นสิ่งที่แฝงมาอยู่ด้วยกัน ความจริงของไสยศาสตร์ เขาปั้นอยู่ตามขนตอนของเข้า แต่เป็นความจริงที่ไม่อยู่ในขอนอมตะ ความเป็นจริงของสิ่งที่เป็นมงคล หรอนามนต์ ของขลังศักดิ์สิทธิ์อะไรต่าง ๆ สิ่งเหล่านั้นจะขลังศักดิ์สิทธิ์ได้ชั่วระยะเวลาที่เรามีความเชื่อมั่น ถ้าผู้ใช้ขาดความเชื่อมั่น มงคลเหล่านั้นก็ไม่มีความหมายอะไร และถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ขลังและศักดิ์สิทธิ์ช่วยได้ มันก็เป็นบางครั้งบางคราวไม่แน่นอน เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้า

พระองค์ว่า ปฏิบัติตดี ปฏิบัติชอบ ละช้า ประพฤติดี ทำจิตให้บริสุทธิ์ สะอาด ขั้น เป็นมงคลตามที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าไกรทำได้ มงคล เช่น น้ำมนต์ เบ้าหัวทั้งหลาย เจ้มะไรเหล่านี้ มันเป็นมงคลที่เราต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น ในเมื่อผู้อ่อนแข็งไม่พอใจ แล้วเขามิใช่เจ้าก็หมดท่า เพราะฉะนั้น ทุกคน ควรจะได้แสวงหาที่ฟังก์กันตัวเองด้วยการปฏิบัติตดี ปฏิบัติชอบ

การทำสังฆทาน สังฆทาน เช่นอย่างการทำมงคล หรืออะไรดังที่ ว่า ขึ้น เป็นการผิดใหม่ เป็นการงมงายใหม่ อันนี้ สิ่งใดที่เรายังยึดถืออยู่ สิ่งนั้น เป็นเรื่องงมงายหมวด แม้แต่การปฏิบัติสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ถ้าปฏิบัติด้วย อุปทาน ด้วยความยิดมั่น ถือมั่น อยากเป็นผู้ดิษฐ์ เป็นเรื่องของความงมงายหมวด ที่นเรื่องวัตถุมงคลต่าง ๆ การพรมนามนต์ การเปาหัว อะไรเหล่านี้ มันเป็นการให้กำลังใจกันตามความนิยมของสังคม แต่ถ้าพูดถึงขั้นปรัมพัทธ์แล้ว ไม่มีความหมายใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การเข้าใจธรรมะ เราต้องเข้าใจเป็น ๒ ขั้นตอน ขั้นโลภยธรรม ขั้นโลกุตรธรรม

ขั้นโลภยธรรมนี้ ย้อมมือตتا ตัวตน มีสมมติปัญญาติ มั่นชัย ผู้หลงใหล ของเรา ไม่เข้า มีทรพย์สมบัติ สิ่งใดก็ตามสิ่งหนึ่ง ที่เราขอร่วมกัน ไม่ได้

แต่เวลาถ้าจิตของเรางามไปอยู่ขั้นโลกุตระ ไปถึงในระดับเพียงแค่ว่า มีความรู้สึกว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้น มีแต่ความเกิดขึ้น ดับไป เกิดขึ้น ดับไป เนย ๆ น อย่างในที่ธรรมจักกปปวัตตนสตร ที่ท่านอัญญาโภณทัญญะ รุ่งธรรม เห็นธรรม ถ้าภูมิใจไปสมัพสัลงบนนแล้ว คำว่า อัตตา ตัวตน ผู้ชาย ผู้หญิง ไม่มีสมมติ ไม่มีบัญญาติ ไม่มีเรา ไม่มีเข้า ไม่แต่สัจธรรมความจริง ปรากฏอยู่เท่านั้น

ในขณะที่ท่านอัญญาโภณทัญญะ รุ่งฯ ฯ ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดขึ้น ดับไป เป็นธรรมชาติ ในขณะนั้นจิตอยู่ในสมารธอย่างแน่นอน ในขณะนั้นท่าน อัญญาโภณทัญญะไม่ติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอก มีความรู้สึกเฉพาะกายใน

จิตอย่างเดียว และสั่งท่านรู้ว่า สั่งได้สั่งหนึ่ง มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ แต่สั่งนั้นย้อนดับไปเป็นธรรมดานั้น เป็นการรู้อย่างไม่มีสมนตบัญญติ มีแต่สัจจธรรมความจริง แต่เมื่อท่านอัญญาโภณทัญญะได้บัวชแล้ว ก็ปรากฏว่า ท่านอัญญาโภณทัญญะ ต้องถือบารีปีบิณฑบาตกับญาติโยม นั่งส่อแสดงให้เห็นว่า ในขณะที่ต้อยู่ในขันกุนของโลกุตระ ท่านไม่สัมผัสกับใครเลย แต่เมื่อจะทำธุรกิจกับชาวโลกนั้น เอาเรื่องของชาวโลกเข้ามาทันที เพราะอะไร เพราะเหตุจันทร์ของท่านก็เป็นของโลก ยังจะต้องอาศัยนั่งจย ๔ จากญาติโยม เพราะฉะนั้น ในเมื่อท่านหวนกลับมาสัมผัสกับโลกแล้ว จึงมีสมนตบัญญติ ยอมรับว่า ฉันคืออัญญาโภณทัญญะ ท่านหนึ่งในจำนวนภิกษุบัญญัติคัคยันะ ฉันเป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจนานะ อันนกอสมนตบัญญติท่านจะยอมรับ เพราะฉะนั้น การธรรมดองรูป ๒ ฝั่ง ฝั่งโลก ๔ ฝั่งโลกุตระ ทำความเข้าใจได้.

มหาayan-ເຕຣວານ ກ්‍රින-ຜ້າບີ້າ ແລະ ທຳບຸຄູອຸທິສ

ດ. ກາຣປ්‍රිඩ ຕີຫຣມກາຣພໍາຍມາຍານ ກັບ ເຕຣວານ ມີຂໍ້ແຕກຕ່າງກັນອ່າງໄວ
ດ້ານຈົດຕັ້ງມັນນຸ່ງພຣະນິພພານແລ້ວ ກີປ්‍රිඩ ດີວຽກໃຫ້ກາຮັດພື້ນຖານເດືອນຫຼື
ໄມ້ ດ້ານຈະປ්‍රිඩ ດີວຽກໃຫ້ພຣະແຫຼືດ ດ້າຈະປ්‍රිඩ ດີວຽກໃຫ້ກັນໄປທັງ ໂກງ ຂາງ
ຈະວ່າຍຫຼອໄມ້

ຕ. ເປັນຄຳຕອບທີ່ອັນຂັງຈະຍາກສັກໜ່ອຍ ຄຳດາມທີ່ວ່າກາຣປ්‍රිඩໃນ
ພໍາຍມາຍານກັບເຕຣວານ ຕ່າງກັນອ່າງໄວ ອັນນີ້ຂອບກວ່າ ທາງພໍາຍມາຍານ
ເຈັບພໍາຍເດຍວ ພຣະຄຸມເຈົ້າທປ්‍රිඩ ສົ່ງ ດັກມົວຕຸກປະສົງຕ່າງກັນ ທາງພໍາຍເຕຣວານ
ສົ່ງ ດັກມົວຕຸກປະສົງຕ່າງກັນ ຂອທັກສອງພໍາຍທ່າວ່າຕ່າງກັນນີ້ ບາງທ່ານປ්‍රිඩເພື່ອນຸ່ງໃຫ້
ປະຊາຊົນທັງໝາຍເກີດຄວາມເລື່ອນໄສ ເກີດຄວາມນັ້ນຄົວ ເກີດອິທີຣຸທີ ເກີດ
ປາກູຫາຍີ່ຕ່າງໆ ເພື່ອເປັນແນວທາງສັກຈຸງໃຫ້ເກີດລາກພລອັນເປັນຜໍາຍອາມີສ ໄນໄດ້
ມີຄວາມນວຍສຸກ ສະອາດແໜ່ງໃຈ ອັນນີ້ສົ່ງໄໝ້ທີ່ ຖ້າມາຍານແລະເຕຣວານ
ກັນຈຸດນຸ່ງໝາຍອຸ່ນ ອ່າງເໝັ້ນອັນກັນ

៤. ປ්‍රිඩເພື່ອອາມີສ

៥. ປ්‍රිඩເພື່ອຄວາມນວຍສຸກ ຄອສຳເຮົາພຣະນິພພານ
ທີ່ດ້ວຍຈົດຕັ້ງເປັນຫລັກປ්‍රිඩຕັ້ນນີ້ ດ້ວຍຈົດຫລັກວ່າປ්‍රිඩເພື່ອຄວາມນວຍສຸກ
ສະອາດແໜ່ງໃຈ ເພື່ອບຣຣຸ ມຣຣ ພລ ນິພພານ

ອາມີສແລະຄວາມນີ້ມັນຄົວ ທີ່ໄດ້ຈາກປະຊາຊົນ ດັກເປັນເພື່ອພລພລອຍ
ໄດ້ ໂດຍຄວາມເຫຼືອມັນນ່ວ່າ ກາຣປ්‍රිඩ ດີວຽກທີ່ຕ່າມແນວອອງພຣະພຸທົງເຈົ້າ
ໃນເນື້ອໃກຣທຳໄດ້ແລ້ວ ສີລ ສມາຮີ ບໍ່ຜູ້ຜາ ປະຊາມພຣອມກັນແລ້ວ ຈະປ່ຽນຄານ

สมบูรณ์แบบ ไม่ได้ทางนั้น ถ้าใครเชื่อมั่นในทรงต่อความสงบ
จิต และรู้จริง เห็นจริง ในสภาวะธรรม จนกระทั่งทำกิเลสให้หมดไปจากจิต
ได้ อันนั้นแนวทางที่ถูกต้อง

๗. การถวายสังฆทานเป็นอย่างไร ทำแล้วเกิดประโยชน์อะไรบ้าง กวีนและ
ผ่านมาเบ็นสังฆทาน หรือไม่

๘. การถวายสังฆทานหมายความว่า ทายกมีปัจจัย ๔ อะไรก็ได้ โดย
เจตนาอ้มถวายเพื่อสัมฤทธิ์ เข้าไปในวัด ไปบุกอกกับพระองค์ได้อยู่หนัง ข้าพเจ้า
ขอถวายสังฆทาน จะกล่าวคำถวายก็ตาม ไม่กล่าวก็ตาม เพียงแต่ประเคนของ
แล้วกว่า ถวายสังฆทานนะ พระคณเจ้า บอกให้หานร้อย่างนักเป็นสังฆทาน
แต่ถ้าจะทำให้ถูกต้องตามวิธีจริงๆ แล้ว ในเมื่อจัดของที่เป็นสังฆทานแล้ว เรา
ก็นำไปทางพระ นิมนต์พระมาสัก ๔ องค์เป็นอย่างน้อย แล้วก็จดธปจุดเทียน
ให้พระสามารถศึกษา และสร้างแล้วก็กล่าวคำถวายสังฆทาน ในเมื่อถวายพระ^๕
แล้ว ท่านอนุโนทนาเป็นเสร็จพิช

ประโยชน์ที่จะให้เกิดขึ้นนั้น ตามหลักที่พระพุทธองค์แสดงไว้ว่า การ
ให้ทานแก่บุคคลผู้เดียว ท่านเรียกว่า บุคคลิกทาน เป็นทานที่เฉพาะเจาะจง
อันสัมภาน้อย แต่ถ้าทำกับพระสัมภานั้นมาก่อนอื่นสักมาก ถ้าหากทำกับสัมภ์
นิพรพนธ์เจ้าเป็นปรमุขเป็นประธาน ยิ่งมีอันสัมภ์อย่างมากน้ำย ผลแตกต่าง
กันอย่างมาก

ผ้าป่าและกวีน กวีนเป็นสังฆทานโดยตรงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผ้าป่านเป็น
สังฆทานก็ได้ เป็นส่วนบุคคลก็ได้ แล้วแต่เจตนาของผู้ทำ แต่กวีนต้องสังฆทาน
อย่างเดียว

๙. ที่ว่า ทำบุญตักบาตรพระ ในวันพระนั้น เพราะญาติมารับผลบุญนั้น
จริงหรือไม่

๑๐. เป็นความจริง และทำวันอันก็เป็นความจริงเหมือนกัน ไม่เฉพาะ
แต่ทำวันพระเท่านั้นที่สำคัญต่อเราจะมารับได้ เช่นอย่างเราทำบุญบ้าน วันใด
วันหนึ่งก็ตาม เมื่อเราตั้งใจอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ พ่อ แม่ พี่น้อง ที่ล่วงลับ

ไปแล้ว ถ้าหากท่านยังหวังพงบุญกุศล ที่เราทำบุญอุทิศให้อยู่ เราทำเมื่อไร อุทิศให้ท่านเมื่อไร ท่านได้รับส่วนบุญ ถ้าหากท่านไม่ได้รับส่วนบุญอันนั้น ก็เป็นของเราเอง

๔. เวลานำของไปถวายพระ แต่พระไม่ได้ฉันอาหารนั้น พูดว่ายังไงได้บุญ เต็มที่ที่นั้น

๕. การได้บุญเต็มที่หรือไม่เต็มที่นั้น ออยู่ที่เจตนา คือความตั้งใจบริสุทธิ์ของเรานะแต่ว่าเราไปถวายพระแล้ว เราอย่างแรงส่งสัญพระว่าพระบาริสุทธิ์หรือไม่ออยู่บุญที่เราทำไปก็ไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ การทำบุญจะได้บุญมาก บุญน้อยอยู่ที่เจตนา ถ้าเจตนาของเรานบริสุทธิ์สะอาดข้อหนึ่ง ถ้าเราให้แก่คนยากจนมุงเพื่อการสรงเคราะห์ ให้แก่ผู้ทรงศรี ทรงธรรม มุ่งเพื่อการบูชา ให้แก่พระสงฆ์มุ่งเพื่อทำกิจศรีสานา เจตนาของเรานบริสุทธิ์ทำบุญลงไปแล้ว ถึงแม้พระไม่ได้ฉันทานเพียงแต่รับ เราที่ได้บุญอย่างเต็มที่แล้ว

๖. ทำอย่างไรจะดึงผู้ประพฤติดีให้อยู่ในศีลในธรรม จะมีอุบายนอย่างไร

๗. อนันตอง อาศัยนักบวบน้อย ๆ ช่วยเหตุผลให้ฟังน้อย ๆ ต้องใช้ความพยายามเพียรพยายาม แต่เราอาจจะคิดว่าเราจะซักจงบุคคลมาให้ทำดี ให้มศีลนิธรรมหมดทุกคนนั้น เป็นไปไม่ได้ พระพุทธเจ้าประองค์ก็ทำไม่ได้ ถ้าหากพระพุทธเจ้าประองค์ทำได้ พากเราก็คงจะไม่มีเชื้อสายให้มาเกิด เพราะฉะนั้น เราจะทำพอกเฉพาะเท่าที่จะทำได้ ซักจุ่งพอที่จะซักจุ่งได้

๘. บัญหาน เกี่ยวเรื่องอดีตกาลหมาย ถึงปุพเพนิวาสานุสติญาณ ความเห็นนี้ เมื่อความเห็นถูกต้อง หรือไม่

๙. ขอให้คติเตือนเอาไว้ว่า เรื่องปุพเพนิวาสานุสติญาณนี้ ได้โปรดกรุณาระมัดระวัง และก็อย่าเพิ่งไปเชื่อ ส่วนมาก ปุพเพนิวาสานุสติญาณนั้น บางที่มันโกหก หรือมันเกอก็ได้ ซึ่งบางครั้งท่านที่เคยไปวัดบ้ำสาลวัน เกยกตัวอย่าง เล่าตัวอย่างให้ฟังน้อย ๆ เพราะฉะนั้น ความเห็นความรู้ในอดีตชาตินั้น เอาไว้ชี้ แล้วก็พิจารณาให้มันถ้วน ความรู้นั้นให้เรามีความสัมภัย ใจอยู่ที่สันนิษฐานเดชะว่าความรู้นั้นนั้น มันยังไม่แน่ และยังไม่จริงเท่าที่ควร ความรู้จะเงื่อนจริงจะต้องทำให้ผู้ชายสังสัย.

ເບັດເຕັລົດ

ດ. ພຣະທນຣຍາຍຊຣມເປົ້າຍເຫັນ ກຣະທນກຣະທົ່ງສັກມ ເປົ້າກຣົດສິດ
ທີ່ອິນໍ ແລະ ທຳໄໝສັກມຈຶ່ງນິມນຂອບພຣະອົງຄົນໆ

ຕ. ໃນບາງຄົງພ້ອແນ່ມຄວາມຮັງດຕ້ລູກ ບາງທກພຸດກຣະທນກຣະທົ່ງລູກ
ເໜືອນກັນ ຄຽບາຈາຍທີ່ຮັງດຕ້ລູກສີມຍໍ ກີກຣະທນກຣະທົ່ງລູກສີມຍໍເໜືອນກັນ
ພຣະທນຣຍາຍຊຣມອູ່ໃນຫຼານະທບ່ນຄຽບາຈາຍທີ່ບາງຄົງ ທ່ານກີຍນາເປົ້າຍ
ເຫັນແລ້ວບາງທນກຣະທນກຣະທົ່ງໃກຣກນໄດ້ຕົນຫັນໃນສັກມນັກໄດ້ ດ້ວຍກັບ
ວ່າທ່ານຜົບຮຽຍມີເຈດນາຈົດຮັງດຕ້ລູກໜັງ ກີ່ໄມ້ຄົດສືບ ໄມ້ຄົດສຣມ ເຊັ່ນເດີຍກັບ
ພຣະພຸທະເຈົ້າ ພຣະອົງຄຸດ ທ່ານວັກຄົລີ ທີ່ປັນໜັງອຸປະກອນຢູ່ຕດວັນຍັງຄໍາ
ພຣະພຸທະເຈົ້າກຸດ ພຣະວັກຄົລີທ່ານຈະມາດູພຣະອົງຄົດທ່ານໄໝ ຮ່າງກາຍຂອງພຣະອົງຄົມແຕ່
ຂອງປັບປຸງລູກນໍາເກລີຍດ ທ່ານຈະຫຸ້ນໄປໄຫ້ ກີ່ໄປເກວະ ອໍານາມຈັ້ງເພົ້າ ທ່ານຈະໄດ້ຕົນ
ໄຟໄລ໌ໄວ ທ່ານວັກຄົລີ ກີ່ນ້ອຍໃຈ ໜີ້ໄປ ຈະໄປກຣະໂດດເຫວາຍ ອັນຄອກກາ
ກຣະທນກຣະທົ່ງເໜືອນກັນ ແຕ່ກຣະທນດ້ວຍຄວາມຮັງດ ດ້ວຍກາສມນວ່າຈະນີ້
ພຣະສົມມາເປົ້າຍເຫັນກຣະທນກຣະທົ່ງອະໄໄ ແນະເປົ້າກຣະທນກຣະທົ່ງ
ຮະຮວງໜຸ່ມຄະກຕາມ ອໍາໄປຄູ່ທ່ານເຄອະ ເຮອນ

ຖານວ່າທຳໄໝສັກມຈຶ່ງນິມນຂອບພຣະອົງຄົນໆ ອັນກີ່ ເໜືອນກັບກາ
ຮັບປະທານຄາຫາර ບາງທ່ານກຕອງກຣະສທກລມກລ້ອມ ບາງທ່ານກຕອງກຣະສທຈົດ ບາງ
ເຄີມຈັດ ພວນຈັດ ເພີຈັດ ບາງທ່ານກຕອງກຣະພອດ ທ່ານຜົບຮຽຍກີ່ພິຈາລາດເລົ່ວວ່າ
ໃນຊຸມຊັນນ ນານາຈົດຕັ້ງ ຄວາມຮສກນົກຄົດແລະ ຄວາມຕອງກຣະໄມ່ເໜືອນກັນ ເຊັ່ນ
ອໍານັງຈະເປົ້າຍເຫັນອົກຍ່າງຫັນຄອ ເຮົາຈະລັບນີ້ໃຫ້ນັ້ນຄມ ດ້ວຍເລັກນັ້ນກຳລົງ
ນັ້ນກົດຕັ້ງທ່ານຫຍານ ແຈ້ງ ທ່ານມາຮຄດແລກີໄທ ແຕ່ດ້ວຍເລັກນັ້ນອ່ອນ ເຮົາ
ຈະໄປຄູ່ກົດຕັ້ງທ່ານຫຍານ ແຈ້ງ ທ່ານມາຮຄດແລກີໄທ ແຕ່ດ້ວຍເລັກນັ້ນອ່ອນ ເຮົາ
ຈະໄປຄູ່ກົດຕັ້ງທ່ານຫຍານ ແຈ້ງ ທ່ານມາຮຄດແລກີໄທ ແຕ່ດ້ວຍເລັກນັ້ນອ່ອນ ເຮົາ

ผู้บรรยาย เร้าผู้ฟังก็พัง พังได้ก็พัง พังไม่ได้ก็พัง แต่ว่า เราจะเอาหรือไม่เอา ให้คุณพินิจของเรานี่จารณาเอาเอง อย่างบางทีก็ไปเทคโนโลยี ทำสามารถทำงานนั้น ภารนาอย่างนั้น ภารนาอย่างนั้น ประดิษฐ์สักว่า พระองค์ไหนมาเทศน์ มีแต่จะสอนให้ไปนิพพาน ไม่ให้อยู่กับโลกแล้วนะ อย่างนกนิ้ว เพราะจะนั้น ในเมื่อ ท่านบรรยายแล้วยังมีคนชุมชนอยู่ ก็ยกให้ท่าน ซึ่งก็ได้ประโภชน์ส่วนหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น อย่างท่านถ่ายลงด้าน ท่านพากนไปดูนรก ดูสวรรค์ ผู้ที่ไม่สนใจ ไม่เลื่อมใสก็ไปต้าน尼ท่าน อันนี้ เราทำงานเราต้องเอาผลงานเป็นเครื่องวงศ์ ถ้า อุบัติวิธีไม่สามารถดูใจคนให้ปฏิบัติศีลธรรมได้ มันก็เป็นการใช้ได้ วิธีการนั้น อย่าไปถือมัน แล้วแต่ความคาดหวังของท่านผู้ใด จะมีอุบัติสอนเด็ก มันชุกชน ชอบเข้าไปเล่นในบ่อด ใบบางที่พ่อแม่กล่าวว่าจะเกิดอันตราย ก็ยังโกรกเอาไว้ เข้าไปเดียวเสื่อจะกดบ้าง งูจะกดบ้าง ก็เหมือนกันนั้นแหละ เพราะจะนั้น พยายามอย่าคิดมาก

๔. ผู้ที่ถูกไส้ยาสาร์ เม่น เสกตะปูเข้าห้องนั้น ผู้ที่ถูกกระทำนั้น จะมีวิธี ทราบได้ หรือไม่ว่า ถูกเข้ากระทำ และจะมีวิธีเอาตะปูออกได้อย่างไร จะมีวิธีใดบ้าง บ่องกันพอไม่ให้ถูกเข้ากระทำได้

๕. การเสกตะปูด้วยไส้ยาสาร์ หรือวิธีจะทราบว่า ถูกเข้าทำได้ อย่างไร หรือ จะมีวิธีเอาออกได้อย่างไร อันนี้ไม่ขอตอบ เพราะไม่ได้เรียน เป็นเรื่องของผู้เจนจัดในเรื่องไส้ยาสาร์ แต่ชบงกันพอยาจะนี่ ผู้ที่เจริญ เมตตา เจริญเมตตามาก ๆ สามารถที่จะบ่องกันการกระทำแบบนี้ได้ ถ้าหากว่า การเจริญเมตตาของผู้นั้น ประกอบด้วยพลังแห่งสมารถ หรือสามารถได้ถึง ขนาด mana ผู้ที่คร้ายทำอะไรโดยที่เราไม่รู้สึกตัว สังทเข้าทำนานจะย้อนไป สนองตัวเขามอง เพราะ อนิสัสดองการเจริญเมตตา ท่านว่าอย่าเป็นที่รักของ มนุษย์ ยอมเป็นที่รักของเทว谷 ยอมไม่ต้องอาศัยราواหุต่าง ๆ แล้วการ ทำ สมาธิจะสงบได้ง่าย แล้ว จะเกิดสตินญญา ถ้าหากว่าอย่างไม่สำเร็จพระอรหันต์ตาย แล้วเกิดพรหมโลก นกอานิสัสดองการเจริญเมตตา

๖. นักปฏิบัติสถาปัตยกรรมให้ทราบเช้า และไปดำเนินงานไปเพ่งโถงเช้า ไปนี่ก็ว่า เช้าแล้ว และทำสังทิไม่ถูกต้องว่าเป็นผู้ไม่มีศีล ไม่มีธรรม เหล่านี้ จะนี่โถงหรือไม่

๗. ถ้าการว่า การดำเนิน เป็นการติเพ้อก่อ ไม่เป็นโถง ถ้าดำเนินด้วยความหวังดี แต่ถ้าไปกล่าวติเตือน ลงโถง ให้เสียชื่อเสียง เป็นการทำลายแล้ว ก็เป็นโถง

๘. คำว่า สลับพัฒนา นั้น หมายความว่าอย่างไร

๙. สลับพัฒนา คือ สืบสาน ท่านเจียนไว้ว่า การปฏิบัติจะรุ่นๆ กล้าๆ ไม่แน่นอน ท่านว่าอย่างนั้น สลับพัฒนา ตามความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไป หมายถึง การปฏิบัติอะไรแล้ว มีอุปทาน ยึดมั่น ถือมั่น ในส่วนนี้ ถือว่าส่วนนี้ดี ส่วนนี้วิเศษ เช่นอย่าง ผู้ที่ปฏิบัติขอตระบังอย่างเช่น ชุดงควัตร ก็ไปเกรงคงแต่ ชุดงควัตร เกรงจนเป็นอุปทาน สามารถศึกษาเรียนแบบอุปทาน ทำบุญให้กับเจ้าเป็นอุปทาน ยึดมั่น ถือมั่น อยู่ในส่วนนี้ ทำความเข้าใจ เอาอย่างนิดกว่า สังเกตเราทำด้วยอุปทาน ยึดมั่น ถือมั่น เขายัง ใจกระหงเป็นข้อผูกมัดตัวเอง ใจกระดิกตัวไม่ได้ กระดิกไปทางไหนก็กลัวแต่จะผิดศีล ผิดธรรม อะไรทำองนี้ อันนี้ อยู่ในถักขัมมะแห่ง สลับพัฒนา

๑๐. นักบวชหญิง (แม่ชี) มีลักษณะบาทเนื้อนพระได้ หรือไม่

๑๑. อันนี้แล้วแต่ความสมัครใจ ถ้าใครอยากจะบิณฑาราตก์บิณฑ์ฯ ได้ทั่วโลกแล้ว ก็มีชีปะขาวผู้ชายคนหนึ่ง บิณฑาราตเดินตามหลังพระ เขาเก็บนาตรูนเต็มเนื้อนกัน

๑๒. การสวดเพื่อต่ออายุ หรือทำพิธีต่ออายุนั้น ทำแล้วสามารถจะต่ออายุได้จริงหรือไม่

๑๓. ทำแล้วก็สามารถต่ออายุได้จริง บางทีคนเป็นลมมาเกิดจะซื้อคตายในขณะนั้น มีคราสักคนหนึ่งไปปลอบใจแล้วใจดีขึ้นมา ก็ต่ออายุไปได้ เป็นอุบayaที่ให้กำลังใจกัน แต่ว่าการต่ออายุ เกย์มีตัวอย่างนี้ อายุวัฒนกุมา ท่าน

อยู่ในพระไตรปิฎกที่เราอาบ正常使用สักพะพุทธานุญาณะ สักพะชั้มน่านา
นากาวนะ ฯลฯ อายุวัชฒะโภ พระพุทธเจ้า พิจารณาไว้ว่า อายุวัฒนกุณาร จะสัน^๔
ชีวิต โดย ยักษ์ชามจับกินภายใน ๙ วัน พระเศษทรงเนรมตา ก็ทรงพา
พระภิกษุสงฆ์ไปสวดมนต์บ่องกันยักษ์ เสร็จแล้วยกมือไหว้โอกาสจะมาจับ
กุณารอยไปกินเป็นอาหาร เมื่อสันกำหนดแล้ว ก็หมวดสิทธิที่จะมาจับกุณารไป
กินเป็นอาหาร ก็เป็นอันว่า กุณารพ้นจากความตาย จึงได้ตงขอให้มัวว่า อายุ-
วัฒนกุณาร อันนี้เป็นวิธีการต่ออายุ เรายังได้ตัวอย่าง มาจากนั้นแหล่ะ ก็เลย
มาถือกัน ผู้เพาผู้แก่เจ็บป่วยทำพิธีต่ออายุ เพื่อให้อายุมั่นขวัญยืน เป็นการ
ปลดปล่อยกัน ส่วนจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จนั้น เอาจริงๆ ใจไปพิจารณาดูເອງ อาตามา^๕
ก็ไม่กล้ายืนยัน แต่ว่า สำเร็จในการให้กำลังใจ อันนี้สำเร็จแน่ ก็อ ทำให้ใจ
ลง

๗. การระลึกชาติ จะทำได้ จริงหรือไม่

๘. การระลึกชาติ ตามตำราท่านว่า ทำได้จริง พระพุทธเจ้าก่อนที่
พระองค์ได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ก่อนอันพระองค์เกิดปุพเพนิวาสานุสสติ-
ภูณอก่อน ก็อ ระลึกชาติหนหลังได้ แต่สาวกของเรานั้น อาจจะระลึกได้
หรือไม่ระลึกได้ ไม่ทราบเหมือนกัน แต่สำหรับอาตามาเอง ยังระลึกไม่ได้
ระลึกได้แต่เมื่อวานนี้เท่านั้น

๙. การระลึกชาติได้หรือไม่ได้นั้น เป็นสิ่งที่เรายังไม่ควรคำนึงถึง การ
ปฏิบัติ ศีล สมาริ บัญญา ในเมื่อทำให้มันพร้อมแล้ว ก็เป็นอุบายนะ เช่น
ที่จะทำให้เราระลึกชาติได้ แต่ถ้าหากเราระลึกชาติไม่ได้ แต่เราสามารถทำ
สมาริเป็น ทำกิเลสให้หมด ทำจิตให้สะอาดได้ หรือหมดกิเลสได้ ก็ถือว่า
เป็นการใช้ได้

๑๐. ปุพเพนิวาสานุสสติภูณ การระลึกชาติหนหลังได้ก็ตี จตุปปปาตภูณ
การกำหนดรู้ๆ ติดและกำหนดของสัตว์ทั้งหลายก็ อันนี้เป็นผลพลอยได้ซึ่งเกิดจาก
การปฏิบัติ แต่ อาสวกนิษฐาภูณ ภูณรู้จักทำกิเลสให้หมดไป นั้นเป็นสิ่งจำนวน ก็
ทุกคนต้องศึกษาให้รู้ อันนี้ เป็นภูณที่สำคัญ

๔. ผู้ทรงลักษณะได้ จะระลึกษาติคนอื่นได้ หรือไม่

๕. เมื่อระลึกษาติของตัวเอง ก็ต้องระลึกษาติของคนอื่นได้ คนไหน เกยร่วมสุปรั่วทุกข์กับเราในชาติก่อนโน่น เมื่อเราระลึกษาติของเราได้ เรากรา ระลึกษาติของคนอ่อนหมความเกี่ยวข้องกับเราได้ เพราะมันเป็นเหตุการณ์ที่จะให้ เรายุ่งในชาติอื่น

๖. การสะกดจิตกับสามาธิบดี ต่างกันอย่างไร

๗. โดยเฉพาะการสะกดจิต มีหลายแบบ สะกดด้วยคำอาคม สะกดด้วยอาการแพนของวิชา ถ้าญาติโภมอยากจะเป็นนัก samaadi ที่ถูกต้องอย่างไร นั้น เวลาเรียน samaadi อย่าไปขึ้นครุกรรมฐาน ถ้าขึ้นไปขึ้นครุกรรมฐานแล้ว จะ ขึ้นมาบ่อยๆ นี่คือการฝึกหัดที่ใส่ใจศรัทธาในกระบวนการแล้ว จิตจะไม่เป็น ตัวของตัว คล้ายๆ กับถูกอ่านใจอย่างโดยย่างหนัก ขึ้น หรือสะกด ให้เป็นไป อย่างเวลานั้น ที่โกรชาเขามองสายหนังเรียกว่า สายสัญญา พ้อไปขึ้นครุแล้วก็ ลงอักษรบนกระหม่อม มีการสวัดญัตติ ให้ความไว้ เมื่อจิตสงบเคลื่อนลงไป จะเหมือนกับนั่งหนึ่งนาบหน้าไว้ ดึงหัวใจไป นั้นแสดงว่าจิตไม่เป็นไปโดย อิสระของตัวเอง พระพุทธ พระธรรม พระสัมมา หรืออรณ์กรรมฐานที่เรา ใช้เป็นอารมณ์ของใจ ใช้แต่เพียงเป็นสื่อ สั่งนั้นไม่ใช่สั่งทมอ่านใจเห็นอ ใจ เช่นอย่าง พุทธฯฯ เป็นแต่เพียงสื่อ เป็นเหมือนล้อจิต ให้อยู่ในสั่งนั้นได้ มากๆ เท่านั้นเอง ทันเมื่อจิตมันอยู่แล้ว เป็นอารมณ์ของตัวเองแล้ว เขาถูกไม่ ต้องไปพึงพาอาศัยใคร เขายังไบเห็นอ่อนล่องใจ เขาถูกไปตามลำพังของเขางเอง ถ้าจิตยังคงทบทวนท่าศัยอยู่แล้ว อันนั้นยังไม่ถึงขั้นแห่งความเป็นจริง

๘. การผึกในมิทิช เมื่อแบบนั้นของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาใด เพาะการผึกการขอ darm ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ให้ช่วยได้เห็นดวงแก้ว คือ นิพพาน หรือเห็นนรก ก็ได้เห็นจริงๆ

๙. เรื่องเกี่ยวกับโนมิทิช ตามหลักธรรมะท่านก็ได้ แต่โนมิทิช ที่ผูกกันอยู่ในบัญชีนั้น จะเป็นโนมิทิชที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือไม่นั้น ตามมาไม่ข้อวินิจฉัย แต่การกระทำที่ได้พสูจน์มาแล้ว สังทสามารถจะทำให้เห็น

นรกรเห็นสวรรค์ได้ มืออยู่ห่างทาง ทางหนึ่งเกิดจากภาระกิจิต พากผ่องเข้าใช้วิชาสะกดจิต คือ มีอาการกล่อมให้ผู้ถูกสะกดจิตนั้นมีอาการนอนหลับ ในเมื่อหลับลงไปแล้วก็จะใช้ชั่วโมง ไปดูอะไรที่ไหนก็ได้ทั้งนั้น อันนี้เป็นแบบสะกดจิตฝรั่งโดยย่อ แต่สำหรับการบริกรรมภารนาอย่าง地道ยังหนึ่ง เช่น ภารนาหัวใจธาตุ และมะพะชะ หรือภารนาค่าพระเจ้าเบ็ดโลก หรือแม้แต่ภารนา พุทธะ อย่างที่เราฯ ภารนา กัน ถ้าหากมีท่านผู้ใดผู้หนึ่งเคยกล่าวว่า เมื่อจิตของท่านผู้ภารนา นั้นมีอาการสงบเคลมลงไป ผู้กล่าวว่านั้นว่า ใจไป ดูนรก ดูสวรรค์ ไปทางโน้น ไปทางนั้น พบเห็นอะไรแล้วตามเขาไปให้เขานอกหนทางไป หรือให้เขายาไป แล้วจิตของผู้ที่ภารนา นั้นจะเห็นนรกรเห็นสวรรค์ได้ อันนี้ เป็นใจว่าเป็นอุນายอันหนึ่ง สำหรับผู้ฉลาดในการสอนธรรมะ แต่ได้ทราบว่า ท่านผู้นั้น อาจว่าเป็นโนมยิทธิ แต่เรื่องนี้จะให้ไปดูนรก ดูสวรรค์ได้

ซึ่งในสมัยปัจจุบันนี้ ส่วนมากมีความเห็นว่า นรกรไม่ใช่ สวรรค์ไม่นะ แต่ถ้าผู้ได้สามารถทำกันให้ไปดูนรก ดูสวรรค์ จะด้วยกลอุบายวิธีใดก็ตาม ก็เข้าใจว่า พอกที่จะเป็นแนวทางโน้มน้าวจิตใจให้เข้าเชื่อในหลักธรรมะ ในข้อที่ นรกรณี สวรรค์มี ได้บ้าง

อีกอย่างหนึ่ง คนที่สามารถภารนาไปดูนรกได้ เมื่อไปเห็นความทุกข์ ทรมานในนรกที่สัตว์กำลังตกนรกอยู่นั้น มีความทุกข์ทรมานเพียงใด เก่าไหน เขาอาจจะไปถามว่า ทำบุปกรรมอะไร จึงได้มาตกนรกอย่างนั้น ในเมื่อได้ทราบ ผลของการรบແລ້ວ เขายาจะไม่กล้าทำกรรมอันเป็นบาปความชั่วบนมาก็ได้

ผู้ที่ไปเห็นสวรรค์ ไปติดในสมบัติของสวรรค์ หรือความงามของเทวดา และอวยาไได้สมบัต้อนเป็นสวรรค์ ก็อาจจะมาทำบุญกุศลทานยังขันก์ได้ รวมความแล้วเป็นอุนายส่อนคนให้เข้าสู่สีสันธรรม แนะนำหนึ่งเมื่อนกัน ส่วนจะเป็นโนมยิทธิ หรือประการใดนั้น ขอฝากท่านผู้พึงทั้งหลายช่วยกันพิจารณา ออกต่อไป

๔. บัญหาที่ว่ามีกับความรู้แจ้งเห็นใจ ต่างกันอย่างไร
๕. นิมิตแปลว่า เครื่องหมาย ถ้าผู้บริกรรมค่า พุทธ จิตอยู่ดี กับพุทธเจนเนี่ยวนั่น คือ จิตເຫວາพท์ให้เป็นนิมิตเรียกว่า บริกรรมนิมิต ทันนิมิตตามความเข้าใจของผู้ดามน เข้าใจว่าคงจะหมายถึงนิมิตทราบบริกรรม ภารนา หรือภารนาอันได้ตามในเมื่อจิตลักษณะเคลมๆ ลงไปแล้ว กระแสจิต ส่องออกไปข้างนอก แล้วก็ภาพต่างๆ เกิดขึ้นในความรู้สึก จะเป็นภาพคน ภาพสัตว์ หรือภาพอะไรก็แล้วแต่ เรียกว่า นิมิต ส่วนความรู้แจ้งนั้น ความรู้แจ้งเห็นใจ อย่าเข้าใจว่าจิตสงบลงแล้ว มีแสงสว่างเป็นความรู้แจ้ง เห็นใจ ขอให้ กำหนดอย่างดีกว่า ง่ายดี สมมติว่า ท่านมีความสงบสัมมา สามารถ คืออะไร และสามารถลักษณะเป็นอย่างไร ในเมื่อท่านสามารถ ทำจิตให้สงบลงเป็น สมารธได้แล้ว ท่านก็จะว่าจิตของท่าน สงบลงเป็นสมารธ แต่ถ้าคุณประกอบ การที่จะเป็นสมารธอย่างแท้จริงนั้น จิตจะต้องนั่ง และมีความสว่างเป็น เครื่องหมาย ทันเมื่อจิตของท่านสงบลงไปแล้ว ท่านก็เห็นใจว่า สามารถคือ อะไร จิตเป็นสมารธ คืออะไร อันนี้เรียกว่า ความรู้แจ้งเห็นใจ คือว่าจิตเป็น สมารธ แล้วรู้ว่าสามารถ คืออย่างนั้น เรียกว่า ความรู้แจ้งเห็นใจ กำหนดเอา ง่ายๆ อย่างนักกว่า
๖. เมื่อจิตถึงอัปปนาแล้ว ตัวรู้ทั้งหมดจะเคลื่อนไหวได้ หรือไม่
๗. ตามประกายการณ์ที่ปรากฏผ่านมา รูปขันธ์กอรูปนั้น มันไม่ปรากฏ แล้ว จึงไม่สามารถทราบว่ามันเคลื่อนไหว หรือไม่เคลื่อนไหว เพราะใน ขณะนั้น รูปขันธ์คือร่างกาย มันหายหมดแล้ว ยังเหลือแต่ใจตัวรู้ กับสั่งที่ อย่างละเอียดที่ผ่านเข้ามา ไม่มีคน ไม่มีตัว อันถ้าไกรภารนาถึงขันได้แล้ว ก็โปรดสังเกตพิจารณาดูกฎหมายจิตของตัวเอง แล้วจะรู้จริง เห็นจริงไปเอง ผู้ ภารนาถึงขันแล้ว นำอนุโมทนา ใกล้จะสำเร็จแล้ว เร่งๆ เข้า
๘. พระอริยะเมื่อนอนหลับ ยังผ่อนผายเหมือนคนธรรมชาติ หรือไม่ หรือเป็น นิมิตทุกครั้งไป

ต. การพั่น เรียกว่า สุบินนิมิต ถ้าคนธรรมดานึกเรียกว่า สุบินนิมิต ถ้าพระอริยบั้นเรียกว่า นิมิต การพั่นของพระอริยบัณฑุ์ ไม่เหมือนคนธรรมดานามัญ พระอริยในเมื่อท่านอนท่านหลับแต่กาย แต่ส่วนจิตไม่ได้หลับ อย่างบางท่านอาจจะผ่านการเป็นเช่นนี้มาแล้ว ในเมื่อพูดถึงการหลับอาตามาก็จะขอเพิ่มเติมอีกสักหน่อย การ Kavanaugh ในเบงตัน เช่น เรากาวาพุทธฯ ๆ เป็นต้น ก่อนจะจะเกิดความสงบลงไปคือ การนอนหลับ เพราะมันมีอาการเคลื่อนเหมือนกับจะนอนหลับ ในเมื่อเคลื่อนแล้วก็มีอาการวุ่นลงไป พ้อวุ่นลงไป หยุดวุ่นจิตลง ในเมื่อจิตลง ถ้านั่งแล้วมีดีไปไม่รู้เรื่อง อันนี้เป็นการนอนหลับธรรมด้า แต่ถ้าวุ่นลงไปแล้ว จิตนี้เกิดสว่างขึ้นมา อันนี้จิตเป็นสมารธ

เพราะฉะนั้น ผู้ Kavanaugh ถ้าหากกำหนดจิตดูดหมายใจ หรือบริกรรม Kavanaugh อย่างโดยยังหนงอยู่ ความหลับจะช่วยให้จิตเป็นสมารธได้ อย่างบางท่านพอนั่งสมาธิบริกรรม Kavanaugh ไปแล้วมันเกิดง่วง เลยไปเข้าใจว่าตัวเองจะนอนหลับ เลียหยุดเสีย แต่ความจริงนี้ควรจะทำอย่างนี้ ในเมื่อบริกรรม Kavanaugh ไป ถ้า มันเกิดง่วงเหมือนอย่างจะนอนหลับ ก็ปล่อยให้มันหลับไปเลย มันจะหลับจริงๆ เมื่อนอย่างนอนหลับก็ให้มันหลับไป ในเมื่อมันผ่านความหลับอย่างธรรมชาติ หาย ๆ ครึ่งเข้า เพราะอาศัยการบริกรรม Kavanaugh เมื่อหลับลงไปแล้วสามารถนั่ง ใจเกิดเอง ไม่ต้องกลัว ปล่อยให้หลับลงไป

เมื่อหลับลงไปแล้ว ถ้าหากว่าจิตของผู้หลับนั้น แม้แต่จะหลับเวลาหนึ่ง ก็ตาม หลับเวลาอนก็ตาม ถ้าหลับลงไปแล้วจิตมันมีอาการเคลื่อน ๆ แล้วก็ ส่งกระเสือกไปข้างนอกมันจะเกิดนิมิตต่าง ๆ ขึ้นมา นิมิต้อนนั่นคือ ความพั่น ทนอย่างพระอริยบัณฑุ์ท่านอนหลับแล้ว ท่านก็ยังพั่นเหมือนกัน แต่ ความพั่นของพระอริยบัณฑุ์นี้คือ นิมิต แล้วท่านจะไม่ได้พั่นอย่างที่เรียกว่า หา จุดหมายปลายทางไม่ได้ เมื่อนอย่างคุณสามัญธรรมด้า ท่านพั่นเป็นเรื่อง เป็นราวด้วยกับเหตุการณ์ท่านรู้ ท่านเห็น หรือบางท่าจะเกิด นิมิต ขึ้นมา พรุ่งจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เป็นต้น อันนี้เรียกว่า นิมิต

ດ. เมื่อปฏิบัติธรรมแล้วไม่สันใจต่อชาตินี้เมือง และเพื่อนร่วมชาตินี้ ถูกต้องหรือไม่

ຕ. ไม่ถูก แผ่นดินคือสมบัติของเรา คนในประเทศชาติของเรา คือ สมบัติของแผ่นดิน สมบัติของเรา ความรัก ความเมตตาปราณีต่าง ๆ จะเกิดขึ้น เมื่อก่อนนี้เราว่า เรายังกัน แต่เมื่อเรามากวานา มีสามาชิ มีสติปัญญารู้จริง เห็นจริงบาง ความรู้สึกอันนั้นมันจะเปลี่ยนไปทันที ความรักที่เจือเป็นด้วยราคะ โหสะ โນหะ อะไรมันนี้ มันกลับหายไป ยังเหลือแต่ความรัก ที่ประกอบไปด้วย ความเมตตา ปราณี เราสามารถที่จะทำให้กับคนที่ทำได้ให้กับคน นี่ความรู้สึกของนัก- ภาระจะต้องเป็นอย่างนี้ และจะมองทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความสนใจ เห็นว่าโลก นี่ไม่ใช่โลกที่น่าเบื่อ เป็นโลกที่น่าศึกษาให้รู้ขอเท็จจริง เป็นโลกที่จะรับเร่งทำ คุณความดีให้มากยิ่งขึ้น อันนี้คือวัตถุของนักภาระที่มีความเห็นถูกต้อง เพราะฉะนั้น ความรัฐธรรมนูญ ก็หมายถึงว่า รู้สภาพความเป็นจริง ของจิต คือความรู้สึกของเราว่า มันเป็นอย่างไร ในเมื่อจิตของเรารอไว้ว่าง ๆ ไม่มีความรู้สึกใดอะไรมันนั้นเป็นอย่างไร ในเมื่อมันรับรู้อารมณ์แล้ว มีอะไร เกิดขึ้น ความยินดี และความยินร้าย แล้วจิตของเรายังพูกพัน ยังเด่นชัดใน อารมณ์ อันนั้นหรือไม่ ถ้าหากว่าจิตของเรามีข้อเด่นชัดในอารมณ์นั้น ๆ มีอาการคล้าย ๆ กันว่า ทำท่าทีไม่สนใจกับสิ่งนั้น ๆ แต่ไม่ใช่ว่าเป็นชนิดที่วางแผนไม่เอาไหน ถ้าวางแผนชนิดที่ว่าทดสอบ ไม่เอาไหนนั้น ไม่ถูกต้องแน่

คำว่า วางแผน "ไปตามหลักของสามาชิ ที่เรียกว่า เอกคัคตา กับ อุเบกขา นั้น ไม่ใช่เนียอย่างไม่เอาไหน เนียอย่างไม่รู้ ไม่เชื่อ ไม่ถูก เนียแต่ ว่ามีความสนใจรุซงอยู่ในสิ่งที่ได้พบเห็น ในเมื่อต้องการจะพุด จะคิดอะไร มันจะเป็นเรื่องบนราวรู้จริง เห็นจริงขึ้นมาทันที อันนี้คือลักษณะของกฎหมาย กฎหมายขององค์ปฏิบัติภาระที่ถูกต้อง ถ้าหากว่าภาระเป็นแล้ว เข้าสามาชิ หลับตา ไม่เมื่อยดูโลกภายนอก อันนี้ภาระแล้วมันจะทำให้โลกเสื่อม พระพุทธเจ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องแน่ ถ้าพระพุทธเจ้าเห็นว่า การทำสามาชิแล้วต้องผลัด พงโลกหางหมัดนั้น พระองค์คงไม่เสียสละความทุกข์ยาก ลำบาก เหน็ดเหนื่อย

ส่วนพระองค์ มาแสดงธรรมเพื่อโปรดพากเรา คำสอนก็คงไม่มีเหลือค้างอยู่ในโลกแล้ว

เพราะฉะนั้น พระคุณอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า คือ ประการที่ ๑ พระบัญญัคุณ ความรู้อริยสัจธรรมทั้ง ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ตามเป็นจริง ประการที่ ๒ พระบริสุทธิคุณ กาย วาจา ใจ ของพระองค์ทั้งสาม บริสุทธิ์ ประการสุดท้าย พระมหากรุณาธิคุณ ทรงสละความทุกข์ยาก ลำบาก เหนื่ดเห็นอย่างส่วนพระองค์ แสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์

ถ้าหากว่า สัตว์ที่ปรากวินัยพระภูมิของพระองค์ ที่ควรรับพระธรรมเทศนาจะໄกเลี้ยงหรือไกลเสนไกล ก็เด็ดไปโปรด ทันถ้าหากว่า พระพุทธเจ้าสำเร็จแล้วไม่เอาให้ พระองค์ไม่มีคุณสมบัติ ให้เราได้ศึกษา เดอะรีบ หรือได้ทราบนาคณของพระองค์ มาทำทกวนน พระฉะนั้น สามารถนั้น สามารถอันใดที่เราทำแล้ว มันเบօโลก เบօสังคม เบօทุกสังกุอย่างนี้ไม่ถูกแน่ ถ้าสามารถที่เราทำแล้ว นัมันเอาสังคม หรือเอาร่องของโลกน นาเป็นเครื่องรุ นาเป็นเครื่องระลอก แล้วพยายามทำประโยชน์ใหมาก ๆ น เป็นสามารถที่ถูกต้อง ธรรมตามหลักคำสอนที่เรียกว่า สถาธรรมนั้น มันเบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอน เวลาเราสามารถที่ให้จิตสงบ จนกระทั่งว่ากายนไม่มีเหลือปรากวินัยในความรู้สึก ในขณะนั้นเราจะธรรม เห็นธรรม มั่นคงแต่เพียงปรากวินัยการณ์เกิดขึ้นภายในจิต เท่านั้น แต่ว่าสังทป্রากฎขันนนเป็นอะไร จิตมันไม่เรียก เพราธรรมที่ปรากวินัย ในขณะนั้น มันเป็นส่วนโลกตั้งธรรม อยู่เหนือโลก มันเป็นเพียงความรู้ของท่านผู้นำเพิญจิตเนพะผู้เดียวเท่านั้น คนอันรู้ด้วยไม่ได้ และธรรมที่ปรากวินัยในขณะนั้นแต่อนัตตา และกฎธรรมชาติของความเป็นจริง อัตตา ตัวตน ผู้หลง ผชาย หรือเพศอะไร ไม่มีทั้งนั้น มีแต่ความเป็นกลางล้วน ๆ แต่นักภาวะ เมื่อถอนจิตลงมาสัมผัสกับความเป็นอยู่ของโลก อย่างธรรมดาน น หรือในสังคมที่เราเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ อัตตา ตัวตน มันจะปรากวินัยในความรู้สึก เพราโลกยธรรม มั่นสัมมติบัญญติ ผู้หลง ผู้ชาย จะมีปรากวินัย ด ชั่ว ปรากวินัย ของเรา ของเขา ปรากวินัย พากเรา ปรากวินัยตาม

วิถีของสังคม พระพักเจ้าแม่ท่านมีจิตของพระองค์จะอยู่เหนือโลก แต่พระองค์ก็ยังรับ ความเป็นไปโดยธรรมชาติของสังคม

ภาษาธรรมะ ที่ราพุคันชัยคำว่า เป็นภาษาของโลก แต่เมื่อพระพหเจ้ารู้ ความเป็นพระพุทธเจ้านั้น สั่งสอนอยู่เหนือโลก เป็นภาษาระบุรุษ พระพหเจ้าเพียงพระองค์เดียว แต่เมื่อพระองค์รู้แล้ว พระองค์จะเอาระบุรุษ รูปแบบดังในคนพึง ก็ต้องเอาระบุรุษ มาบัญญัติตามภาษาของโลก สั่งโลก เขาเรียกว่าอะไร อันนี้โลกเขาเรียกว่า สติ อันนี้โลกเขาเรียกว่า สมารธ อันนี้โลก เขาเรียกว่า บัญญา อันนี้โลกเขาเรียกว่า โพชัลังก์ หรือว่าอะไรก็แล้วแต่ ตามคำกราท่านอาจารยาไว้ อันนั้นเป็นภาษาที่ mana บัญญัติเอาใหม่ เพื่อจะคุยกับ ชาวโลกให้เรองกันเท่านั้นเอง

การศึกษาธรรมะนั้น เรายังเข้าใจกันอย่างนี้ ส่วนที่เป็นอัตตา มีตัว นั่นคน คือโลกภิธรรม ส่วนที่เป็นอนตตา คือ โลกุตตรธรรม ที่อยู่เหนือโลก ไม่มีสมมติบัญญัติ แม่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานั้น ก็ทรงรับสั่งถามว่า ธรรมะที่เกิดกับจิตผู้ปฏิบัติ แม่ผู้ปฏิบัติไม่รู้จักขอ ธรรมะนั้นจะถือเป็นการใช้ได้ใหม่ อันนักแสดงว่า พระทัยของพระองค์ได้สัมผัสกับธรรมะส่วนละเอียด แล้ว พระธรรมสัตถนาประโยคัน ถ้าหากว่าผู้กฎหมาย ภูมิธรรม ที่ยังไม่เคยสัมผัส จะไม่มีบัญญาตอบได้เลย เพราะมันเป็นคำถามที่จะไม่ค่อยมีใครถามบ่อยนัก และเท่าท่อตามาได้ศึกษา และได้ปฏิบัติธรรมมา แล้วก็สอนธรรมให้บรรดา บุญติโภมทงหลายมา ก็เพิ่มนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์เดียวเท่านั้น ที่รับสั่งถามนี้บัญญาขอทวน โดยธรรมชาติของข้อที่บรรลุถึงธรรมขนณละเอียดกัน จริง ๆ ท่องผ่านอยู่สมมติบัญญัตินั้น ย้อนไปเมื่อชาติแรกเรยกราชว่าอะไรลงสน เรานั้น หลักฐานที่จะพงษ์ยันในปฐมเทศนา คือ ธรรมชาติกับปัจจัตตนสูตรเท่านั้น ก็เป็นหลักฐานพึงพอ ยังกิจสิ่ง สมุทัยชนน์ สถาพนุ่ม นิโรธมนุนติ สั่งได้ ถึงหนึ่ง เศียรเป็นธรรมชาติ สั่งนั้นดับไปเป็นธรรมชาติ ทำไม่จังว่าอย่างนั้น เหราไม่รู้จักชื่อนั้นเอง อันนี้คือหลักฐาน

การสอนธรรมะของพระพุทธเจ้า เทศน์ ๓ กัณฑ์ ธรรมจักษกปปวัตตนสูตร เป็นอุบายนปถูกฝังจิตใจ และความรู้สึกของผู้ฟัง ให้หยงชงถงแก่นแห่งคุณธรรม เพียงแต่เกิดความเลื่อมใสยิ่งแห่งคุณธรรมเท่านั้น ทัน อนตตถลักษณสูตร สอนให้รู้จัก อนิจจัง ทุกขัง อนตตตา อันนสอนให้รู้จักสภาพความเป็นจริงของกิเลสและอารมณ์ อาทิตประยิยาสูตร สอนให้รู้จักโทษของกิเลส ราชคัคกิ โภสัคกิ โนหัคกิ ไฟค็อการะ ไฟค็อกโภสะ ไฟค็อกโนะ ไฟ กองนี้เกิดจากอะไร เกิดจากตาได้เห็นรูป เกิดความยินดี เรียกว่า ราคะ เกิดความยินร้าย เรียกว่า โภสะ หลง เรียกว่า โนะ อันนเป็นอุบายน สอนให้ผู้ฟังรู้จักคุณและโทษของกิเลส อนตตถลักษณสูตร สอนให้รู้จักความเป็นจริงของสภาวะธรรม ย้อมมีความเปลี่ยนแปลงคือ อนิจจัง ทุกขัง อนตตตา

เราจะศึกษาธรรมะ เพื่อปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ สนใจในพระสูตร ๓ สูตรนพօแล้ว

๔. ที่จริง ทางราชการควรจะให้โอกาสข้าราชการเพิ่มการปฏิบัติธรรม คือเมื่อโอกาสการลาการสัก ๑-๒ วัน ไปปฏิบัติจริงๆ จนได้ผล ระยะหนึ่งแล้ว จึงค่อยกลับมาช่วยสังคม หลวงพ่อจะเห็นด้วยไหม

๕. อันนไม่เห็นด้วย เอาอย่างนเด็กกว่า เราอยู่ในสังคม ก็เอาสังคม นนแหลกเป็นอารมณ์ของกรรมฐาน ถ้าเราจะพิจารณาสังคมในเบื้องพระไตรลักษณ์ ก็อ อนิจจัง ทุกขัง อนตตตา เราถึงสั่งที่จะพิจารณา กันได้ตลอด แม้แต่เพื่อนฝูงในสังคมของเรา แสดงกริยามารยาท คำพูดคำจาต่างๆ อะไรออกมากันจะรูปแบบซึ่งไม่ตรงกัน จนกระทั่งนิสัยใจคอที่แสดงออก มันก็เป็นการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงคือ อนิจจัง ไม่เที่ยง บางสิ่งบางอย่างเราทำอะไรไม่สมประสงค์ มันก็เป็นลักษณะของความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนตตตา เหมือนกัน เราทำหนดเอาสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย เป็นอารมณ์ของกรรมฐาน ให้มันเรื่องที่กันเหตุการณ์ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ มันมีแต่ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนตตตา หรือทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้มีการปรากฏขึ้น ทรงตัวอยู่ช่วงหนึ่ง ในที่สุดก็สลายตัว แม้แต่ตัวเราเอง เจริญมาแล้ว

งานกระทิ้งแก่ผู้ชราแล้วก็ในที่สุดมันก็ต้องสลายตัว คือตายไป กำหนดเวลาสั่ง
เหล่านั้นเป็นอารมณ์ของกรรมฐาน อย่าไปถึงกับทิ้งการทำงานเลย

๔. ขอให้ห้องพ่อข่าวอธิบายเรื่อง การบลลงอายุสังขารของพระอริยเจ้า

๕. พระอริยเจ้าทรงบลลงอายุสังขารของท่าน ตั้งแต่ก่อนที่ท่านยังไม่
สำเร็จเป็นพระอริยเจ้า คือ ท่านบลลงหมดแล้ว บลลงก็คือ ปล่อยวาง ๆ
ความคือว่าภายใน เป็นตัวเป็นตน สภาวะธรรมทั้งหลายเป็นตัวเป็นตน อะไร
ทำนองนี้ แต่การบลลงอายุสังขารของพระอริยเจ้าตามคำสอนนี้ หมายถึงการทำ
พระอริยเจ้า กำหนดพิจารณาดูความสนใจอยุ่ขของท่าน ว่าท่านจะมีชีวิต
ไปถึงวันไหน เวลาไหน และท่านจะประกาศออกมาว่า เราจะถึงกำหนด
เวลาที่จะสิ้นแล้ว บางท่านอาจจะบอกว่า วันนี้ เวลาเท่านั้น เราจะไป
แล้ว อะไรทำนองนี้ อย่างมเพื่อนสหธรรมมิกรุ่นอาจารย์ท่านหนึ่ง เมื่อก่อนนั้น
เคยบวชเป็นสามเณรอยู่ทวัตสระปุ่ม ชื่อสามเณรประมัย เวลาท่านจะสิ้นใจ
ท่านบอกว่า ให้ค้อยดูเบื้องนาพิกานะ ถ้าเบื้องนาพิกามาถึงเลขตัวนี้ မจะไปแล้ว
เพื่อนฝูงก็นั่งจ้องคอยสังเกตดูอยู่ พอเบื้องนาพิกาเดินไปถึงเลขตัวนี้ แล้วประมัย
ก็ขาดใจพอดี อันนี้คือลักษณะการบลลงอายุสังขาร คือกำหนดเวลาตายนั่นเอง

๖. ในการพูดความจริง แต่เป็นเรื่องการประพุตไม่ดีของผู้อื่นโดยกล่าวลับ
หลัง ถือว่าเป็นทุพว่า หรือไม่

๗. อันนี้ได้ในคำว่า ปีสุณวาชา คือ พดส่อเสียดยง เราก็พูดความจริง
แต่ทำให้คนอื่นเข้าใจผิดและแตกสารมัคคกัน ถือว่าเป็นวจุทุจริต แม้จะเป็น
ความจริงก็ตาม ความจริงบางอย่าง ถ้าเราพิจารณาแล้ว ไม่ควรพูดก็อย่าพูด
ถ้าพูดไปแล้วจะทำให้เขาทะเลกัน เป็นวจุทุจริต เป็นการส่อเสียดยง.